

Република Србија
ПОВЕРЕНИК ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И
ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

ИЗВЕШТАЈ
О РАДУ ПОВЕРЕНИКА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И
ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ
ЗА 2020. ГОДИНУ

Београд
март, 2021. године

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ ПОВЕРЕНИКА	4
1. КРАТАК ПРЕГЛЕД ИЗВЕШТАЈА О РАДУ ПОВЕРЕНИКА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ ЗА 2020. ГОДИНУ	9
2. СТАЊЕ И ПРЕПРЕКЕ У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ПРАВА НА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ.....	22
2.А. ПРАВО НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА.....	22
2.А.1. Правни оквир	22
2.А.2. О остваривању права јавности да зна у 2020. години и препрекама	24
2.А.3. Основне препреке у остваривању права на приступ информацијама	26
2.А.3.1. Немогућност управног извршења решења Повереника	26
2.А.3.2. Неадекватна одговорност.....	27
2.А.3.3. Отежано спровођење овлашћења Повереника	28
2.А.4. Карактеристични случајеви неадекватног поступања органа јавне власти по захтевима за приступ информацијама у 2020. години	29
2.Б. ПРАВО НА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ.....	33
2.Б.1. Правни оквир	33
2.Б.1.1. Међународно-правни оквир	33
2.Б.1.2. Унутрашњи правни оквир	34
2.Б.2. Основне препреке у остваривању права на заштиту података о личности.....	36
2.Б.2.1. Недостаци ЗЗПЛ.....	36
2.Б.2.2. Неусклађеност других закона са ЗЗПЛ.....	37
2.Б.2.3. Изостанак примене Стратегије заштите података о личности	37
2.Б.3.3. Илустративни случајеви кршења права на заштиту података о личности утврђени у поступку надзора	44
3. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА	57
3.1. ПРИКАЗ УКУПНИХ АКТИВНОСТИ.....	57
3.1.1.1. Акти Повереника.....	64
3.1.1.2. Мишљења Повереника	64
1) Мишљења на законе	64
3.1.1.3. Иницијативе и предлози	66
3.1.2. Извештавање	67
3.2. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ И УНАПРЕЂЕЊЕМ ПРАВА НА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	68
3.2.1. Заштита права на слободан приступ информацијама од стране Повереника	69
3.2.1.1. Решавање жалби	69
3.2.1.2. Принудно извршење решења Повереника	77
3.2.2. Заштита права пред Управним судом и другим судовима	78
3.2.3. Извршавање законских обавеза органа власти, надзор и одговорност	82
3.2.5. Активности Повереника у вези са објављивањем информатора о раду	94
3.3. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	95
3.3.1. Поступање Повереника у вршењу надзора	95
3.3.1.1. Контролне листе.....	99
3.3.1.2. Евиденције о лицима за заштиту података о личности	100

3.3.1.3. Обавештавање Повереника о повреди података	101
3.3.2. Поступање Повереника по притужбама/ жалбама	101
3.3.2.1. Разлози за подношење притужбе Поверенику.....	102
3.3.2.2. Повређена права због којих су подношене притужбе Поверенику	103
3.3.2.3. Структура руковаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику.....	104
3.3.2.4. Решене притужбе/ жалбе Повереника.....	105
3.3.3. Пренос података у друге државе или међународне организације	108
3.3.4. Поступање Управног суда по тужбама против одлука Повереника у заштити података о личности	108
3.3.5. Поступање државних органа у вези са актима Повереника у области заштите података о личности	109
3.3.5.1. Поступање тужилаштва по кривичним пријавама Повереника	109
3.3.5.2. Поступање прекршајних судова по захтевима Повереника за покретање прекршајног поступка	110
3.3.6. Активности Повереника на афирмисању права на заштиту података о личности.....	111
4. САРАДЊА ПОВЕРЕНИКА	113
4.1. САРАДЊА СА ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА И ПОСЛОВНИМ УДРУЖЕЊИМА	113
4.1.1. Конференције	113
4.1.2. Састанци	114
4.1.3. Догађаји	117
4.1.4. Именоване представника иностраних компанија	118
4.2. МЕЂУНАРОДНА И РЕГИОНАЛНА САРАДЊА	120
4.3. САРАДЊА СА МЕДИЈИМА И ПРИКАЗ АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У МЕДИЈИМА	122
5. СЛУЖБА ПОВЕРЕНИКА И СРЕДСТВА ЗА РАД	125
5.1. БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБИ ПОВЕРЕНИКА	125
5.2. РАЗВОЈ СЛУЖБЕ ПОВЕРЕНИКА	126
5.3. Обезбеђена средства и издаци за рад службе Повереника	132
6. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА	139
6.1. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ:.....	139
6.2. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ:.....	140

ПРИЛОГ 1 - ИЗВЕШТАЈ О РАДУ И АКТИВНОСТИМА СЛУЖБЕ ПОВЕРЕНИКА ЗА ВРЕМЕ ВАНРЕДНОГ СТАЊА ОД 16. МАРТА ДО 8. МАЈА 2020. ГОДИНЕ

ПРИЛОГ 2 - ПРЕГЛЕД решења Повереника донетих у 2020. години која нису извршена или по којима орган власти није обавестио Повереника да је поступио по налогу из решења (стање на дан 25.02.2021. године)

УВОДНА РЕЧ ПОВЕРЕНИКА

Извештај Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за 2020. годину је **шеснаести** по реду годишњи извештај о раду Повереника на спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја¹ (ЗСПИЈЗ) и **дванаести** о спровођењу Закона о заштити података о личности² (ЗЗПЛ) који Повереник подноси Народној скупштини Републике Србије.

Народна скупштина Републике Србије је на Другој посебној седници у Дванаестом сазиву, одржаној 26.12.2020. године у пленуму размотрила Извештај о спровођењу ЗСПИЈЗ и ЗЗПЛ за 2019. годину. Том приликом Народна скупштина Републике Србије је донела Закључак у којем је констатовала да је Повереник у свом извештају указао на стање у области слободног приступа информацијама од јавног значаја и области заштите података о личности и подржала Владу да интензивира активности на одговарајућим нормативним изменама, посебно изменама ЗСПИЈЗ, као и у погледу побољшања стратешког оквира у области заштите података о личности. Такође, позвала је Владу да редовно подноси Народној скупштини извештај о спровођењу овог закључка.

Кључне препреке које су оптерећивале остваривање права на слободан приступ информацијама у 2020. години су: правни оквир, немогућност управног извршења решења Повереника, неадекватна одговорност органа власти, отежано спровођење овлашћења Повереника и све већи број случајева злоупотребе права на слободан приступ информацијама од јавног значаја.

Ове препреке би требало уклонити пре свега одговарајућим нормативним изменама, посебно одговарајућим изменама и допунама ЗСПИЈЗ, као и принципијелним поступањем надлежних органа власти усмереним ка остваривању права на слободан приступ информацијама, у свему у складу са законом.

Што се тиче поштовања и примене међународних стандарда у овој области потребно је ратификовати Конвенцију Савета Европе о приступу званичним документима која је ступила на снагу 1.12.2020. године, а коју је Република Србија потписала 18.6.2009. године.

Кључни проблем у области заштите података о личности је да су бројне одредбе ЗЗПЛ уопштене пошто су само преузете из одговарајућих међународних докумената те је зато отежана њихова примена. Препреке у остваривању права на заштиту података о личности постоје и због неусклађености одредаба свих других закона које се односе на обраду података о личности са ЗЗПЛ³ што ствара конфузију у пракси.

Да би се ови недостаци отклонили, неопходно је да сви надлежни субјекти остваре системски приступ области заштите података о личности. То подразумева ажурирање постојеће (односно доношење нове) Стратегије заштите података о личности и доношење Акционог плана за њено спровођење. Такође, препреке у остваривању права на заштиту података о личности требало би уклонити и усклађивањем одредаба свих других закона које се односе на обраду података о личности са ЗЗПЛ, до краја 2021. године.

¹ „Службени гласник РС“, бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009 и 36/2010, члан 1.

² „Службени гласник РС, број 87/2018

³ У складу са чланом 100. ЗЗПЛ рок за усклађивање прописа је био до краја 2020. године

Општи подаци

- **Назив органа:** Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (Повереник)
- **Статус:** Независни државни орган
- **Адреса седишта:** Булевар краља Александра бр. 15, 11 000 Београд
- **Матични број:** 17600524
- **Порески идентификациони број:** 103832055
- **Адреса за пријем поднесака:** Булевар краља Александра бр. 15 11000 Београд
- **Адреса за пријем електронских поднесака:** office@poverenik.rs
- **Оснивање:** Повереник је као самостални државни орган који је независан у вршењу своје надлежности, установљен Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја (ЗСПИЈЗ) из 2004. године. Законом о заштити података о личности⁴ из 2008. године проширена је надлежност Повереника на област заштите података о личности.

Надлежност Повереника

Надлежност Повереника распоређена је на два нивоа: један се односи на заштиту права на слободан приступ информацијама од јавног значаја у складу са ЗСПИЈЗ, док се други односи на заштиту података о личности и надзор над спровођењем ЗЗПЛ.

1. По Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја Повереник:

- прати поштовање обавеза органа власти утврђених овим законом и извештава јавност и Народну скупштину о томе;
- даје иницијативу за доношење или измене прописа ради спровођења и унапређења права на приступ информацијама од јавног значаја;
- предлаже органима власти предузимање мера у циљу унапређивања њиховог рада уређеног овим законом;
- предузима мере потребне за обуку запослених у државним органима и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима на приступ информацијама од јавног значаја, ради делотворне примене овог закона;
- решава по жалби против решења органа власти којима су повређена права уређена овим законом;
- обавештава јавност о садржини овог закона, као и о правима уређеним овим законом;
- покреће поступак за оцену уставности и законитости закона и других општих аката;
- издаје и ажурира приручник са практичним упутствима за делотворно остваривање права уређених овим законом, на српском језику и на језицима који су, у складу са законом, одређени као језици у службеној употреби
- путем штампе, електронских медија, интернета, јавних трибина и на друге начине, упознаје јавност са садржином приручника за примену закона;
- издаје упутство по којем се објављује информатор о раду државног органа;

⁴ „Службени гласник РС“, бр. 97/2008, 104/ 2009 - др. закон, 68/2012 - УС, 107/ 2012, члан 1. став 3.

- контролише испуњавање обавезе државних органа да достављају годишње извештаје Поверенику о радњама предузетим у циљу примене ЗСПИЈЗ;
- подноси Народној скупштини годишњи извештај о радњама предузетим од стране органа власти у примени ЗСПИЈЗ, као и о својим радњама и издацима у складу са чланом 36. став 1. ЗСПИЈЗ;
- обавља и друге послове одређене овим законом.

2. По Закону о заштити података о личности Повереник:

- врши надзор и обезбеђује примену ЗЗПЛ у складу са својим овлашћењима;
- стара се о подизању јавне свести о ризицима, правилима, мерама заштите и правима у вези са обрадом, а посебно ако се ради о обради података о малолетном лицу;
- даје мишљење Народној скупштини, Влади, другим органима власти и организацијама, у складу са прописом, о законским и другим мерама које се односе на заштиту права и слобода физичких лица у вези са обрадом;
- стара се о подизању свести руковооца и обрађивача у вези са њиховим обавезама прописаним овим законом;
- на захтев лица на које се подаци односе, пружа информације о њиховим правима прописаним овим законом;
- поступа по притужбама лица на које се подаци односе, утврђује да ли је дошло до повреде ЗЗПЛ и обавештава подносиоца притужбе о току и резултатима поступка који води у складу са чланом 82. ЗЗПЛ;
- сарађује са надзорним органима других држава у вези са заштитом података о личности, а посебно у размени информација и пружању узајамне правне помоћи;
- врши инспекцијски надзор над применом ЗЗПЛ, у складу са ЗЗПЛ и сходном применом закона којим се уређује инспекцијски надзор, и подноси захтев за покретање прекршајног поступка ако утврди да је дошло до повреде ЗЗПЛ, у складу са законом којим се уређују прекршаји;
- прати развој информационих и комуникационих технологија, као и пословне и друге праксе од значаја за заштиту података о личности;
- израђује стандардне уговорне клаузуле из члана 45. став 11. ЗЗПЛ;
- сачињава и јавно објављује листе из члана 54. став 5. ЗЗПЛ;
- даје писмено мишљење из члана 55. став 4. ЗЗПЛ када сматра да би намераване радње обраде могле произвести ризик ако се не предузму мере за умањење ризика;
- води евиденцију лица за заштиту података о личности из члана 56. став 11. ЗЗПЛ;
- подстиче израду кодекса поступања у складу са чланом 59. став 1. ЗЗПЛ и даје мишљење и сагласност на кодекс поступања у складу са чланом 59. став 5. ЗЗПЛ;
- обавља послове прикупљања доказа о независности и стручности правних лица као и о непостојању сукоба интереса у поступку акредитације правних лица која контролишу примену кодекса поступања у складу са чланом 60. ЗЗПЛ;
- подстиче издавање сертификата за заштиту података о личности и одговарајућих жигова и ознака у складу са чланом 61. став 1. и прописује критеријуме за сертификацију у складу са чланом 61. став 5. ЗЗПЛ;
- спроводи периодично преиспитивање сертификата у складу са чланом 61. став 8. ЗЗПЛ;
- прописује и објављује критеријуме за акредитацију сертификационог тела и обавља послове прикупљања доказа о независности и стручности правних лица, као

и о непостојању сукоба интереса у поступку акредитације сертификационог тела, у складу са чланом 62. ЗЗПЛ;

- одобрава одредбе уговора или споразума из члана 65. став 3. ЗЗПЛ којим се обезбеђују мере заштите података о личности приликом њиховог преноса у складу са законом;
- одобрава обавезујућа пословна правила у складу са чланом 67. ЗЗПЛ;
- води интерну евиденцију о повредама овог закона и мерама које се у вршењу инспекцијског надзора предузимају у складу са чланом 79. став 2. ЗЗПЛ;
- сачињава годишњи извештај о својим активностима у складу са чланом 81. ЗЗПЛ и подноси га Народној скупштини;
- обавља и друге послове одређене овим законом.

Инспекцијска и друга овлашћења

Повереник је овлашћен да:

- наложи руковоацу и обрађивачу, а према потреби и њиховим представницима, да му пружи све информације које затражи у вршењу својих овлашћења;
- проверава и оцењује примену одредби закона и на други начин врши надзор над заштитом података о личности коришћењем инспекцијских овлашћења;
- проверава испуњеност услова за сертификацију у складу са чланом 61. став 8. ЗЗПЛ;
- обавештава руковоаца, односно обрађивача о могућим повредама ЗЗПЛ;
- затражи и добије од руковоаца и обрађивача приступ свим подацима о личности, као и информацијама неопходним за вршење његових овлашћења;
- затражи и добије приступ свим просторијама руковоаца и обрађивача, укључујући и приступ свим средствима и опреми.

Повереник је овлашћен да предузме следеће корективне мере:

- да упозори руковоаца и обрађивача достављањем писменог мишљења да се намераваним радњама обраде могу повредити одредбе ЗЗПЛ у складу са чланом 55. став 4. ЗЗПЛ;
- да изрекне опомену руковоацу, односно обрађивачу ако се обрадом повређују одредбе ЗЗПЛ;
- да наложи руковоацу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем његових права, у складу са ЗЗПЛ;
- да наложи руковоацу и обрађивачу да ускладе радње обраде са одредбама ЗЗПЛ, на тачно одређени начин и у тачно одређеном року;
- да наложи руковоацу да обавести лице на које се подаци о личности односе о повреди података о личности;
- да изрекне привремено или трајно ограничење вршења радње обраде, укључујући и забрану обраде;
- да наложи исправљање, односно брисање података о личности или ограничи вршење радње обраде у складу са чл. 29. до 32. ЗЗПЛ, као и да наложи руковоацу да обавести о томе другог руковоаца, лице на које се подаци односе и примаоце којима су

подаци о личности откривени или пренети, у складу са чланом 30. став 3. и чл. 33. и 34. ЗЗПЛ;

- да укине сертификат или да наложи сертификационом телу укидање сертификата који је издат у складу са чл. 61. и 62. овог закона, као и да наложи сертификационом телу да одбије издавање сертификата ако нису испуњени услови за његово издавање;
- да изрекне новчану казну на основу прекршајног налога ако је приликом инспекцијског надзора утврђено да је дошло до прекршаја за који је овим законом прописана новчана казна у фиксном износу, уместо других прописаних мера прописаних или уз њих, а у зависности од околности конкретног случаја;
- да обустави пренос података о личности примаоцу у другој држави или међународној организацији.

Повереник је овлашћен и да:

- израђује стандардне уговорне клаузуле из члана 45. став 11 ЗЗПЛ;
- даје мишљење руковаоцима у поступку претходног прибављања мишљења Повереника, у складу са чланом 55. ЗЗПЛ;
- даје мишљење Народној скупштини, Влади, другим органима власти и организацијама, по сопственој иницијативи или на њихов захтев, као и јавности, о свим питањима у вези са заштитом података о личности;
- региструје и објављује кодекс поступања, на који је претходно дао сагласност, у складу са чланом 59. став 5. ЗЗПЛ;
- издаје сертификате и прописује критеријуме за издавање сертификата, у складу са чланом 61. став 5. ЗЗПЛ;
- прописује критеријуме за акредитацију, у складу са чланом 62. ЗЗПЛ;
- одобрава уговорне одредбе, односно одредбе које се уносе у споразум, у складу са чланом 65. став 3. ЗЗПЛ; одобрава обавезујућа пословна правила, у складу са чланом 67. ЗЗПЛ.

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД ИЗВЕШТАЈА О РАДУ ПОВЕРЕНИКА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ ЗА 2020. ГОДИНУ

Кратак преглед Извештаја о раду Повереника за 2020. годину приказује стање у вези са применом ЗСПИЈЗ и ЗЗПЛ, мере и активности које је предузео Повереник, као и препреке и изазове у остваривању права на приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности.

У 2020. години Повереник је укупно примио 9.218 предмета, од чега се 5.201 односио на слободу приступа информацијама, 2.952 на заштиту података о личности а 1.065 на обе области деловања Повереника.

Повереник је окончао поступак у 9.497 предмета, од чега 5.470 из области приступа информацијама, 2.974 из области заштите података о личности и 1.053 предмета која су се односила на обе области.

Највећи број предмета се односио на: решавање жалби због повреде права на слободан приступ информацијама од јавног значаја (**3.584**); вршење надзора (**205**) над обрадом података о личности и давање стручних мишљења у вези са доношењем и изменом прописа или њиховом применом. Значајан део активности се односио на: држање обука за примену новог ЗЗПЛ најчешће путем конференцијске везе због пандемије; сарадњу са одговарајућим органима на међународном и регионалном нивоу и допринос активностима извештавања у вези са процесом придруживања Србије Европској унији.

Пуна видљивост улоге и рада Повереника, како у области слободног приступа информацијама од јавног значаја тако и у области заштите података о личности, стални је задатак који је и 2020. године Повереник остваривао путем медија, интернет презентације, Портала отворених података, друштвених мрежа и слично. Пажњу медија су посебно привлачиле изјаве Повереника које су се односиле на примену новог ЗЗПЛ и на предлоге Повереника за ажурирање Стратегије за заштиту података о личности, измене и допуне ЗСПИЈЗ, као и на појединачне случајеве кршења права чије остваривање Повереник штити. Повереник је током 2020. године дао **825 мишљења** руковооцима о правилној примени ЗСПИЈЗ и ЗЗПЛ.

Повереник је у току 2020. године дао **осам мишљења** на нацрте закона затражених од органа власти. Три мишљења дата су са аспекта опште надлежности Повереника, једно мишљење је дато са аспекта ЗСПИЈЗ, три мишљења су дата са аспекта ЗЗПЛ-а и једно мишљење са аспекта оба закона. Повереник је дао и **14 мишљења** на друге опште акте, од којих једно мишљење на сопствену иницијативу, а 13 на тражење органа власти. Повереник је током 2020. године дао укупно **574** образложена мишљења у вези са применом ЗЗПЛ.

У 2020. години Повереник је поднео **три иницијативе и један предлог** и то:

Влади:

- Предлог да се постојећа Стратегија заштите података о личности из 2010. године ажурира и да се донесе Акциони план за њено спровођење, као и да се формира посебно радно тело које ће надзирати њихову примену. (У истом допису исказано је неслагање Повереника са одредбом тачке 4. Предлога одлуке Владе о образовању Савета за праћење примене ЗЗПЛ, према којој би представник Службе Повереника требало да буде један од чланова овог Савета, због више наведених задатака предметног Савета, који су у ЗЗПЛ већ дефинисани као послови које врши Повереник);
- Иницијативу за измену Одлуке о листи држава, делова њихових територија или једног или више сектора одређених делатности у тим државама и међународним организацијама у којима се сматра да је обезбеђен примерени ниво заштите података о личности, а поводом пресуде Европског суда правде којом је проглашена неважећом одлука Европске комисије 2016/1250 од 12.7.2016. године о примерености заштите у оквиру ЕУ-САД „Privacy Shield“ механизма. Последица тога је да се сви преноси података о личности из Европске уније у Сједињене Америчке Државе, на основу „Privacy Shield“ механизма, након доношења предметне одлуке суда, сматрају незаконитим.

Управном суду:

- Иницијативу да се сазове седница одељења судске праксе и седница свих судија Управног суда, ради уједначавања праксе Суда, како би се спречило различито поступање Суда у истој правној и чињеничној ситуацији.

Републичком јавном тужилаштву:

- Иницијативу (четири пута) за подношење Врховном касационом суду захтева за преиспитивање пресуде Управног суда. Иницијативе нису усвојене јер је Републичко јавно тужилаштво мишљења да нису испуњени услови прописани законом.

У Служби Повереника систематизовано је 100 радних места са укупно 129 извршилаца. Кадровским планом Повереника за 2020. годину предвиђено је да Служба Повереника у 2020. години има 110 запослених. Закључно са 31.12.2020. године у Служби Повереника запослено је 92 лица (85 на неодређено и седам на одређено). Такође четири лица ангажована су по основу уговора о привременим и повременим пословима.

Успорена динамика попуњавања упражњених радних места код Повереника била је условљена објективним разлозима: проглашено ванредно стање због епидемиолошке ситуације болести изазване корона вирусом (COVID-19), обезбеђивање потребних финансијских средстава и конституисање одбора Народне скупштине.

У 2020. години, 22 запослених је обновило сертификате, прошло процедуру провера и добило прописане сертификате Канцеларије Савета за националну безбедност за приступ тајним подацима у складу са Законом о тајности података⁵, и то за приступ подацима степена „строга поверљиво“. Служба Повереника тренутно има укупно **28** запослених са сертификатом за приступ тајним подацима.

⁵ „Службени гласник РС“, бр. 104/2009.

Рад Повереника и његове службе се по закону финансира из буџета Републике Србије. Законом о буџету Републике Србије за 2020. годину⁶ Поверенику су одобрена средства у износу од **220.389.000,00 динара**, што је за **11,89% мање** у односу на Предлог финансијског плана Повереника.

Повереник поседује сертификат о увођењу система менаџмента безбедношћу информација према захтевима стандарда ISO 27001:2013. Ресертификација ISO/IEC 27001:2013 предвиђена је за прво тромесечје 2021. године када би уједно требало да се изврши и сертификација за актуелни ISO/IEC 27701:2019 (PIMS).

Током 2020. године окончано је тестирање веб портала „Управа Повереника“, који због проблема узрокованих пандемијом још није ушао у продукциону фазу, али који ће по отпочињању свога рада у 2021. години представљати квалитетан одговор на обавезу успостављену чланом 53. Закона о електронској управи⁷ омогућавајући пријем свих врста електронских поднесака који су у управном поступању у свему изједначени с традиционалним, у папирној форми.

У 2020. години ојачана је инфраструктура рачунарске мреже Повереника и то, како извођењем радова на уређењу, монтажи и замени дотрајалих мрежних уређаја, тако и обезбеђивањем редундантности целокупног информационог система, обезбеђивањем додатних капацитета за складиштење електронских података. Званичним престанком техничке подршке за ОС Windows 7, током 2020. године у потпуности је унифициран оперативни систем рачунарске мреже те се прешло на актуелни Windows 10 Pro што с аспекта информационе безбедности омогућава креирање нових групних полиса на Активном Директоријуму које до тада нису биле у употреби.

Током 2020. године Повереник је наставио да одржава Портал отворених података, на адреси <https://data.poverenik.rs>, путем којег бројне податке проистекле из његовог рада, у машински читљивом формату и путем визуелизација, чини доступним целокупној јавности преко интернета.

Повереник је у 2020. години наставио да остварује успешну сарадњу са међународним организацијама и форумима⁸ као и са представништвима међународних или транснационалних организација у Србији.⁹ Повереник је посебно сарађивао и са надлежним институцијама из региона и са простора бивше Југославије, у области заштите података о личности и у области слободног приступа информацијама од јавног значаја.

Повереник је 2020. године, као и сваке претходне године, поднео Народној скупштини Годишњи извештај о раду и објавио га на својој интернет страници.

Најбројнији извештаји које Повереник доставља надлежним органима власти су извештаји, односно прилози за извештаје који се односе на остваривање интеграционих процеса Републике Србије у ЕУ.

⁶ „Службени гласник РС бр. 84/2019, 60/2020-уредба и 135/2020

⁷ „Службени гласник РС“, број 27/2018

⁸ Савет Европе, Међународна конференција повереника за информације (ICIC) и Глобална скупштина приватности (GPA).

⁹ UNDP, OEBS, Делегација Европске уније у Републици Србији, Канцеларија Савет Европе у Београду, USAID Пројекат за одговорну власт.

I Активности Повереника у области слободног приступа информацијама

• Заштита права на слободан приступ информацијама од стране Повереника

У области слободе приступа информацијама, Повереник је у 2020. години **имао у раду 8.298 предмета** у вези са заштитом и унапређењем права. Од тога, 3.097 предмета је пренето из претходне године, а 5.201 предмет је примљен у 2020. години. Повереник је **решио 5.470 предмета**, док је у раду остало 2.828 предмета по којима није окончао поступак и који су пренети у 2021. годину.

Најзаступљенији део активности Повереника у овој области било је **решавање по жалбама грађана, новинара и других тражилаца информација од јавног значаја због непоступања органа власти по захтевима за приступ информацијама или недобијања информација.**

Друге активности су се односиле на: помоћ грађанима у остваривању овог права путем писаних мишљења и појашњења за поступање, као и помоћ органима власти у примени закона, нарочито кроз мишљења и спровођење обука; праћење спровођења законске обавезе органа у погледу проактивног објављивања информација односно информатора о раду и предузимање мера у вези са тим; давање мишљења у вези са доношењем прописа и других законских иницијатива; мере у вези са управним извршењем решења; израду публикација и друге начине објављивања ставова из праксе Повереника; учешће на конференцијама и другим стручним скуповима; комуникацију у вези са захтевима тражилаца информација поднетим или прослеђеним Поверенику. Повереник је поступао и по захтевима за приступ информацијама којима су грађани и представници медија тражили информације од јавног значаја настале у раду Повереника.

Основне препреке у остваривању права на приступ информацијама и у 2020. години биле су: **немогућност управног извршења решења Повереника, неадекватна одговорност и отежано спровођење овлашћења Повереника и велики број случајева злоупотребе права из ЗСПИЈЗ.**

- Решавање жалби

Број формално изјављених жалби Поверенику због повреде права на приступ информацијама од јавног значаја је константно висок и углавном показује тенденцију раста из године у годину. У 2020. години је **примљено 3.286 жалби**, док су 2.783 жалбе пренете из претходне године по којима није завршен поступак.

Подносиоци жалби, односно тражиоци информација у 2020. години у највећем броју били су **грађани појединачно и удружења грађана.**

Повереник је у 2020. години **решио 3.584 жалбе. Највећи број жалби, њих 1.908 или 53,23% изјављено је због потпуног игнорисања захтева тражилаца информација или достављања негативног одговора, без доношења решења са разлозима одбијања захтева и поуком о правном леку, како закон налаже.** Свега 787 жалби или 21,96% од укупног броја решених жалби, изјављене су против решења органа власти којим се захтев тражиоца одбија као неоснован уз образложење. У 889 случајева, органи власти су

непотпуно одговорили на захтеве тражилаца информација, односно у 24,8% од укупног броја решених жалби у 2020.години.

Жалбе су у великом броју биле **основане**, тачније 2.996 жалби или **83,59%** од укупног броја решених жалби. И у 2020. години, као и претходних година, настављен је тренд да у великом броју основаних жалби, поступак по жалби Повереник завршава **обуставом поступка, у 1.357 предмета (37,86%)** након што органи власти поступе по захтеву тражиоца у међувремену, по сазнању за жалбу и захтеваном изјашњењу од стране Повереника, а пре доношења одлуке по жалби, при чему су у 655 случајева странке и формално одустале од жалбе.

Од **1.086** решења које је Повереник донео по жалбама тражилаца информација којима је органима власти наложио да им информације учине доступним, органи нису поступили у **281** случају или у **25,87%**, што значи да степен извршења одлука Повереника у просеку износи **74,13%** .

У 2020. години Повереник је с нарочитом пажњом и хитношћу поступао по жалбама у вези са информацијама о болести изазване корона вирусом (COVID-19), имајући у виду пандемијску ситуацију и значај тих информација. Повереник је примио 214 таквих жалби, а највећи број жалби је изјављен због тзв. „ћутања управе“, чак 149. Решено је 135 тих жалби, а тражене информације су се, у највећем броју случајева, односиле на угрожавање и заштиту здравља, трошење буџетских средстава, поступке органа власти, као и на јавне набавке и донације за време пандемије вируса корона. Иако је проценат новинарских жалби у односу на укупан број изјављених жалби у 2020. години износио само 8.64%, од укупно 214 примљених жалби у вези са информацијама о болести изазване корона вирусом (COVID-19), 59 жалби су изјавили новинари што износи **27,6%**.

У структури жалби решених у 2020. години, највећи број, **1.354 жалбе** или **37,78%** чине **жалбе против републичких државних и других органа и организација**, а од тога су 723 жалбе (53,4%) против министарстава и органа у њиховом саставу. Повећан број жалби забележен је против јавних предузећа и то за 11,6%, а благи пораст броја жалби у односу на претходну годину забележен је и код органа правосуђа. Смањење броја жалби евидентирано је код органа локалне самоуправе, републичких органа и организација као и код покрајинских органа.

Повереник је у 2020. години у поступку решавања по жалбама због повреде права на приступ информацијама у **девет** случајева применио овлашћење из члана 26. ЗСПИЈЗ и од органа власти затражио, ради увида, документе са информацијама које су предмет захтева жалиоца, како би утврдио да ли се информације садржане у документима могу учинити доступним на захтев жалиоца или не.

Степен потврђених одлука Повереника у судском поступку од почетка рада је на високом нивоу, тј. преко **92%** и то је најбољи показатељ квалитета рада овог државног органа.

- *Принудно извршење решења Повереника*

У 2020. години, Повереник је на предлог странака-тражилаца информација, покретао поступке принудног извршења својих решења, али их није могао спроводити изрицањем новчаних казни. Поступци су окончавани подношењем захтева Влади да она

обезбеди извршење решења, непосредном принудом¹⁰. Повереник је поднео 46 захтева Влади за обезбеђење извршења и поводом тога није добијао повратне информације¹¹.

Проблем управног извршења решења Повереника датира из претходних година и постоји у вези са применом новог Закона о општем управном поступку¹² којим су прописане веома високе казне које би Повереник у поступку управног извршења требало у виду пенала да изриче органима власти као извршеницима, ради принуде да изврше решење и доставе информацију. Узрок проблему извршења јесте различита интерпретација одговарајућих норми о извршењу од стране надлежних органа који учествују у овом процесу, те у њиховом одбијању надлежности и сарадње у достављању података неопходних за спровођење извршења.

Други прописани механизам који треба да доведе до извршења решења Повереника, којима се органи власти обавезују да жалиоцима доставе захтеване информације, а који је у надлежности Владе, такође не функционише. Ради се о законској обавези Владе да на захтев Повереника, непосредном принудом, обезбеди извршење његових решења. У Извештају Генералног секретаријата Владе од 17.1.2020. године о активностима и мерама које је Влада предузимала у вези са законском обавезом обезбеђења извршења решења Повереника, наводи се да „Влада Републике Србије, Генерални секретаријат Владе, у погледу пружања помоћи Поверенику у поступку административног извршења решења тог Повереника, а како је то прописано чланом 28. ст. 4. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, применом мера из своје надлежности, односно обезбеђивањем извршења решења Повереника непосредном принудом, располаже са истим могућностима као и сам Повереник.“

- **Заштита права пред Управним судом и другим судовима**

Судска заштита права на слободу приступа информацијама **пред Управним судом** у управном спору, обезбеђена је у погледу законитости одлука Повереника и одлука шест органа против којих није дозвољена жалба Поверенику и који су изузети од заштите пред Повереником (Народна скупштина, Председник Републике Србије, Влада Републике Србије, Врховни касациони суд Србије, Уставни суд и Републички јавни тужилац).

Право на подношење тужбе Управном суду има странка која је незадовољна одлуком и Републички јавни тужилац, када је одлуком повређен јавни интерес. Против правоснажне одлуке Управног суда странка и надлежни јавни тужилац могу да поднесу **Врховном касационом суду захтев за преиспитивање судске одлуке.**

У 2020. години Управном суду поднете су **123 тужбе против Повереника**. Подносиоци тих тужби су: странке тј. тражиоци информација (99), Републички јавни

¹⁰ Члан 28.ст.4. ЗСПИЈЗ

¹¹ Од укупно 340 захтева¹¹ за обезбеђење извршења колико је од 2010. године Повереник поднео Влади, она то није учинила ни у једном случају. Само у 2020. години, Повереник је од Владе затражио обезбеђење извршења у 46 случаја. Тако је предметна законска одредба о улози Владе у обезбеђењу извршења решења Повереника без практичног ефекта од самог почетка, тј. од 2010. године када је то питање регулисано изменама ЗСПИЈЗ.

¹² „Службени гласник РС, бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење

тужилац (10) и првостепени органи¹³ (14). Управни суд је **укупно решио 11 тужби** које су поднете од стране Републичког јавног тужиоца

У 2020. години дошло је до неуједначеног поступања и праксе Управног суда Републике Србије у предметима у којима се одлучује о трошковима поступка по жалби жалилаца-тражилаца информација у вези са остваривањем права на приступ информацијама од јавног значаја. Управни суд Републике Србије је у досадашњој пракси, без изузетка, одбијао тужбе тужилаца поднете ради поништаја одлуке Повереника којом је, као другостепени орган, када је сам решио управну ствар, одлучио и о трошковима поступка и то трошковима заступања странке и одбио њихове захтеве за накнаду трошкова поступка као неосноване. Међутим, почев од фебруара до краја 2020. године, Повереник је примио **пет одлука** Управног суда Републике Србије, у којима је усвојена тужба тужилаца (жалилаца-тражилаца информација) и заузет потпуно другачији став, односно поништена је одлука Повереника у делу којим је Повереник одбио њихове захтеве за накнаду трошкова поступка по жалби као неосноване. У наведеним одлукама Управни суд није дао ниједан разлог због чега је дошло до промене става по поменутом питању. Истовремено са тим одлукама донете су и одлуке којима су одбијане тужбе за поништај одлука Повереника о одбијању захтева за накнаду трошкова поступка.

Током 2020. године, Врховном касационом суду је поднето 26 захтева за преиспитивање одлука Управног суда, од којих је Повереник поднео **осам**, а од којих ниједан није решен.

Уставном суду је у 2020. години поднето **осам** уставних жалби против одлука Повереника, по којима Суд још није донео одлуку.

- **Извршавање законских обавеза органа власти, надзор и одговорност**

У 2020. години незнатно је повећан степен спровођења обавезе објављивања информатора о раду и достављања извештаја Поверенику од стране органа власти. Годишњи извештај Поверенику је доставило 1.498 органа на које се та законска обавеза односи. Анализом података утврђено је да је за **нешто више од једне трећине** повећан број достављених извештаја органа из категорије **установа образовања** (школе), смањен број достављених извештаја републичких органа и организација (агенције, дирекције, заводи, фондови, коморе итд.) и то за 6%, као и незнатно смањен броја извештаја органа локалне самоуправе (градови и општине).

Управни инспекторат Министарства државне управе и локалне самоуправе, надлежан за надзор над спровођењем ЗСПИЈЗ, обавестио је Повереника да је у 182 предмета (од 370 решења која су Управном инспекторату достављена од стране Повереника) утврђено да је орган власти поступио по решењу Повереника и тражиоцу информације учинио доступним тражене информације, док је у осталим предметима поступање Управне инспекције у току. **Управна инспекција у 2020. години прекршајним судовима није поднела ниједан захтев за покретање прекршајног поступка наспрам 2.996 основаних жалби које је Повереник решио у истој години које су потврда да је било повреде права, односно повреде закона у органима власти.**

¹³ 11 тужби поднетих од стране првостепених органа су одбачене као недопуштене, а три још увек нису решене.

Према подацима прекршајних судова достављених Поверенику, у 2020. години ти судови су имали у раду укупно 5.198 захтева за покретање прекршајног поступка због повреде права на приступ информацијама, с тим што су сви захтеви поднети од тражиоца информација у својству оштећених.

Сходно подацима Прекршајног апелационог суда у Београду, тај суд је у 2020. години одлучивао у 1180 предмета по жалбама на одлуке прекршајних судова у материји слободе приступа информацијама, а 208 предмета је у раду. Анализирајући достављене податке закључује се да је Прекршајни апелациони суд у 2020. години у већем броју случајева него претходних година потврдио осуђујуће пресуде прекршајних судова.

***Табеларни приказ врсте и обима активности и мера Повереника у 2020. години
У области приступа информацијама од јавног значаја***

Ред. бр.	Врсте активности и мера	Број
1.	Примљени предмети	5.201
2.	Пренети незавршени предмети из претходне године	3.097
3.	Укупно предмета у раду	8.298
4.	Решени предмети	5.470
5.	Примљене жалбе	3.286
6.	Решене жалбе	3.584
7.	Мишљења у вези са применом ЗСПИЈЗ	238
8.	Одговори на тужбе Управном суду	109
9.	Поступање по захтевима којима су тражене информације о раду/ у поседу других органа - Повереник обавестио тражиоце о процедури	179
10.	Предлози за управно извршење решења Повереника	120
11.	Донета решења о дозволи извршења решења	99
12.	Донети закључци о кажњавању у поступку извршења решења ¹⁴	-
13.	Укупан износ изречених новчаних казни у поступку принудног извршења решења, у динарима ¹⁵	-
14.	Захтеви Повереника упућени Влади да пружи помоћ-обезбеди извршење решења	46
15.	Предмети по којима је Повереник захтевао да Управна инспекција изврши надзор и покрене прекршајни поступак	369
16.	Закључци о обустави извршења решења	71
17.	Одбачено предлога за управно извршење из формалних разлога	3
18.	Писана комуникација са органима власти о примени ЗСПИЈЗ (саветодавно-инструктивна указивања органу, ради унапређења јавности рада и друга комуникација)	729
19.	Одговори на представке на рад органа које се не односе на делокруг Повереника	47
20.	Уступљени захтеви (чл.19)	435
21.	Предлози за понављање поступка (1 усвојен и 1 одбијен)	2

¹⁴ Нису постојали услови за доношење услед недостатка елемената за њихово утврђивање.

¹⁵ Нису постојали услови за изрицање казни услед недостатка елемената за њихово утврђивање.

22.	Захтев за преиспитивање одлуке Управног суда	20 ¹⁶
23.	Иницијативе Републичком јавном тужилаштву за подношење захтева Врховном касационом суду за преиспитивање пресуде Управног суда	4

II Активности Повереника у области заштите података о личности

Активности Повереника у области заштите података о личности у 2020. години су биле обимне, што је условљено актуелним стањем у тој области. Ово се најбоље сагледава кроз податак о броју примљених предмета (**2.952**), као и кроз податак о броју предмета по којима је Повереник окончао поступање (**2.974**).

Основне препреке за ефективно остваривање права на заштиту података о личности чине **бројни недостаци ЗЗПЛ, неусклађеност других закона који се односе на обраду података о личности са ЗЗПЛ¹⁷ и одсуство стратешког приступа реализацији тог права, односно изостанка спровођења Стратегије заштите података о личности коју треба ажурирати, или донети нову са акционим планом.**

• Надзор

Повереник је у току 2020. године окончао укупно **205 поступака надзора**, од чега је 200 надзора покренуто по новом ЗЗПЛ, а пет по старом ЗЗПЛ.

Надзори су окончани на следећи начин: 165 предмета је окончано тако што је утврђено да је поступљено по претходно спроведеном надзору (у њима је и пет предмета који су покренути по старом ЗЗПЛ), 30 предмета је окончано јер је утврђено да није било повреда ЗЗПЛ односно елемената за вођење поступка инспекцијског надзора, шест предмета је окончано подношењем захтева за покретање прекршајног поступка, три предмета су окончана подношењем кривичне пријаве и један предмет је уступљен Министарству унутрашњих послова на даље поступање.

Структура руковалаца над којима је Повереник покренуо поступак надзора током 2020. године указује да су **привредна друштва** и даље руковооци над којима је Повереник покренуо више поступака надзора (**29,6%**) У односу на претходну годину знатно је повећан број надзора над државном управом (21,5%) и установама у области здравства (11,7%).

Најчешћи разлог за покретање поступка надзора је безбедност података о личности (30,8%).

У циљу превентивног и едукативног деловања, Повереник је сачинио **контролне листе**, у којима су садржана питања на које је потребно дати тачне и свеобухватне одговоре. На овај начин се помаже органима које Повереник надзира да унапред тачно упознају своје обавезе, односно шта је све потребно да ураде да би своје пословање и поступање ускладили са прописима и спречили настанак штете, као и шта овлашћено лице из службе Повереника проверава у поступку надзора.

¹⁶ Повереник је поднео **осам захтева** Врховном касационом суду за преиспитивање судске одлуке, док је у 12 случајева Повереник дао одговоре Врховном касационом суду на поднете захтеве за преиспитивање судске одлуке од стране органа власти.

¹⁷ Члан 100. ЗЗПЛ “Одредбе других закона, које се односе на обраду података о личности, ускладиће се са одредбама овог закона до краја 2020. године“

Од почетка примене новог ЗЗПЛ па до краја извештајног периода, Повереник је на адресе **484** руковалаца упутио контролне листе на које је 368 руковалаца одговорило (док 116 руковаоца то нису учинила) а 19 руковалаца је самоиницијативно доставило Поверенику контролну листу.

На основу примљених попуњених контролних листа, Повереник је у **387** случајева извршио процену нивоа ризика обраде података о личности.

Поверенику је ЗЗПЛ прописана обавеза вођења тачне и ажурне евиденције о лицима за заштиту података о личности. У току 2020. године укупно **947** руковалаца, односно обрађивача је Поверенику доставило обрасце с контакт подацима лица за заштиту података о личности. Од почетка примене ЗЗПЛ укупно **3.059** руковалаца, односно обрађивача је Поверенику доставило податке о лицу за заштиту података о личности, од чега 1.837 органа власти, иако њих нешто преко 11.000 имају законску обавезу да то учине.

- **Притужбе/жалбе**

Новим ЗЗПЛ уводи се институт притужбе уместо жалбе. Лице на које се подаци односе има право да поднесе притужбу Поверенику ако сматра да је обрада података о његовој личности извршена супротно одредбама Закона. У поступку по притужби сходно се примењују одредбе закона којим се уређује инспекцијски надзор у делу који се односи на поступање по представкама. Лице може да користи право на подношење притужбе Поверенику истовремено са правом да покрене друге поступке управне или судске заштите.

Поверенику је током 2020. године изјављено **139 притужби** и једна жалба¹⁸.

Повереник је поступао по 191 притужби и девет жалби и **решио 149 притужби** (98 из 2020. године и 51 пренета из претходне године)¹⁹, а остале 42 су пренете на поступање у 2021. годину. Повереник је **окончао поступак по девет жалби** (једна из 2020. године и осам из 2019. године)²⁰.

- ***Разлози за подношење притужбе Поверенику***

Најчешћи разлози за подношење притужбе Поверенику је **непоступање руковаоца по захтеву (71), одбијање односно одбацивање захтева од стране руковаоца (35), делимично поступање руковаоца по захтеву (32) и протек накнадног рока (једна).**

¹⁸ Формално није поднета нова жалба већ је пресудом Управног суда поништено решење Повереника и предмет враћен на нови поступак

¹⁹ У одлукама донетим по поднетим притужбама Повереник је утврдио да је притужба била основана у 54 случаја и донео решење са налогом руковаоцу да поступи по захтеву. Повереник је решењем обуставио поступак у 23 случаја, јер је руковаоца, пре доношења одлуке Повереника по притужби, поступио по захтеву (21), односно подносилац притужбе одустао од исте (две). Повереник је 25 притужби одбацио из формалних разлога, док је за 47 притужби нашао да нису основане.

²⁰ У одлукама донетим по изјављеним жалбама Повереник је утврдио да је жалба била основана у четири случаја, од чега је у два случаја, донето решење са налогом руковаоцу да поступи по захтеву. Повереник је поништио одлуку руковаоца и предмет вратио руковаоцу на поновно поступање у два случаја. Остале жалбе, Повереник је решио тако што их је одбио као неосноване (пет).

- *Повређена права због којих су поднете притужбе Поверенику*

Захтеви поводом којих су, због одговарајућег непоступања руковалаца, поднете притужбе Поверенику, односе се на остваривање: **права на приступ подацима, права на брисање података о личности, права на исправку и допуну.**

- *Структура руковалаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику*

Што се тиче структуре руковалаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику највећи број притужби, чак **101**, поднете су због (не)поступања органа власти на свим нивоима, односно органа и организација којима су поверена јавна овлашћена и јавних предузећа. Највећи број (49) је поднето због (не)поступања органа државне управе као руковалаца и (не)поступања правосудних органа (30). Због (не)поступања министарстава поднето је 38 притужби, од чега само против Министарства унутрашњих послова 26 притужби и Министарства одбране девет, а због (не)поступања свих осталих министарстава заједно три притужбе.

Током извештајног периода Повереник је донео укупно **56**²¹ обавезујућих и коначних решења којим је дао налог руковоацу да поступи по захтеву или да тражени податак да подносиоцу захтева, као и да га руковалац обавести о извршењу решења. По решењу Повереника поступило је у потпуности 46 руковалаца, који су о томе обавестили Повереника док пет руковалаца није поступило по налогу Повереника. Остали руковаоци нису обавестили Повереника о поступању или је поступање у току.

• Пренос података у друге државе или међународне организације

У току 2020. године у раду је било укупно **три захтева** за пренос података. Један захтев је поднет за пренос података у Сједињене Америчке Државе на основу уговорних одредби, а из претходног периода пренето је укупно два захтева за пренос података. Сва три захтева су решена на следећи начин: у једном случају обустављен је поступак због одустанка подносиоца захтева, док су два захтева за преносом података у Саудијску Арабију одбијени као неосновани.

• Поступање државних органа у вези са актима Повереника у области заштите података о личности

Током 2020. године Управном суду поднето је **34 тужбе** против одлука Повереника од којих је 24 достављено Поверенику на изјашњење. Од укупног броја поднетих тужби, од стране руковалаца изјављено је 15, од чега је највише поднето од стране Министарства унутрашњих послова, због налога Повереника да се из евиденција које води то министарство обришу подаци који се односе на подносиоца захтева, односно притужбе. Осталих 19 тужби поднели су подносиоци притужбе/жалбе незадовољни одлуком Повереника.

²¹ 54 по поднетим притужбама и два по изјављеним жалбама.

Управни суд је 2020. године решио **девет** тужби, тако што је у седам случајева одбио тужбу као неосновану, једну тужбу је одбацио и једна тужба је уважена.

Повереник је током 2020. године поднео **три кривичне пријаве** од којих су две због кривичног дела из члана 146. КЗ²² (неовлашћено прикупљање личних података) и једна због кривичних дела из чл. 144. (неовлашћено фотографисање) и 145. КЗ (неовлашћено објављивање и приказивање туђег списка, портрета и снимка). У току 2020. године Више јавно тужилаштво у Београду обавестило је Повереника да је одбачена кривична пријава због кривичног дела неовлашћено прикупљање личних података из члана 146. ст. 3 КЗ, због наступања застарелости.

Повереник је у 2020. години поднео **шест захтева за покретање прекршајног поступка** због повреда одредби ЗЗПЛ. Поводом свих прекршајних захтева које је поднео до сада, Повереник је током 2020. године примио 44 одлуке прекршајних судова (34 првостепених и 10 одлука другостепеног суда).

Табеларни приказ активности и мера Повереника области заштите података о личности у 2020. години

Ред. бр.	Врсте активности и мера	Број
1.	Примљени предмети	2.952
2.	Решени предмети	2.974
3.	Инспекцијски надзор	205
4.	Контролне листе	503
5.	Притужбе	149
6.	Жалбе	9
7.	Одговори на тужбе	23
8.	Обавештења о обради података о личности	30
9.	Представке	371
10.	Захтев за пренос података	3
11.	Захтев за одобрење обавезујућих пословних правила	1
12.	Мишљења	574
13.	Мишљење на кодекс (члан 59. ЗЗПЛ)	1
14.	Претходно мишљење (члан 55. ЗЗПЛ)	12
15.	Анализе	3
16.	Евиденције о захтевима за приступ задржаним подацима	143
17.	Евиденција о лицима за заштиту података о личности	947

²² „Службени гласник РС“, бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 - испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.

- **Обуке**

На основу Споразума Повереника и Факултета безбедности Универзитета у Београду о дуготрајној образовној, научној, техничкој и пословној сарадњи у области школовања кадрова задужених за обраду и заштиту података о личности. Факултет безбедности је током 2020/2021. године реализовао кратки програм студија под називом „Обука менаџера за заштиту података о личности“ са циљем стручног оспособљавања и обуке лица за обављање послова заштите података о личности. Као предавачи на предметима у оквиру овог програма учествовали су и повереник, генерални секретар службе Повереника и помоћник генералног секретара сектора за надзор.

Повереник је током 2020. године организовао и реализовао велики број обука из области заштите података о личности. Циљ обука је да лица за заштиту података о личности стекну нова, односно дограде постојећа знања о праву на заштиту података о личности и да се ближе упознају са новим обавезама које, у складу са ЗЗПЛ, имају руковођи и обрађивачи података о личности. Повереник је, у складу са расположивим људским и материјалним капацитетима, организовао обуке по циљним групама и по територијалној дистрибуцији.

Поред обука које је организовао и реализовао Повереник, било самостално било у суорганизацији са другим институцијама, обуке у области заштите података о личности спровode се у континуитету и у организацији Националне академије за јавну управу, за потребе јавних службеника. На овим обукама, у улози предавача, поред других предавача, учествују и представници Повереника.

- **Активности Службе Повереника за време ванредног стања од 16. марта до 8. маја 2020. године**

На основу Одлуке о увођењу ванредног стања повереник је донео:

- а) Одлуку о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за време ванредног стања 16.3.2020. године
- б) Одлуку о организацији процеса рада Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у примени мера заштите од заразне болести COVID-19 након укидања ванредног стања док још трају епидемиолошке мере 8. 5. 2020. године

Све мере наведене у овим одлукама примењиване су у Служби Повереника за време трајања ванредног стања, а већина се примењује и након укидања истог.

Ванредно стање је трајало 54 дана. За то време у Служби Повереника је отворено 594 предмета, а решено 485 предмета, што је вишеструко мање у односу на исти период претходне године када је отворено 1.447 предмета, а решено 1.308 предмета.

2. СТАЊЕ И ПРЕПРЕКЕ У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ПРАВА НА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

2.А. ПРАВО НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

2.А.1. Правни оквир

Остваривање и заштита Уставом зајемченог права на слободан приступ информацијама од јавног значаја у Србији уређени су ЗСПИЈЗ. Тај закон је три пута мењан и допуњаван, 2007. године, поштривањем услова за избор повереника, затим 2009. године допунама процесних и казних одредаба и 2010. године када је утврђена надлежност за принудно извршење решења Повереника.

На потребу даљег побољшања овог закона у интересу права јавности да зна и јачања демократског и отвореног друштва, те отклањања евидентних препрека у пракси, Повереник указује од 2012. године. Тада започет процес измена овог закона прекинут је услед парламентарних избора.

Последњи процес измена ЗСПИЈЗ, надлежно министарство²³ је започело у децембру 2017. године, али процедура утврђивања Предлога, односно усвајања Закона о изменама и допунама овог закона није завршена. Нови рок за његово усвајање је четврти квартал 2021. године.²⁴

Предложене измене ЗСПИЈЗ које су у 2018. и 2019. години биле предмет јавне расправе, консултација са надлежним органима, укључујући Повереника, као и оцене Европске комисије, садржала су одређена побољшања као нпр. проширење примене Закона на нове субјекте у јавном сектору и унапређење објављивања информација на проактивној основи.

Последња званична верзија Нацрта закона била је доступна на интернет страници Министарства из 2019. године. И овај процес измена закона прекинут је услед парламентарних избора 2020. године.

Охрабрује чињеница да је надлежно министарство одмах након конституисања Владе РС формирало Посебну радну групу за припрему текста Нацрта ЗСПИЈЗ²⁵, чији је један од чланова сам повереник.

Основне измене ЗСПИЈЗ које Повереник предлаже су:

1) да се надзор над применом ЗСПИЈЗ повери Поверенику уместо Управној инспекцији,

2) прописивање овлашћења за изрицање прекршајних налога за одређен број прекршаја из овог закона, а посебно за тзв. ћутање управе,

3) прописивање да се захтев за покретање прекршајног поступка не може поднети пре него што се поднесе жалба Поверенику, односно пре него што се оконча поступак

²³ Министарство државне управе и локалне самоуправе Републике Србије.

²⁴ Ревидирани АП 23 усвојен на седници Владе РС 10. 7. 2020. године, доступан на интернет презентацији Министарства правде, на линку <https://www.mpravde.gov.rs/tekst/30402/revidirani-akcioni-plan-za-poglavlje-23-i-strategija-razvoja-pravosudja-za-period-2020-2025-22072020.php>

²⁵ Решење о оснивању број 011-00-00205/2020-О1 од 11.1.2021. године.

по жалби пред Повереником, као и да захтев за покретање прекршајног поступка подноси Повереник

4) прописивање административне санкције која се изриче органу власти за неизвршавање решења Повереника у номиналном новчаном износу и

5) оснивање организационих јединица Службе Повереника у другим градовима, ван његовог седишта у Београду.

Предлог Повереника је заснован на чињеницама да Управна инспекција не подноси захтеве за покретање прекршајног поступка против одговорних лица у органима власти чак ни у случајевима најгрубље повреде права тражилаца информација. Такође, институт прекршајног налога и могућност да Повереник сам изриче новчану казну би био посебно делотворан и извесно би довео до смањења веома изражене појаве да органи власти некажњено игноришу захтеве тражилаца. Истовремено, предложено решење довело би до растерећења прекршајних судова од поступања по захтевима које подносе сами грађани који су оштећени због недобијања затражених информација од органа власти, као и растерећења самих грађана, што је најважније. Истовремено би се спречиле и злоупотребе права у случајевима када тражиоци информација подносе захтеве за покретање прекршајног поступка не да би остварили приступ траженој информацији, већ да би остварили трошкове поступка на штету јавног буџета.

Отварањем организационих јединица ван Београда олакшало би се остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности и грађанима који не живе у главном граду, а што је и у интересу децентрализације - те би наведена децентрализација била у општем интересу.

Стално одлагање усвајања измена ЗСПИЈЗ нужно води и одлагању измена подзаконског акта о изради и објављивању информатора о раду²⁶. Тиме се одлаже спровођење иницијативе Повереника да се објављивање информатора о раду државних органа спроводи у дигиталном облику, на заједничкој електронској платформи за коју је Повереник већ створио одговарајуће услове, а што би требало да доведе до већег степена транспарентности и лакшег праћења спровођења ове законске обавезе.

Имајући у виду изнето, закључује се да даље одлагање усвајања измена ЗСПИЈЗ није у интересу грађана и остваривања њихових права. Повереник изражава наду да ће рок за усвајање измена и допуна ЗСПИЈЗ, који је више пута мењан и померан у Акционом плану за поглавље 23 овог пута бити испоштован.

Такође, питање надлежности у вези са поновном употребом информација регулисано Законом о електронској управи из 2018. године и даље није решено. Наиме, још тада отворило се као спорно питање заштите овог права, односно који орган би био надлежан за његову заштиту. Уколико је намера законодавца била да то буде у надлежности Повереника (имајући у виду одредбу да се на поступак остваривања права на поновну употребу информација сходно примењују одредбе о поступку остваривања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја), то по мишљењу Повереника нужно захтева да се надлежност органа за заштиту права експлицитно пропише Законом о електронској управи или ЗСПИЈЗ.

Када су у питању међународни документи, Повереник још једном, указује да је министар(ка) правде Владе још 2009. године потписала Конвенцију Савета Европе, о приступу званичним документима, од 18.6.2009. године, али да још увек Влада није покренула поступак за ратификацију те конвенције од стране Народне скупштине. Значај те конвенције, која је ступила на снагу 1.12.2020. године, је што она представља

²⁶ Упутство за израду и објављивање информатора о раду државног органа („Службени гласник РС“, број 68/2010), које доноси Повереник

први општи правно обавезујући документ Савета Европе у погледу приступа службеним документима, без обзира што сам ЗСПИЈЗ у појединим сегментима обезбеђује и виши ниво права од минимума на који обавезује Конвенција, а што сама Конвенција и дозвољава.

2.A.2. О остваривању права јавности да зна у 2020. години и препрекама

Институт права на слободан приступ информацијама од јавног значаја у Републици Србији се у континуитету користи у великој мери. Највише га користе грађани појединачно, потом удружења грађана, новинари и представници медија, сами органи власти, политичке странке и њихови чланови, адвокати, привредни субјекти и други. Подносиоци захтева су најтеже долазили до информација у вези са поступањем органа у вршењу власти, трошењем буџетских средстава, јавним набавкама и другим располагањима јавним средствима, евиденцијом јавне имовине и слично. Значајно је повећан број жалби које се односе на угрожавање и заштиту здравља људи, чак за четири пута више него у 2019. години, што је разумљиво имајући у виду глобалну здравствену кризу и пандемију изазвану вирусом COVID -19. Такође, повећан је и број изјављених жалби због отежаног добијања информација о угрожавању животне средине, који је удвостручен у односу на претходну годину.

Стање у остваривању права на слободан приступ информацијама од јавног значаја у 2020. години се није битно променило у односу на претходну годину и оно се, из угла Повереника и великог броја жалби због тзв. ћутања управе и великог броја основаних жалби због повреде права, не може оценити задовољавајућим. До оваквог закључка се долази чак и кад се узму у обзир сви изазови и тешкоће у раду органа јавне власти, проузроковани пандемијом.

Наиме, током трајања ванредног стања у 2020. години рокови у управном поступку (за поступање по захтевима и сл.) били су суспендовани²⁷. Повереник је након протеча суспендованих рокова, органима јавне власти пружио још једну прилику да поступе по захтевима и тражио ново изјашњење органа о поступању по захтевима након истека одложеног рока. Нажалост, органи су често користили ситуацију изазвану пандемијом као изговор за непоступање по захтевима за приступ информацијама, чак и кад није било оправдања за тако нешто.

У најкраћем, стање је такво да је добијање информација од органа власти, у великој мери и даље отежано без изјављивања жалбе Поверенику или тужбе Управном суду тамо где жалба није допуштена, што најбоље илуструје однос органа власти према људским правима.

И даље је присутна појава да у великом броју случајева, органи јавне власти поступе по захтеву и доставе информације тек након што тражилац изјави жалбу Поверенику, а Повереник је достави органу на изјашњење. То нужно води обустави поступка по жалби, али истовремено проузрокује непотребно малтретирање оних који траже информације и непотребно трошење јавних ресурса у вези са процесуирањем жалби и ангажовањем запослених у Служби Повереника. Давање информација тек по сазнању за жалбу заправо показује да није ни било суштинских разлога за непоступање

²⁷ Чланом 3. Уредбе о примени рокова у управним поступцима за време ванредног стања („Службени гласник РС“ бр. 41/2020 и 43/2020) прописано је, између осталог, да ће се рокови који истичу за време ванредног стања сматрати истеклим кад истекне 30 дана од дана престанка ванредног стања. Наведена Уредба је потврђена Законом о потврђивању уредаба које је Влада уз супотпис председника Републике донела за време ванредног стања „Службени гласник РС“, бр. 62/2020)

по поднетим захтевима, те да се такав неодговоран и нерационалан однос органа власти према грађанима и јавним ресурсима могао и морао избећи.

Информације се ускраћују под изговором да су поверљиве, или да би давање информација повредило нечију приватност (па и кад је реч о носиоцима функција и службених лица, а информације се односе на њихов рад) или под видом злоупотребе права од стране тражиоца информација, а све то, веома често, без адекватне аргументације и доказа. Чињенице у вези са све учесталијим одговорима органа власти да не располажу захтеваним информацијама, Повереник није у могућности да фактички провери, обзиром да њему није поверена функција надзора над применом ЗСПИЈЗ, већ Управној инспекцији. Управо је то разлог због ког Повереник сматра да би поверавање надзора над применом ЗСПИЈЗ Поверенику значајано унапредило остваривање права на приступ, имајући у виду оптерећеност Управне инспекције.

Нажалост, чести су случајеви да органи власти информације не доставе тражиоцима чак ни после налога Повереника, па је степен неизвршених решења и даље висок, а посебно у предметима по жалбама новинара. Иако новинари ЗСПИЈЗ користе као основни алат у обављању свог посла, они до информација о раду органа власти долазе све теже, а то потврђује веома висок проценат неизвршених решења која је Повереник донео по њиховим жалбама и којима је наложио да им се информације учине доступним. Број неизвршених решења Повереника по жалбама новинара и представника медија је значајно виши у односу на општи тренд кад су у питању други жалиоци, што није оправдано будући да је реч о професији која информације потражује ради писања и извештавања јавности о темама од општег интереса јавности.

И у 2020. години је било ситуација да органи власти „поверљиве“ информације ускрате и самом Поверенику када их он затражи, да би могао да донесе одлуку по жалби и такво понашање остаје некажњено. У више од половине затражених списа (9) ради увида, органи власти су одбили да то учине (5). Више информација о овим предметима је садржано у наставку овог извештаја.

Описаном стању у слободи приступа информацијама значајно доприноси то што су законски механизми принудног извршења решења Повереника, тј. механизми новчаног кажњавања потпуно блокирани и они отежавају тражиоцима да дођу до информација. Уз то, изостаје и подршка Владе да она мерама непосредне принуде обезбеди извршење решења Повереника, у складу са законом. То заједно представља највећу препреку у остваривању права.

Одговорност за неосновано ускраћивање информација тражиоцима, односно јавности, се своди искључиво на иницијативу тражиоца информација као оштећених, будући да надлежни орган уопште не подноси захтеве за покретање прекршајног поступка против одговорних лица у органима власти. Тако и неспровођење законске обавезе у великој мери, у погледу проактивног објављивања информација и предузимања других мера на унапређењу јавности рада, остаје некажњено. Повереник могуће решење овог проблема види у изменама и допунама ЗСПИЈЗ и усвајању његовог предлога да он добије овлашћење за подношење захтева за покретање прекршајних поступака и изрицање прекршајних налога.

Осим што је из године у годину веома велики број жалби по којима Повереник води поступак, рад Службе Повереника је дужи низ година оптерећен великим заостатком у решавању предмета услед неодговарајућег броја запослених и великог прилива предмета условљеног непоступањем или неодговарајућим поступањем органа власти. Немогућност Повереника да по жалби одлучи у законском року од 30 дана отвара могућност вођења управно-судског поступка пред Управним судом, поводом чега суд досуђује судске трошкове на терет Повереника. Учесталост тужби и настојање

Повереника да спречи настанак судских трошкова, додатно оптерећују рад Службе и ремети редослед решавања жалби. Истовремено, то негативно утиче на остваривање права оних грађана који не посежу за тужбом против Повереника код кашњења са доношењем одлуке по жалби. Последишно, то се, иако није изазвано кривицом Повереника, може одразити и на поверење грађана у ову институцију као заштитника права на слободу приступа информацијама, које је дугорочно, судећи по броју жалби и признањима која је Повереник добијао, на високом нивоу.

Упркос свим препрекама, ефекти деловања Повереника на добијање информација о раду органа јавне власти су и даље на високом нивоу гледано из угла односа броја случајева у којима су тражиоци остварили право у односу на изјављене жалбе које су биле основане. Осим тога, упркос свим изазовима које је донела 2020. година, Повереник је успео да реши већи број жалби него што је примио, чиме је смањио заостатак из претходних година.

Степен потврђених одлука Повереника у судском поступку од почетка рада је такође на високом нивоу, тј. преко 92% и то је најбоља потврда квалитета рада овог државног органа.

2.A.3. Основне препреке у остваривању права на приступ информацијама

Препреке које су оптерећивале остваривање права на слободан приступ информацијама у 2020. години су готово идентичне оним из 2019. године. Оно што јесте пример добре праксе јесте то што је Народна скупштина другу годину за редом, после неколико година неразматрања извештаја Повереника на седницама Народне скупштине, тј. у пленуму, разматрала Извештај Повереника за 2019. годину и поводом тога усвојила одговарајуће закључке.²⁸

Суштина препрека остваривању права на приступ информацијама се огледа у следећем:

2.A.3.1. Немогућност управног извршења решења Повереника

Проблем управног извршења решења Повереника који датира из претходних година је био присутан и у 2020. години. Узрок проблему извршења јесте различита интерпретација одговарајућих норми о извршењу од стране надлежних органа који учествују у овом процесу, те у њиховом одбијању надлежности и сарадње у достављању података неопходних за спровођење извршења. Заправо, овај проблем је изражен у вези са применом новог Закона о општем управном поступку (1. јун 2017.) којим су прописане веома високе казне које би Повереник у поступку управног извршења требало у виду пенала да изриче органима власти као извршеницима, ради принуде да изврше решење и доставе информацију.

Генеа овог проблема је детаљно приказана у Годишњем извештају Повереника за 2017. годину, па се неће понављати у овом извештају. Министарство државне управе и локалне самоуправе је закључило да питање извршења решења Повереника треба решити кроз измене ЗСПИЈЗ и то на „прецизан и применљив“ начин.

Будући да Закон о изменама и допунама ЗСПИЈЗ још увек није усвојен, односно да се након формирања нове Владе вратио у фазу израде новог Нацрта закона, проблем извршења одлука Повереника је и даље присутан.

²⁸ Закључак Народне скупштине РС бр.72 од 26.12. 2020. године- „Службени. гласник РС“ бр. 157/2020

Други прописани механизам који треба да доведе до извршења решења Повереника, којима се органи власти обавезују да жалиоцима доставе захтеване информације, а који је у надлежности Владе Србије, такође није функционисао ни у 2020. години. Ради се о законској обавези Владе да на захтев Повереника, непосредном принудом,²⁹ обезбеди извршење његових решења.³⁰ Од укупно 340 захтева³¹ за обезбеђење извршења колико је од 2010. године Повереник поднео Влади, она то није учинила ни у једном случају. Само у 2020. години, Повереник је од Владе затражио обезбеђење извршења у 46 случаја. Тако је предметна законска одредба о улози Владе у обезбеђењу извршења решења Повереника без практичног ефекта од самог почетка, тј. од 2010. године када је то питање регулисано изменама ЗСПИЈЗ.

У Извештају Генералног секретаријата Владе³² о активностима и мерама које је Влада предузимала у вези са законском обавезом обезбеђења извршења решења Повереника, наводи се да „Влада Републике Србије, Генерални секретаријат Владе, у погледу пружања помоћи Поверенику у поступку административног извршења решења тог Повереника, а како је то прописано чланом 28.ст.4. ЗСПИЈЗ, применом мера из своје надлежности, односно обезбеђивањем извршења решења Повереника непосредном принудом, располаже са истим могућностима као и сам Повереник.“

Стога је упитна оправданост наведеног законског решења које се односи на извршење Повереникових одлука.

2.4.3.2. Неадекватна одговорност

Одговорност органа власти за повреду права на слободан приступ информацијама, од најдрастичнијих облика тј. потпуног игнорисања захтева грађана и непоступања по извршним и обавезујућим решењима Повереника до неизвршавања других законских обавеза органа власти, и у 2020. години је била симболична и она је иницирана искључиво захтевима за покретање прекршајног поступка од стране тражилаца информација као оштећених.

Стање у погледу одговорности за повреду права на приступ информацијама најбоље илуструје податак да надлежни орган - Управна инспекција у 2020. години прекршајним судовима није поднела ниједан захтев за покретање прекршајног поступка наспрам 2.996 основаних жалби које је Повереник решио у истој години које су потврда да је било повреде права, односно повреде закона у органима власти. Такође, степен извршења других законских обавеза у вези са објављивањем информатора о раду, достављањем извештаја Поверенику, спровођење обуке је на укупном нивоу од 39%, а овим обавезама подлеже преко 3.800 органа власти, што значи да велика већина органа ову обавезу игнорише, некажњено.

Повереник већ годинама уназад указује да одсуство одговорности за повреду овог права, и то не само прекршајне одговорности, несумњиво охрабрује одговорне у органима власти да се тако понашају и даље, у уверењу да неће сносити никакве последице. Осим тога, вишегодишње одсуство пуне одговорности за повреду права је главни узрок веома великог броја жалби Поверенику. Објективна немогућност

²⁹ Поступак извршења решења непосредном принудом уређен је чланом 200. Закона о општем управном поступку: “Закон не објашњава ближе шта се има разумети под непосредном принудом; долазе у обзир различити облици физичке принуде, зависно од саме обавезе извршеника. Орган надлежан за спровођење извршења користи у тим случајевима и помоћ органа унутрашњих послова (чл.193.став 3.ЗУП-а)” - Коментар Закона о општем управном поступку - Зоран Р.Томић (2017. год.)

³⁰ Члан 28.ст.4. ЗСПИЈЗ

³¹ Податак се односи на стање на дан 31.12.2020. године

³² 08 бр. 021-52/2021 од 20.1.2021.

Повереника да све жалбе реши у законском року изазива незадовољство грађана и често је разлог подношења тужби и проузроковања трошкова и непотребних буџетских издатака, о чему је већ било више речи у овом извештају.

Код таквог стања ствари, грађани чије је право повређено су сами, у својству оштећених и у 2020. години подносили захтеве за покретање прекршајних поступака прекршајним судовима и то у много већем броју него претходне године. Према подацима прекршајних судова у 2020. години је поднето укупно 5.198 захтева. У наставку извештаја, у делу о статистичким подацима, приказани су наведени подаци и исход поступака пред прекршајним судовима.

Наведени подаци говоре у прилог основаности предлога Повереника да се функција надзора над применом ЗСПИЈЗ повери овом органу.

2.А.3.3. Отежано спровођење овлашћења Повереника

Повереник је у 2020. години у поступку решавања по жалбама због повреде права на приступ информацијама у 9 случајева применио овлашћење из члана 26. ЗСПИЈЗ и од органа власти затражио, ради увида, документе са информацијама које су предмет захтева жалиоца, како би утврдио да ли се информације садржане у документима могу учинити доступним на захтев жалиоца или не.

Четири органа власти су поступила по захтеву Повереника и доставила тражене списе, односно документе, и то: Министарство финансија - Пореска управа, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Основни суд у Смедереву и Холдинг корпорација „Крушик” а.д, Ваљево.

У четири случаја органи власти нису доставили тражене информације, и то: Високи савет судства у Београду, Привредни апелациони суд у Београду, Безбедносно-информативна агенција у Београду и Министарство одбране.

Завод за плућне болести и туберкулозу у Нишу није доставио тражене документе, јер су исти, како је наведено, у међувремену уништени.

У наставку је преглед појединачних случајева.

Информације које је Високи савет судства у Београду ускратио односе се на аудио снимак разговора са кандидатима на конкурс за избор судија у Прекршајном суду у Ваљеву, објављеном у Службеном гласнику РС бр. 14/18 од 23.02.2018. године.

Привредни апелациони суд у Београду није доставио Поверенику решење тог суда 8 Пж 5514/17 од 22.08.2019. године.

Безбедносно-информативна агенција у Београду није доставила документа из којих се може сазнати када је Саша Павлов (градоначелник Града Панчева) засновао радни однос у Безбедносно-информативној агенцији и када је радни однос раскинут, као и списак позиција на којима је радио и у ком периоду.

Министарство одбране није доставило доказ да су тражене информације одређене и означене за тајне и закључак Савета за националну безбедност РС број 2-3-2/17 од 13.03.2017. године.

Завод за плућне болести и туберкулозу у Нишу није доставио решење о одређивању привредних друштава и других правних лица која производе предмете и врше услуге од значаја за одбрану РС Пов. бр. 00326/2015 од 28.11.2015. године, јер су, како је наведено, тражена документа у међувремену уништена.

2.A.4. Карактеристични случајеви неадекватног поступања органа јавне власти по захтевима за приступ информацијама у 2020. години

1. Недавање информација о трошењу јавног новца

Повереник је увек доследног става да информације о трошењу јавног новца и располагању јавним средствима начелно увек морају бити доступне јавности.

У складу са тим, Повереник је наложио Градоначелнику града Београда³³, односно Скупштини града Београда³⁴ да, тражиоца информација обавести да ли поседује тражене информације у вези са постављањем споменика Стефану Немањи на Савском тргу, односно документе у којима су исте садржане, из којих се могу сазнати: уговорне стране, садржај уговора, уговорени трошкови, хонорари, додељене награде, извршене и предстојеће трансакције које се тичу израде, транспорта и постављања споменика, те уколико поседује да му достави копије докумената у којима су садржане те информације. Како наведени органи нису поступили у року по налогу Повереника и доставили тражиоцу наведене информација Повереник је донео решења³⁵ којима је дозволио извршење наведених решења и оставио додатни рок за достављање тражених информација, под претњом новчане казне. Како Повереник није био у могућности да принудно изврши своја решења, због немогућности наплате новчане казне из разлога о којим је већ било речи у овом извештају, Повереник је упутио захтеве Влади³⁶ за пружање помоћи у поступку управног извршења његових решења, а све у складу са чланом 28. став 4. ЗСПИЈЗ. Решења Повереника нису извршена ни након што је Повереник доставио списе предмета Управној инспекцији.

Такође је илустративан пример неадекватног поступања органа јавне власти по захтеву за приступ информацијама, у ком је Општинска управа општине Сурдулица тражиоцу ускратила приступ информацијама које се односе на обрачун трошкова службених путовања председника општине Сурдулица у Сурдулици, уз образложење да жалилац нема оправдани интерес, односно нема никаквог интереса нити основа да као грађанин града Београда, врши контролу возног парка Општинске управе општине Сурдулица и обрачун трошкова службених путовања председнице општине Сурдулица, као функционера јединице локалне самоуправе, јер ту контролу врши буџетска инспекција или друге надлежне институције и овлашћена лица надлежних институција, а не физичка лица без правног основа и навођења оправданог интереса за доставу ове врсте информација. Повереник је поништио решење Општинске управе општине Сурдулица и наложио том органу да тражиоцу учини доступним тражене информације³⁷, наводећи, између осталог, да су тражене информације у вези са обрачуном трошкова службених путовања председника општине Сурдулица, за одређени временски период, који се исплаћују из буџета Општине, односно тражене информације се односе на финансијско и материјално пословање органа јавне власти и у вези су са законитим и рационалним располагањем финансијским средстава из буџета општине Сурдулица. При томе, предмет ове управне ствари је остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја, које право у складу са одредбама члана 5. и 6. ЗСПИЈЗ, припада свима под једнаким условима па и жалиоцу, односно јавности генерално,

³³ Решење Повереника бр. 071-01-3459/2020-03 од 7.12.2020. године

³⁴ Решење Повереника бр. 071-01-3460/2020-03 од 7.12.2020. године

³⁵ Решења о извршењу бр. 071-04-277/2021-03 од 2.0.2021. године и бр. 071-04-278/2021-03 од 2.2.2021. г.

³⁶ Писма Влади бр. 071-04-277/2021-03 од 22.2.2021. године и бр.071-04-278/2021-03 од 22.2.2021. године

³⁷ Решење Повереника бр. 071-01-1411/2020-03 од 14.8.2020. године

независно од тога да ли је тражилац информација грађанин Београда или Сурдулица односно грађанин Републике Србије или неке друге државе, јер субјект права на слободан приступ информацијама од јавног значаја, може бити свако, без ограничења, како правно тако и физичко лица, при чему када је реч о грађанину као физичком лицу, није важно да ли је исти домаћи или страни држављанин, као ни то да ли има и где пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије. Како су предметним захтевом тражене информације у вези са обрачуном трошкова службених путовања председника општине Сурдулица, а не информације у вези са „кретањем“ функционера локалне самоуправе, како је то навео првостепени орган, Повереник је истакао да су тражене информације, имајући у виду да се односе на финансијско и материјално пословање органа јавне власти, таквог карактера да би требале благовремено, уз редовно ажурирање истих, бити јавно објављене на званичној електронској веб-презентацији општине Сурдулица, са првенственим циљем обавештавања јавности, али и елиминисања евентуалне сумње у правилност и законитост рада органа јавне власти општине. Проактивно објављивање информација о буџету и средствима рада односно о приходима и расходима је обавеза органа власти прописана одредбом члана 39. став 1. тачка 2) ЗСПИЈЗ и тачком 2. Упутства за израду и објављивање Информатора о раду државног органа. Осим тога, што више информација орган јавне власти објави на проактивној основи, то ће примати мање захтева за приступ информацијама од јавног значаја. Орган је поступио по наведеном решењу Повереника и тражиоцу доставио тражене информације.

2. Информације у вези са заштитом и угрожавањем здравља

Информације које се односе на угрожавање, односно заштиту здравља становништва спадају у категорију тзв. „привилегованих“ информација од јавног значаја у односу на које интерес јавности да зна увек постоји и не може се доказивати супротно. Органи јавне власти када препознају да је реч о таквим информацијама, али и када је реч о информацијама које су посредно од значаја за питања заштите здравља и животне средине, морали би брзо да реагују и учине доступним те информације чак и без било какве интервенције Повереника. Нажалост, они то често не чине чак ни по коначним, обавезујућим и извршним решењима Повереника донетим по жалбама због ускраћивања таквих информација.

И даље један од највећих проблема у области приступа информацијама јесте „ћутање“ органа јавне власти, што последично доводи до тога да се и даље највећи број жалби Поверенику изјављује против органа јавне власти због њиховог непоступања по захтевима за приступ информацијама (тзв. ћутање), а што је посебно недопустиво када су у питању информације које се односе на јавно здравље. Наиме, у доба пандемије пружање правовремених и тачних информација је од суштинског значаја, јер грађани своје одлуке у вези са понашањем у здравственој кризи у значајној мери доносе на основу података и информација примљених од надлежних органа јавне власти. Забрињава податак да је у 2020. години проценат изјављених жалби због тзв. ћутања органа власти у вези са информацијама о вирусу COVID-19 значајно већи у односу на проценат жалби изјављених из истог разлога у односу на све жалбе изјављене Поверенику³⁸.

³⁸ Од укупно 3.584 жалбе изјављене Поверенику у 2020. год. њих 1.908 или 53,23% изјављено је због тзв. ћутања органа, док је од 214 жалби изјављених у вези са информацијама о вирусу COVID-19 њих 149 жалби или 69,62% изјављено због непоступања органа јавне власти, тј. због тзв. ћутања.

Међутим, органи често погрешно поступају и када тражиоце информације упућују да информације затраже од других органа, уместо да учине доступним информације које су у њиховом поседу. Тако је Институт за јавно здравље Ниш погрешно када је жалиоца обавестио да у надлежности Института нису информације у вези са лековима, применом дијагностичких метода и поступцима лечења хоспитализованих пацијената и др., као и да информације о тестирању лица на COVID-19, броју заражених и преминулих може дати Републички фонд за здравствено осигурање. Ово из разлога што је орган власти био дужан да поступи у складу са цитираним одредбама члана 16. ЗСПИЈЗ, односно да жалиоца обавести да ли поседује тражене информације и да му, уколико их поседује, достави копије докумената у којем су исте садржане, без обзира на то да ли је за исте надлежан, а не да упућује жалиоца на друге органе власти, односно на Републички фонд за здравствено осигурање. Само у случају када не поседује документе који садрже тражене информације, орган власти у смислу члана 19. ЗСПИЈЗ, прослеђује захтев Поверенику и обавештава Повереника и тражиоца о томе у чијем се поседу, по његовом знању, документи налазе, што у конкретном случају није учинио. Стога је Повереник наложио Институту да тражене информације учини доступним тражиоцу³⁹. Институт је извршио решење Повереника и доставио тражене информације.

3. Информације у вези са заштитом животне средине

Информације које се односе на угрожавање, односно заштиту животне средине такође спадају у категорију тзв. „привилегованих“ информација од јавног значаја у односу на које интерес јавности да зна увек постоји и не може се доказивати супротно. Органи су по таквим захтевима дужни да поступају са хитношћу и посебном пажњом.

Првостепени органи врло често ускраћују информације које су од изузетног значаја за питања заштите и угрожавања животне средине, неоправдано се позивајући на пословну тајну или тајност података.

Повереник је поништио решење Јавног предузећа Електропривреде Србије којим је одбијен захтев за приступ информацијама, а којим је тражена копија Студије процене негативног утицаја Т.Е. „Колубара“ на земљишним површинама у непосредном окружењу након извршених мера заштите животне средине, коју је израдио Институт за примену нуклеарне енергије, Универзитет у Београду, 2011. године и наложио органу да жалиоцу учини доступним тражене информације⁴⁰. Образлажући своју одлуку Повереник је навео да првостепени орган, на коме је терет доказивања, није пружио доказ о оправданости искључења, у конкретном случају, приступа траженим информацијама, односно није доказао на који начин би достављањем тражених информација жалиоцу, могле наступити и које би то тешке правне и друге последице по интересе заштићене законом, који претежу над интересом за приступ информацијама реално наступиле достављањем истих, односно није доказао да постоји узрочно-последична веза између потенцијалног објављивања информација и нарушавања јавног интереса. То што је првостепени орган навео да се у конкретном случају ради о информацијама које према Закону о заштити пословне тајне представљају пословну тајну, није само по себи довољан услов да би се, у смислу ЗСПИЈЗ искључио приступ траженим информацијама, већ је потребно да, у складу са одредбама члана 8. Закона, првостепени орган докаже да је то неопходно у демократском друштву ради заштите

³⁹ Решење бр. 071-01-1696/2020 -03 од 27.7.2020. године

⁴⁰ Решење Повереника бр. 071-01-2937/2020-03 од 21.12.2020. године

неког од претежнијих интереса над интересом јавности да зна. Приликом доношења ове одлуке Повереник је посебно имао у виду да се, у конкретном случају, ради о информацијама које су по природи информације о животној средини, и које су од посебног значаја за јавност са становишта заштите и очувања животне средине. Наведено решење Повереника је извршено.

Значајну пажњу јавности, са аспекта заштите животне средине, побудио је и случај компаније „Зиђин” поводом загађења ваздуха у Бору сумпор-диоксидом, због ког је Министарство заштите животне средине покренуло поступак пред Привредним судом у Зајечару због привредног преступа. Наиме, решењем тог министарства одбијен је захтев за приступ информацијама од јавног значаја, којим је жалилац тражио достављање копија целокупне документације у вези са поступком који је Министарство заштите животне средине, као странка у поступку, покренуло против компаније „Зиђин” и који се води пред Привредним судом у Зајечару, а поводом загађења ваздуха у Бору сумпор-диоксидом, и то копије: тужбе, представке, пријава, одговора на тужбу, кривичне пријава, прилога уз поднеске, који су део судских списа, као и информацију о броју под којим се води наведени поступак, као и копије документације у вези са контролом републичког инспектора Емиле Тошић, а на основу које је и инициран наведени судски поступак, образлажући да би достављањем информација угрозио, омео или отежао вођење судског поступка. Повереник је поништио наведено решење и предмет вратио на поновни поступак⁴¹. Образлажући своју одлуку Повереник је навео да првостепени орган није утврдио из којих разлога тј. на који начин и због којих околности би омогућавањем приступа траженим документима у конкретном случају, односно поступку, дошло до угрожавања, ометања или отежавања даљег вођења поступка, при чему разлози за ускраћивање приступа информацијама не могу бити апстрактни и хипотетички, већ морају бити конкретни и јасни. Такође, из списка предмета се не види да је првостепени орган узео у обзир чињеницу да, у конкретном случају, постоји појачан интерес јавности да зна тражене информације, с обзиром на то да се исте односе на загађење ваздуха у Бору и на поступке који су предузети ради заштите животне средине, као и да је јавност кроз писање медија већ упозната са неким од информација у вези са наведеним поступком (у дневном листу „Данас” од 24.2.2020. године под насловом „Зиђин на суду због загађења ваздуха у Бору”, између осталог, је наведено да се из извештаја инспекторке Емилија Тошић сазнаје да је 21. и 22.11.2019. године концентрација сумпор-диоксида CO₂ у Бору била 4,6 пута изнад законом прописане, а појединих сати и до 8,3 пута више од дозвољене, док је у вестима „Радио слободна Европа” на дан 2.12.2019. године под насловом „Кривична пријава против директора кинеског Зиђина због загађења” наведено да је Основном јавном тужилаштву поднета пријава у којој је изнета сумња да је директор Зиђина Long Yi починио кривично дело загађења животне средине, као и да је пријава поднета против градоначелника Бора и министра заштите животне средине, који се терете за кривично дело непредузимање мера заштите животне средине. Повереник је наложио првостепеном органу да у поновном поступку поступак допуни и утврди чињенице од значаја за доношење правилне одлуке, те да поново одлучи о захтеву жалиоца у складу са одредбама ЗСПИЈЗ⁴².

⁴¹ Решење Повереника број: 071-01-1646/2020-03 од 8.9.2020.године

⁴² Првостепени орган је поступајући по решењу Повереника поново одбио предметни захтев, против кога је жалилац изјавио жалбу, о којој у моменту писања овог извештаја још увек није одлучено.

2.Б. ПРАВО НА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

2.Б.1. Правни оквир

2.Б.1.1. Међународно-правни оквир

- **Европска унија**

1. Повеља Европске уније о основним правима - Поштовање приватног живота и заштита података о личности загарантовани су у чл. 7. и 8. Повеље. Повеља је саставни део Уговора из Лисабона и обавезује институције и тела ЕУ и државе чланице

2. Општа уредба о заштити података (GDPR) – Уредба (ЕУ) 2016/679 Европског Парламента и Савета о заштити лица у вези са обрадом података о личности и о слободном кретању таквих података, као и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ⁴³ је кључни документ у овој области који се непосредно примењује у државама чланицама ЕУ од маја 2018. године.

3. Полицијска директива - Директива 2016/680 Европског Парламента и Савета о заштити појединаца у вези са обрадом података о личности од стране надлежних органа у сврху спречавања, откривања, истраге или гоњења за кривична дела или извршавања кривичних санкција и о слободном кретању тих података, као и о стављању ван снаге Оквирне одлуке Савета 2008/977 је почела да се примењује у мају 2018. године. Полицијском директивом се осигурава заштита података о личности жртава, сведока и осумњичених за кривична дела те олакшава прекогранична сарадња у борби против криминала и тероризма

Комунитарно право у области заштите података о личности обухвата и друге прописе, као и пресуде Суда правде Европске уније и одлуке Европског одбора за заштиту података о личности⁴⁴. Снажан подстицај даљем унапређивању одговарајуће заштите података о личности дају Европски супервизор за заштиту података о личности⁴⁵, али и посебна одељења и високи званичници за заштиту података о личности Европола и Евроцаста.

Спремност Републике Србије за европске интеграције, нарочито након 1. септембра 2013. године, када је ступио на снагу Споразум о стабилизацији и

⁴³ www.poverenik.rs/sr/међународни-документи6/међународни-документи-архива/3447-директива-95-46-ез.html

⁴⁴ Европски одбор за заштиту података, некадашња Радна група из члана 29 има статус тела ЕУ. Састављен је од представника националних тела за заштиту података и Европског супервизора за заштиту података о личности. Одбор има широка овлашћења у области одлучивања у споровима између националних тела за заштиту података и давања савета и смерница о кључним концептима из GDPR и Полицијске директиве.

⁴⁵ Европски супервизор за заштиту података о личности је независно надзорно тело које јемчи да институције и тела ЕУ поштују своје обавезе у вези са заштитом података. Главни задаци Супервизора су надзор, саветовање и сарадња.

придруживању⁴⁶ између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге, намеће и обавезу Републици Србији да усклади своје законодавство које се односи на заштиту података о личности са комунитарним законодавством и осталим европским и међународним прописима о приватности (чл. 81. Споразума). Гледано са аспекта међународног права, усклађивање националног законодавства у области заштите података о личности са правом Европске уније представља међународно-правну обавезу Републике Србије уређену не само предметним Споразумом о стабилизацији и придруживању, него и статус кандидата за чланство у Европској унији подразумева да спољна и унутрашња политика државе кандидата буде у складу са политиком Европске уније и њеним правним тековинама.

- **Савет Европе**

1. **Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (ECHR)**⁴⁷ – Чланом 8. гарантује се право на приватност.

2. **Конвенција о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података**⁴⁸ - први правно обавезујући међународни документ у области заштите података о личности.

3. **Додатни протокол уз Конвенцију о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података и прекограничним протоком података**⁴⁹

4. **Протокол о изменама и допунама Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података (Конвенција 108+)**⁵⁰

2.Б.1.2. Унутрашњи правни оквир

Правни оквир заштите података о личности у Републици Србији чине следећи прописи:

1. Устав Републике Србије

Одредбама члана 42. зајемчено је право на заштиту података о личности⁵¹

⁴⁶ Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС - Међународни уговори", број 83/2008).

⁴⁷ ECHR је ступила на снагу 3.9.1953. године, има 47 чланица. Република Србија постала чланица 3.3.2004. године.

⁴⁸ Конвенција 108 ступила на снагу 1.10.1985. године и има 55 чланица. Република Србија постала чланица 1.1.2006. године.

⁴⁹ Додатни протокол ступио на снагу 1.7.2004. године и има 44 чланице. Република Србија је постала чланица Додатног протокола 8.12.2008. године

⁵⁰ Протокол још није ступио на снагу, отворен за потпис 10.10.2018. године и има 11 чланица. Република Србија је постала чланица Протокола 26.5.2020. године

⁵¹ Устав РС, члан 42. - Зајемчена је заштита података о личности. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом. Забрањена је и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије, на начин предвиђен законом. Свако има право да

2. Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података⁵²

3. Закон о потврђивању Додатног протокола уз Конвенцију о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података и прекограничним протоком података⁵³

4. Закон о потврђивању Протокола о изменама и допунама Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података⁵⁴

5. Закон о заштити података о личности – ЗЗПЛ

ЗЗПЛ је кључни пропис у области заштите података о личности који је усвојен у новембру 2018. године са одложеном применом од девет месеци почев од 22.8.2019. године.

У складу са потребом да се комплетира унутрашњи правни оквир, Повереник је на основу обавеза и овлашћења из ЗЗПЛ, донео одређене подзаконске акте⁵⁵ који ближе уређују област заштите података о личности, и то су:

1. Правилник о обрасцу и начину вођења евиденције лица за заштиту података о личности⁵⁶

2. Правилник о обрасцу и начину вођења интерне евиденције о повредама Закона о заштити података о личности и мерама које се у вршењу инспекцијског надзора предузимају⁵⁷

3. Правилник о обрасцу обавештења о повреди података о личности и начину обавештавања Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности о повреди података о личности⁵⁸

4. Правилник о обрасцу притужбе⁵⁹

5. Одлуку о листи врста радњи обраде података о личности за које се мора извршити процена утицаја на заштиту података о личности и тражити мишљење Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности⁶⁰

6. Одука о измени Одлуке о листи врста радњи обраде података о личности за које се мора извршити процена утицаја на заштиту података о личности и тражити мишљење Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.⁶¹

буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом, и право на судску заштиту због њихове злоупотребе.

⁵² „Службени лист СРЈ - Међународни уговори“, број 1/92, „Службени лист СЦГ - Међународни уговори“, број 11/2005 - др. закон и „Службени гласник РС - Међународни уговори“, бр. 98/2008 - др. закон и 12/2010)

⁵³ „Службени гласник РС- Међународни уговори“, број 98/2008

⁵⁴ „Службени гласник РС- Међународни уговори“, број 4/2020

⁵⁵ Сви подзаконски акти објављени су у Службеном гласнику РС и објављени на Интернет презентацији Повереника www.poverenik.rs/sr/подзаконски-акти4.html

⁵⁶ „Службени гласник РС“ број 40/2019

⁵⁷ „Службени гласник РС“ број 40/2019

⁵⁸ „Службени гласник РС“ број 40/2019

⁵⁹ „Службени гласник РС“ број 40/2019

⁶⁰ „Службени гласник РС“ бр. 45/2019 и 112/2020

⁶¹ „Службени гласник РС“ број 112/2020

7. Правилник о обрасцу легитимације овлашћеног лица за вршење инспекцијског надзора по Закону о заштити података о личности⁶²
8. Одлука о утврђивању стандардних уговорних клаузула⁶³

Поред подзаконских аката које је донео Повереник, један подзаконски акт је донела и објавила Влада.

1. Одлука о Листи држава, делова њихових територија или једног или више сектора одређених делатности у тим државама и међународних организација у којима се сматра да је обезбеђен примерени ниво заштите података о личности.⁶⁴

2.Б.2. Основне препреке у остваривању права на заштиту података о личности

2.Б.2.1. Недостаци ЗЗПЛ

ЗЗПЛ обезбеђује бољу заштиту права на заштиту података о личности, и прописује већи обим обавеза и одговорности свима који обрађују податке Ипак, основне препреке у остваривању права на заштиту података о личности су бројни недостаци ЗЗПЛ који се, пре свега, односе на нејасне одредбе и преписане механизме који не постоје у домаћем правном систему, што доводи у питање његову применљивост. Текст ЗЗПЛ у највећој мери представља адаптирани превод Опште уредбе (с тим што њен интегрални део Преамбула која представља неопходно полазиште за тумачење прописа није укључена у ЗЗПЛ), као и тзв. „Полицијске директиве“ којом је уређена обрада података о личности од стране надлежних органа у вези са кривичним поступцима и претњама националној безбедности. Услед неодговарајућег начина транспонованја „Полицијске директиве“, у ЗЗПЛ су успостављена два паралелна режима у погледу обраде података, од којих је један општи, а други, који се односи на „надлежне органе“, посебан.

У ЗЗПЛ нису примерено разрађене процесне одредбе о поступању Повереника по притужбама. ЗЗПЛ садржи одредбу према којој лице на које се подаци односе, има право да поднесе притужбу Поверенику, као и да то не утиче на право тог лица да покрене друге поступке управне или судске заштите. С обзиром да органи пред којим се може водити поступак (Повереник, Управни суд, Виши суд) немају обавезу међусобног обавештавања, нити проверавања да ли се код другог органа води какав поступак, ту се поставља проблем примене начела „*ne bis in idem*“ (не двапут о истом). То значи да се у сваком поступку у ком се покрене више механизма заштите права лица, доводи у питање правна сигурност.

Имајући у виду да више питања у ЗЗПЛ није уопште или одговарајуће уређено, односно да неке одредбе нису довољно конкретизоване, да бројни чланови садрже непримерено много ставова и да постоји изузетно велики број случајева изузимања од

⁶² "Службени гласник РС" број 61/2019

⁶³ "Службени гласник РС", број 5/2020

⁶⁴ „Службени гласник РС“ број 55/2019

примене ЗЗПЛ, његова ефективна примена је отежана те је зато неопходно приступити његовим изменама и допунама.

2.Б.2.2. Неусклађеност других закона са ЗЗПЛ

Обавеза из члана 100. ЗЗПЛ којом је прописано да ће се одредбе других закона, које се односе на обраду података о личности ускладити са одредбама ЗЗПЛ до краја 2020. године није испуњена.

С обзиром да ЗЗПЛ у односу на претходни режим заштите података материју уређује на опсежнији начин, укључујући и прописивање квалитета и садржине одредаба других прописа, да је велики број прописа донет пре почетка примене ЗЗПЛ, као и да у појединим случајевима мишљења Повереника на нацрте закона нису пренета у коначне одредбе усвојених закона неопходно је релевантне прописе изменити и допунити, односно размотрити усвајање нових.

2.Б.2.3. Изостанак примене Стратегије заштите података о личности

Стратегија заштите података о личности усвојена је 2010. године. Акциони план за њено спровођење никада није донет.

Полазећи од тога да у савременом друштву постоји много тога што представља озбиљну претњу праву на заштиту података о личности, а тиме и многим другим људским правима, у Републици Србији је неопходно стратешким приступом обезбедити одговарајуће правне и фактичке услове за развој и деловање националних капацитета за заштиту података о личности. Неопходно је створити потребне нормативне, али и све друге претпоставке да би се превентивно, али и на други начин спречило угрожавање тог права загарантованог међународним инструментима и националним законодавством.

С обзиром на изнето, потребно је ажурирати постојећу односно донети нову Стратегију заштите података о личности те утврдити циљеве, мере и активности, улогу и одговорност извршне власти, надзорног органа и других субјеката у остваривању права на заштиту података о личности у савременим условима.

2.Б.3. Илустровани случајеви у вези са правом на заштиту података о личности

2.Б.3.1. Илустративни случајеви превентивног деловања Повереника

1. Привредно друштво је поднело захтев за давање мишљења Повереника о томе да ли, са становишта примене ЗЗПЛ, постоји правна могућност да то привредно друштво, од физичких лица, држављана Републике Србије, са којима планира да закључи уговор о раду, или да их на други начин радно ангажује, тражи да му, по основу постојања легитимног интереса, пре закључења уговора доставе извод из казнене евиденције, односно уверење полицијске управе МУП-а којим се потврђује да то лице није осуђивано,

нити да се против њега води кривични поступак, односно да против њега није покренута истрага.

У одговору који је Повереник упутио подносиоцу захтева наведено је следеће:

„Сагласно одредбама члана 19. став 1. ЗЗПЛ, обрада података о личности који се односе на кривичне пресуде, кажњива дела и мере безбедности може се вршити на основу члана 12. став 1. тог закона, али само под надзором надлежног органа или, ако је обрада допуштена законом, уз примену одговарајућих посебних мера заштите права и слобода лица на које се подаци односе.

Обрада података о личности у области рада и запошљавања, међутим, представља један од посебних случајева обраде, па је тако у члану 91. став 1. Закона прописано да се на обраду у тим областима примењују одредбе закона којима се уређује рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредаба тог закона.

Сагласно цитираним одредбама Закона, послодавац, као руковалац, у сврху закључења уговора о раду, односно у сврху радног ангажовања одређеног лица, може прикупљати и даље обрађивати само оне податке који се односе на то лице чија обрада представља обавезу или овлашћење послодавца предвиђено законом којим се уређује рад, односно запошљавање.

Ово значи да, од шест могућих правних основа за обраду података о личности који су предвиђени чланом 12. став 1. Закона, послодавац, у сврху закључења уговора о раду, односно у сврху радног ангажовања одређеног лица, може вршити обраду која је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковооца, у смислу тачке 3), или обраду која је неопходна у циљу извршења законом прописаних овлашћења руковооца, у смислу тачке 5) наведеног члана Закона.

Сходно томе, послодавац не би требало да прибегава коришћењу легитимног интереса руковооца или треће стране, у смислу члана 12. став 1. тачка 6) Закона, за обраду података о личности у сврху закључења уговора о раду, односно у сврху радног ангажовања одређеног лица.“

2. Привредно друштво је поднело захтев за давање мишљења Повереника о томе да ли, ради контроле поштовања обавезе ношења заштитних маски у циљу сузбијање ширења епидемије COVID-19, може успоставити обраду података о запосленима путем система видео надзора који је, на основу пристанка свих запослених, уведен раније у циљу заштите личне безбедности и безбедности имовине послодавца.

У одговору који је Повереник упутио подносиоцу захтева наведено је следеће:

„Када се ради о обради података о личности у области рада, ЗЗПЛ у члану 91. став 1. упућује на примену закона којима се уређује рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредби тог закона.

Министарство за рад, борацка и социјална питања је, на основу овлашћења утврђеног Законом о безбедности и здрављу на раду, донело Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести⁶⁵ којим су прописане превентивне мере које је послодавац дужан да примени ради спречавања појаве и ширења заразне болести и отклањања ризика за безбедан и

⁶⁵ „Службени гласник РС“ број 94/20

здрав рад запослених, као и лица која се затекну у радној околини, када надлежни орган прогласи епидемију заразне болести.

У складу са тим, ради добијања мишљења о допуштености видео надзора запослених у сврху контроле поштовања обавезе ношења заштитних маски у условима проглашене епидемије заразне болести COVID-19, можете се обратити поменутом министарству.

Са становишта надлежности Повереника у погледу примене ЗЗПЛ, обавештавамо Вас да је чланом 54. став 1. тог закона утврђено да, ако је вероватно да ће нека врста обраде проузроковати висок ризик за права и слободе физичких лица, руковаца дужан да пре него што започне са обрадом изврши процену утицаја предвиђених радњи обраде на заштиту података о личности.

Листа врсти радњи обраде за које се мора извршити процена утицаја утврђена је Одлуком о листи врста радњи обраде података о личности за које се мора извршити процена утицаја на заштиту података о личности и тражити мишљење Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

Одредбама тачке 2. подтач. 5) и 7) наведене одлуке утврђено је да се процена утицаја, поред осталог, мора извршити у случају употребе нових технологија или технолошких решења за обраду података о личности или са могућношћу обраде података о личности који служе за анализу или предвиђање економске ситуације, здравља, склоности или интересовања, поузданости или понашања, локације или кретања физичких лица, као и у случају обраде биометријских података у циљу јединствене идентификације запослених од стране послодавца и у другим случајевима обраде података о личности запослених од стране послодавца употребом апликација или система за праћење њиховог рада, кретања, комуникације и сл.

Сходно изнетом, уколико је видео надзор запослених у циљу контроле поштовања обавезе ношења заштитних маски допуштен са становишта примене прописа којима се уређује безбедност и здравље на раду, послодавац је обавезан да, у складу са ЗЗПЛ, пре започињања намераваних радњи обраде изврши процену утицаја на заштиту података о личности, како би одредио техничке, организационе и кадровске мере које ће предузети ради заштите података о личности. О извршеној процени утицаја потребно је сачинити акт, како би послодавац био у могућности да, у складу са начелом „одговорност за поступање“ из члана 5. став 2. ЗЗПЛ, предочи усклађеност обраде са тим законом, односно примену начела обраде из члана 5. став 1. тог закона.

У том контексту напомињемо да свака обрада података о личности, па и обрада података који се односе на запослене, мора бити вршена у складу са одговарајућим правним основом и конкретно одређеном, изричитом, оправданом и законитом сврхом, а подаци који се обрађују морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде. Уколико се не ради о обради која је неопходна за извршавање правне обавезе руковоца, потребно је водити рачуна о томе да запослени имају право на приватност и у радном окружењу, те да неће увек очекивати да их послодавац надгледа системом видео надзора приликом обављања редовних задатака, због чега послодавац треба да размотри неопходност и пропорционалност намераване обраде у односу на дате околности, укључујући и могућност да се одговарајући резултат постигне на начин који је мање интрузиван. Уколико користи систем видео надзора,

послодавац је обавезан да запосленима да јасно обавештење о свим релевантним аспектима обраде, у складу са одредбама члана 23. ЗЗПЛ.

Посебно напомињемо да „пристанак” лица на које се подаци односе, као правни основ за обраду података о личности, подразумева добровољно, одређено, информисано и недвосмислено изражавање воље тог лица, којим то лице, изјавом или јасном потврдном радњом, даје пристанак за обраду података о личности који се на њега односе (члан 4. тачка 12) ЗЗПЛ). Одредбама члана 15. истог закона прописани су одређени услови који морају бити испуњени да би се обрада на основу пристанка сматрала законитом, између осталог и то да: руковалац мора бити у могућности да предочи да је лице пристало на обраду својих података о личности; ако се пристанак даје у оквиру писмене изјаве која се односи и на друга питања, захтев за давање пристанка мора бити представљен на начин којим се издваја од тих других питања, у разумљивом и лако доступном облику, као и уз употребу јасних и једноставних речи; да пре давања пристанка лице на које се подаци односе мора бити обавештено о праву на опозив, као и дејству опозива, а опозивање пристанка мора бити једноставно, као и давање пристанка и др. Лице које опозове раније дати пристанак не може трпети штетне последице услед губљења правног основа за даљу обраду података о њему. Стога, изјава воље физичког лица без могућности њене измене или опозива а да то не проузрокује правне последице по положај тог лица, не може се сматрати пуноважним пристанком у смислу ЗЗПЛ, што је нарочито потребно имати у виду када се ради о ситуацијама у којима не постоји потпуна равноправност воља учесника, као што је случај и са односом између послодавца и запосленог. Сходно томе, пристанак запосленог може бити одговарајући правни основ за обраду података о личности само онда када запослени слободно и добровољно може да да, али и да опозове раније дату изјаву воље, без бојазни да ће услед тога претрпети нежељене консеквенце.”

3. Орган власти затражио је од Повереника мишљење на акт о процени утицаја намераваних радњи обраде података о личности чије је вршење у надлежности тог органа. У достављеном акту као правни основ обраде наведен је и легитимни интерес тог органа.

У датом мишљењу Повереника, поред осталог, наведено је:

„Чланом 12. став 1. тачка 6) ЗЗПЛ, легитимни интерес руковаоца или треће стране предвиђен је као један о могућих правних основа обраде података о личности.

Међутим, када је у питању обрада података о личности коју врши орган власти у оквиру своје надлежности, законодавац је искључио могућност примене легитимног интереса као правног основа за обраду података о личности (члан 12. став 2. Закона).

Стога је потребно у акту о процени утицаја на заштиту података о личности правилно и на јасан начин навести правни основ предметне обраде података о личности.“

2.Б.3.2. Илустровани случајеви у вези са остваривањем права лица на које се подаци односе у поступку по притужби

1. Уклањање линкова из индексационог система претраге интернет претраживача (право на заборав)

Повереник је примио притужбу због повреде права на брисање линкова из индексационог система претраге интернет претраживача „Google“ који воде до текстова једног медија регистрованог на територији Републике Србије, а који садрже податке о подносиоцу притужбе.

Приликом одлучивања о основаности притужбе, Повереник је извршио тест балансирања између права на заштиту података и права на слободу медија и права на обавештеност што су исто уставом и законом зајемчена права и у конкретном случају нашао да притужба није основана јер је обрада, у смислу члана 30. став 5. тачка 1) ЗЗПЛ, неопходна због остваривања слободе изражавања и информисања.

Ово стога што је Повереник утврдио да линкови чије се уклањање тражи захтевом воде до новинарских чланака који садрже податке о личности подносиоца притужбе, али у виду информација о његовом поступању као директора акционарског друштва у власништву Републике Србије, на којој функцији се и даље налази, и о самом пословању тог друштва и то информације које се тичу буџета и трошења средстава из буџета наведеног друштва, поступак спровођења јавних набавки и запошљавања у том друштву, као и основне информације из биографије подносиоца притужбе и информације које се тичу пријављивања имовине Агенцији за борбу против корупције од стране подносиоца притужбе, на шта је он као функционер, обавезан. С тим у вези, како подносилац притужбе има својство функционера и лица које има улогу у јавном животу, а што су информације за које постоји интерес јавности да зна, то је његово поступање као директора предметног друштва и поступање самог привредног друштва неизбежно и свесно изложено испитивању, како од стране новинара, тако и од јавности уопште, из ког разлога је његово право на заштиту података уже у односу на друга лица.

С обзиром на то да подносилац притужбе има улогу у јавном животу, да је оригинални садржај објављен у новинарске сврхе, да није доказана нетачност података изнетих у новинарским чланцима до којих воде предметни линкови, нити је доказано да подносилац притужбе због предметне обраде трпи штету пошто је парнични поступак за накнаду штете и даље у току, да није у питању обрада података о кажњивим делима или обрада посебних врста података, те да фотографије које су објављене у предметним чланцима нису биометријски податак у смислу члана 4. тачка 15) ЗЗПЛ јер нису добијене посебном техничком обрадом, да није реч о малолетном лицу, те да не постоји неки други критеријум на основу кога би право на заштиту података о личности подносиоца притужбе могло да превагне у односу на право на слободу изражавања и информисања, то је Повереник нашао да у конкретном случају претеже интерес јавности за приступ информацијама о подносиоцу притужбе у односу на његово право на заштиту података о личности, те би уклањање предметних линкова представљало несразмерно ограничење права на слободу изражавања ради заштите права на поштовање приватног живота.

2. Легитиман интерес као правни основ за обраду података о бившим члановима верске заједнице

Подносилац притужбе је искључени члан верске заједнице који је тој верској заједници, као руковоацу података, поднео захтев за брисање свих његових података који га доводе у везу са том верском заједницом.

Поступајући по захтеву, руковалац је одговорио подносиоцу да је трајно обрисао сваки податак о њему осим имена и презимена, као и датума приступања, односно искључења из верске заједнице које податке руковалац и даље чува на основу легитимног интереса.

Приликом процене легитимног интереса руковалац је у акту „Процена легитимног интереса-Бивши чланови“, који је предочио Поверенику, узео у обзир следеће: да постоји јасно одређен и оправдан легитиман интерес руковоаца који се огледа у очувању верских начела, одредби и норми верске заједнице, како би се осигурало да неко лице не буде крштено два пута и како би се спречиле злоупотребе, све како је детаљно описано у предметном акту; да је обрада података о бившим члановима неопходна, с обзиром на то да се без података о личности или са мање података не може остварити наведени интерес; да је са друге стране, минималан ризик по лица чији се подаци обрађују, с обзиром на то да подаци нису јавни, да се подаци не деле са трећим лицима, не користе се за комерцијалне сврхе или у сврху пропаганде; да су примењене техничке, организационе и кадровске мере како не би дошло до злоупотребе предметних података; да је подносилац притужбе разумно могао очекивати да ће се његови подаци обрађивати и након иступања из чланства; да је подносилац притужбе био упознат са могућим последицама иступања; да предметна обрада не доприноси отежавању или онемогућавању остваривања права и слобода лица, губитку контроле над подацима, финансијском губитку и слично.

Стога, Повереник је нашао да је руковалац исправно проценио да његов легитимни интерес претеже у односу на интересе и основна права и слободе подносиоца притужбе, те да притужба није основана и да у конкретном случају нису испуњени услови за брисање података прописани чланом 30. став 2. истог закона, нити услови за брисање прописани правилима о обради података руковоаца јер је обрада података о бившим члановима руковоаца, укључујући ту и податке о подносиоцу притужбе, законита и дозвољена, у складу са чланом 12. став 1. тачка 6) и чланом 17. став 2. тачка 4) ЗЗПЛ.

3. Брисање података о пацијенту и његовом здравственом стању из отпусне листе

Повереник је примио притужбу АА коју је притужилац поднео против здравствене установе, као руковоаца података, због повреде права на брисање његових података о здравственом стању из отпусне листе.

Повереник је нашао да притужба није основана јер се подаци о пацијенту и његовом здравственом стању, које је у основни медицински документ унео здравствени радник, не могу брисати на основу члана 30. ЗЗПЛ. Социјални подаци, лична анамнеза, као и налаз и мишљење које је здравствени радник уписао на бази објективних сазнања од самог пацијента као и субјективне оцене засноване на стручном знању и искуству су обрађени и прикупљени у сврхе које су конкретно одређене Законом о здравственој медицинској документацији и евиденцијама у области здравства и представљају закониту обраду података од стране руковоаца података. Вођење здравствене

документације и евиденција о пружању здравствених услуга и здравственом стању пацијената је саставни део стручно-медицинског рада здравствених установа, тако да брисање ових података и њихова исправка не може бити предмет остваривања права према ЗЗПЛ, јер је за исправку евентуално нетачних података о личности који су унети у отпусну листу, у складу са чланом 22. Закона о здравственој медицинској документацији и евиденцијама у области здравства, одговоран надлежни здравствени радник.

4. Остваривање права на копију уговора о кредиту са пратећом документацијом

Повереник је примио притужбу АА поднету због повреде права на приступ подацима о личности од стране Војвођанске банке ОТП групе из Новог Сада, као руковоаца података јер није поступљено по његовом захтеву који је поднео на основу ЗЗПЛ и није му доставио копију уговора о кредиту број А и уговора о кеш кредиту одобреног у октобру 2013. године са пратећом документацијом.

У изјашњењу на притужбу руковалац је, између осталог, навео да када се лице обрати захтевом поднетим на основу члана 26. ЗЗПЛ, у том случају се право исцрпљује достављањем информације о томе који се подаци обрађују, а не да лице прибавља приватну исправу ради њеног коришћења у друге сврхе, односно да ЗЗПЛ не прописује изричиту обавезу руковоацу података да доставља копију уговорне документације клијентима.

По разматрању притужбе оцењено је да је притужба основана, донета је одлука којом се налаже руковоацу да подносиоцу захтева, односно притужиоцу достави тражене копије уговора о кредиту јер, по налажењу Повереника, уговори о кредиту са пратећом документацијом јесу подаци о личности који се на њега односе, у смислу одредбе члана 4. став 1. тачка 1) ЗЗПЛ и да циљ одредбе члана 26. ЗЗПЛ, којим су прописана права лица на увид и копију података, није само у информисању лица, односно пружање обавештења у вези са обрадом података о личности, већ обухвата и право лица на добијање копије података.

5. Остваривање права и слобода других лица не може се угрозити остваривањем права на достављање копије лицу на које се ти подаци односе

Притужила је поднела притужбу Поверенику против Техничке школе, као руковоаца података, због повреде права у вези са обрадом података о личности јер јој руковалац података није омогућио увид и копију података који се на њу односе, а који су садржани у молбама ученика поднетим за њено изузеће из Комисије за разредни испит, за школску 2016/2017.

Изјашњавајући се на наводе из притужбе, руковалац је навео да није удовољено захтеву притужиле да јој се омогући приступ подацима који се на њу односе, а који су садржани у молбама које су ученици поднели директору и којим су тражили изузеће наставнице-притужиле из Комисије за разредни испит ученика, јер у молбама, поред података о притужили, садржана су имена и презимена ученика и поверљиви подаци о њима. Омогућавањем увида у наведена документа и издавањем копије истих била би угрожена права ученика, подносилаца молбе, па је у складу са чланом 28. ЗЗПЛ руковалац одлучио да се притужили ограничи приступ траженим подацима.

На основу утврђеног чињеничног стања донето је решење да притужба није основана.

Молбе које су предмет захтева и које се односе на притужилу, представљају податак о личности, у смислу одредбе члана 4. став 1. тачка 1) ЗЗПЛ. Међутим, по оцени Повереника приступ траженим подацима притужили, а да се притом не угрозе права и слободе лица која су молбе писала, није могућ у смислу одредбе члана 26. став 4. ЗЗПЛ, јер је увидом у тражене податке утврђено да се ради о молбама ученика које су писане својеручно и притужила, као њихов професор, могла би на основу рукописа да идентификује подносиоце молби, а што би неспорно угрозило њихово право на приватност.

2.Б.3.3. Илустративни случајеви кршења права на заштиту података о личности утврђени у поступку надзора

1. Повреда података у Информационом систему COVID-19

Дана 17.4.2020. године Служба Повереника примила је пријаву SHARE фондације о могућој компромитацији података са апликације COVID-19, јер се претрагом на интернету, на интернет страници Дома здравља Раковица, може пронаћи корисничко име и лозинка за приступ истој апликацији, која се налазила на интернет адреси <https://ws.rfzo.rs/covid/>.

Овим поводом, Служба Повереника је утврдила да се уносом кључних речи за претрагу на интернету долази до странице Дома здравља Раковица, где се налазе јавно доступни подаци о корисничком имену и лозинки за апликацију Евиденција COVID-19, употребом којих приступних креденцијала се може приступити подацима о личности садржаним у истој апликацији, што је, у вршењу службене радње, ради фиксирања доказа и извршено, употребом мобилног телефона.

Овим поводом, Служба Повереника контактирала је телефоном лице за заштиту података Дома здравља Раковица, којем је дата инструкција да се одмах уклони наведена страница, као и да се затражи од Републичког фонда за здравствено осигурање (у даљем тексту: РФЗО) укидање спорне лозинке. Око 15.00 часова исто лице је потврдило да је страница уклоњена, те да је спорна лозинка укинута. Истом приликом Служба Повереника указала је на обавезу Дома здравља Раковица да обавести Повереника о насталој повреди података о личности, у смислу члана 52. ЗЗПЛ.

Служба Повереника је истог дана телефонским путем контактирала лице за заштиту података РФЗО, којем је појашњено да је РФЗО у обавези да, као обрађивач, у складу са чланом 52. ЗЗПЛ, без одлагања обавести руковођа Информационог система COVID-19, односно Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“ о насталој повреди података о личности, који је даље у обавези да о истом обавести Повереника.

Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“ доставио је Поверенику 22.4.2020. године обавештење о повреди података о личности, уз образложење разлога због којих није поступио у року од 72 часа од сазнања за повреду. Уз обавештење достављена је и пропратна документација. У истом обавештењу пише: „*Опис могућих последица повреде: с обзиром да није забележен покушај логовања, могуће да нема последица откривања података о личности... према у овом тренутку доступним подацима није дошло до компромитације података.*“.

Актом од 27.4.2020. године руковалац је обавестио Повереника о техничким мерама заштите података о личности које је предузео, да је било неопходно успостављање епидемиолошког надзора кроз централизовано софтверско решење, да је у условима ванредног стања, проглашеног 15.3.2020. године, нажалост промењен редослед активности везано за успостављање нове евиденције података о личности, те да није било компромитације података у здравственој установи код које су подаци о приступу били јавно доступни на интернету. Уз исти акт достављена је: евиденција радњи обраде сачињена 24.4.2020. године; имејл са предлогом уговора који је руковалац послао РФЗО дана 24.4.2020. године; акт о процени утицаја обраде на заштиту података о личности коришћењем софтверског решења COVID-19 од 21.4.2020. године; мишљење лица за заштиту података о личности руковаоца о процени утицаја од 24.4.2020. године.

Повереник је прикупио релевантне информације и од РФЗО, који је 4.5.2020. године на питање Повереника (имајући у виду да РФЗО пружа техничку подршку у вођењу овог информационог система, потребно је да Поверенику доставите одговарајуће доказе (лог фајлове), уколико је у спорном периоду долазило до компромитације података, односно неовлашћеног логовања на систем), након описивања свих техничких мера заштите података о личности, одговорио да „...захваљујући свим горе наведеним мерама заштите није дошло до компромитације података, односно сачувани су сви подаци грађана“.

Руковалац је потврдио да у тренутку покретања поступка надзора од стране Повереника није имао закључен уговор или други правно обавезујући акт са обрађивачем података у Информационом систему COVID-19 (ИС COVID-19), који уређује предмет и трајање обраде, природу и сврху обраде, врсту података о личности и врсту лица о којима се подаци обрађују, као и права и обавезе руковаоца, на начин како је то прописано чланом 45. ЗЗПЛ.

У поступку надзора утврђено је да руковалац, супротно члану 42. и 50. ЗЗПЛ, није, пре него што је започео са обрадом података у Информационом систему COVID-19 (ИС COVID-19), предузео одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере заштите података о личности садржаних у истом систему, услед чега је Дом здравља Раковица, као прималац, исте податке учинио доступним неограниченом броју физичких лица. На овај начин руковалац је поступио супротно начелу „интегритета и поверљивости“ из члана 5. став 1. тачка 6. ЗЗПЛ.

Услед изостанка уговора или другог правно обавезујућег акта са РФЗО, као обрађивачем података, нису на адекватан начин били уређени односи између руковаоца и обрађивача, нити су предузете одговарајуће организационе, техничке и кадровске мере заштите података, услед чега је РФЗО здравственим установама, као примаоцима, додељивао јединствене приступне креденцијале за информациони систем, а да су том приликом изостала ближа упутства, услед чега је Дом здравља Раковица исте креденцијале објавио на својој интернет страници.

Такође, Повереник је 9.6.2020. године, на основу спроведеног надзора, поднео кривичну пријаву Вишем јавном тужилаштву у Београду – Посебном одељењу за високотехнолошки криминал, против АА службеног лица, због постојања основа за сумњу да је у Мајданпеку, у вршењу службе, у периоду између 8.5.2020. године и 9.5.2020. године, податке о личности 24 (двадесетчетири) лица и то њихова: имена и презимена, јединствени матични број грађана, датум рођења, бројеве мобилних телефона и адресе пребивалишта, који су садржани у Информационом систему COVID-19, саопштило неовлашћеним лицима, која су те исте податке садржане у документу „Извештај први круг контакт особа са потврђеним пацијентима на SARS-Cov-2 креиран дана 8.5.2020. године у 21:32:46“, накнадно објавила на друштвеној мрежи „Facebook“,

чиме је извршено кривично дело неовлашћено прикупљање личних података из члана 146. став 3. у вези са ставом 1. Кривичног законика, што такође указује на неадекватне мере заштите података које је требало предузети према примаоцима података.

Руководилац у Обавештењу о повреди података о личности од 22.4.2020. године наводи да „... није забележен покушај логовања...“. Надаље, руководилац у свом изјашњењу од 27.4.2020. године наводи да „... Све акције од значаја за пословни процес који подржава Апликација бележе се у системским и корисничким дневницима ... Апликација бележи све ИП адресе корисника са којих се приступа Апликацији ...“, те да „... није било компромитације података у здравственој установи код које су подаци о приступу апликацији „Евиденција COVID-19“, били јавно доступни на интернету.“.

С обзиром да је представник Службе Повереника путем мобилног телефона приступио истој апликацији, ради фиксирања доказа у поступку (што је и документовано сликама) а да Руководилац исти приступ није ни регистровао, доведен је у питање систем бележења акција од значаја за пословни процес у предметној апликацији.

Руководилац није, пре него што је започео са обрадом података у Информационом систему COVID-19 (ИС COVID-19), извршио процену утицаја предвиђених радњи обраде на заштиту података о личности, иако је то обавеза прописана чланом 54. ЗЗПЛ. Из овог разлога, Руководилац није сагледао све потенцијалне ризике у обради података о личности у овом информационом систему, од којих су поједини и реализовани, те је дошло до компромитације података, на начин као што је описано у овом акту.

Чињеница да је руководилац накнадно приступио закључивању уговора и изради процене утицаја на заштиту података не утиче на утврђене неправилности, јер се ове радње врше пре започињања обраде, а не током ње.

Повереник је имао у виду специфичне околности успостављања овог информационог система, у циљу заштите јавног здравља и спречавања епидемије, али посебно наглашава да би уочене повреде података о личности могле бити спречене да су поштоване одредбе ЗЗПЛ, односно да је руководилац благовремено уредио однос са РФЗО и примаоцима, предузео адекватне организационе, техничке и кадровске мере и квалитетно проценио ризик, односно утицај обраде на заштиту података о личности. С обзиром да наведено није био случај, обрада је вршена на правно неуређен начин, уз примену неадекватних организационих, техничких и кадровских мера заштите (што је показано на примерима из овог акта) и без сагледавања ризика по приватност грађана.

Због свега наведеног, Повереник је изрекао Опомене Институту „Батут“, Дому здравља Раковица и РФЗО, на основу члана 79. ЗЗПЛ.

2. Повреда ЗЗПЛ од стране послодаваца коришћењем апликације „Граница“ у сврху контроле злоупотребе коришћења привремене спречености за рад

Поверенику је поднета представка у којој је подносилац представке, навео да је Полицијска управа у Новом Саду повредила ЗЗПЛ, на тај начин што је податке о датумима и граничном прелазу на коме је подносилац представке прешао државну границу употребила, односно искористила ради покретања дисциплинског поступка против њега.

Поводом навода из поднете представке, Повереник је отворио поступак надзора, у коме је утврђено да се руководилац, односно дисциплински старешина Полицијске управе Нови Сад, на основу законског овлашћења, обратио Филијали РФЗО за јужнобанатски округ и од ове филијале добио изјашњење да подносилац представке није

имао дозволу стручно медицинског органа да отпутује из места пребавилишта, односно боравишта.

У односу на наводе из изјашњења руковоца да се, у вези са предметном ситуацијом руководио чланом 12. тачка 5. ЗЗПЛ којим је прописано да је обрада законита ако је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоца, руковоцу је указано да нису испуњени услови за законитост обраде из члана 14. ст. 1. и 2. ЗЗПЛ.

Наиме, ниједном законском одредбом није прописано да је за сврху вођења дисциплинског поступка против запосленог у Министарству, дозвољено вршити проверу у апликацији „Граница“ ради провере преласка државне границе.

У складу са наведеним, утврђено је да се обрада података у предметној ситуацији врши супротно начелу законитости из члана 5. став 1. тачка 1) ЗЗПЛ, јер не постоји законит правни основ за предметну обраду.

У ситуацији да је руковалац у својству послодавца искористио законско овлашћење да, пре подношења иницијативе за покретање дисциплинског поступка, испита све околности од значаја за покретање дисциплинског поступка, те да је у случају постојања основане сумње да запослени врши злоупотребу коришћења привремене спречености за рад, о томе извршио теренску контролу, Руковалац би поступио у складу са Законом о полицији и Уредбом о начину спровођења дисциплинског поступка у Министарству унутрашњих послова, као прописима који одређују правни основ и истовремено сврху и начин обезбеђења доказа за покретање и вођење дисциплинског поступка.

Одредбама члана 68. Закона о граничној контроли⁶⁶ прописано је да за потребе вршења граничне контроле, гранична полиција води евиденције о лицима и саобраћајним средствима на којима је извршена гранична провера.

Одредбама члана 35. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова⁶⁷ прописани су *подаци који се обрађују у сврху обављања послова граничне контроле* која обухвата вршење граничних провера на граничним прелазима и надзор државне границе ван граничних прелаза у складу са посебним прописом.

Даље, одредбама члана 10. истог закона прописано је да се прикупљени подаци у циљу обављања послова из делокруга Министарства размењују између организационих јединица, у складу са њиховим делокругом и *наведеном сврхом*.

Дакле, наведени прописи, супротно наводима из изјашњења руковоца, не садрже одредбу која овлашћује да се „Подаци прикупљени у сврху граничне контроле“ могу обрађивати „у циљу спречавања вршења и откривања прекршаја из члана 263. Закона о здравственом осигурању, а након тога и у сврху покретања и вођења дисциплинског поступка код Руковоца, због учињене тешке повреде службене дужности из члана 207. став 1. тачка 14. Закона о полицији, а у вези са чланом 263. Закона о здравственом осигурању“.

Из наведеног произилази да у описаној ситуацији нису испуњени услови за постојање обраде *у посебне сврхе*, из члана 6. став 3. ЗЗПЛ, као што нису испуњени ни услови из члана 7. ст. 1. и 2. („да је даља обрада прописана законом“), јер ни у Закону о граничној контроли, ни Закону о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, као ни Закону о полицији, не постоји одредба која прописује да се подаци прикупљени у сврху обављања послова граничне контроле могу *даље обрађивати* ради покретања и вођења дисциплинског поступка против запосленог, већ је напротив, чланом 190. став 6. Закона о полицији, *изричито прописано* да у случајевима постојања

⁶⁶ „Службени гласник РС“, број 24/2018

⁶⁷ „Службени гласник РС“, број 24/2018

основане сумње да запослени врше злоупотребу коришћења привремене спречености за рад, непосредни руководилац може, *искључиво ради обезбеђења доказа*, о томе да изврши *теренску контролу* (а не контролу преласка државне границе од стране запосленог), а потом да се обрати надлежној здравственој установи ради утврђивања здравствене способности запосленог.

С тим у вези, руковалац је прикупљањем података о преласцима државне границе (име и презиме, датум рођења, националност, држава издавања, датум истицања, број документа, тип документа, ЈМБГ службеника, шифра локације, назив локације, датум уноса, улаз/излаз) за период од 14.9.2014. године до 18.10.2019. године – укупно 71 податак о преласцима државне границе из апликације „Граница“ и њиховом употребом за покретање и вођење дисциплинског поступка против запосленог, вршио обраду података о личности која је у супротности са одредбом члана 5. став 1. тачка 3), јер су прикупљени подаци морали бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, односно сврха покретања и вођења дисциплинског поступка против запосленог у случају основане сумње да је злоупотребио право одсуствовања у случају болести, могла се остварити на други начин који би представљао мањи ризик по приватност лица, посебно имајући у виду да је поступак покретања дисциплинског поступка прописан законом, у ком случају би Руковалац поступио у складу са начелом из члана 5. став 1. тачка 3) ЗЗПЛ.

Имајући у виду наведено, утврђено је да руковалац прикупљањем и даљом обрадом података о преласцима државне границе (име и презиме, датум рођења, националност, држава издавања, датум истицања, број документа, тип документа, ЈМБГ службеника, шифра локације, назив локације, датум уноса, улаз/излаз) запосленог - подносиоца представке за датум 18.10.2019. године, као и за период од 14.9.2014. године до 18.10.2019. године – укупно 71 податак о преласцима државне границе из апликације „Граница“, те употребом истих података за покретање и вођење дисциплинског поступка против тог запосленог због злоупотребе боловања - вршио обраду истих података супротно начелу законитости, у сврху која није конкретно одређена, изричита, оправдана и законита, при чему подаци нису ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, из чега произилази да је предметну обраду података вршио супротно члану 5. став 1. тач. 1)-3) ЗЗПЛ.

У складу са наведеним, Повереник је изрекао Опомену Министарству унутрашњих послова РС, као руковаоцу података о личности, и то зато што је податке о личности полицијског службеника-подносиоца представке: о датуму преласка и граничном прелазу на ком је прешао државну границу дана 18.10.2019. године (као и податке о преласцима државне границе од 14.9.2014.године до 18.10.2019. године), садржане у апликацији „Граница“, прикупио и употребио ради покретања и вођења дисциплинског поступка, покренутог против именованог због злоупотребе права одсуствовања у случају болести, на који начин је поступио супротно члану 5. став 1. тач. 1)-3) ЗЗПЛ.

3. Повреда ЗЗПЛ мерењем и евидентирањем телесне температуре запослених приликом доласка на посао, у оквиру мера за спречавање ширења заразне болести COVID19

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је преко овлашћеног лица, у складу са чланом 78. став 2. ЗЗПЛ спровео надзор над применом ЗЗПЛ од стране Републичког сеизмолшког завода, са седиштем у Београду, Ташмајдански парк бб (у даљем тексту: руковалац), а на основу сазнања до којих је

дошао на основу представке у којој се наводи да се „...поводом мера за спречавање ширења заразне болести COVID-19 ... приликом доласка на посао, од стране чувара или секретарице врши мерење телесне температуре запослених и иста се *уписује у дневну евиденцију о радном времену* која се иначе води ...“.

У поступку надзора, између осталог, утврђено је: да руковалац има својство органа власти; да у извршавању својих обавеза у односу на податке о личности запослених и радно ангажованих лица поступа у својству послодавца; да је евидентирање „температуре“, као медицинског податка/податка о здравственом стању и тиме посебног податка о личности, саставни део стручно-медицинског рада здравствених установа, приватне праксе и других правних лица и здравствених радника и здравствених сарадника; да руковалац у односу на запослене и радно ангажована лица нема овлашћења „здравствене установе, приватне праксе...“.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је руковалац у својству послодавца, Планом примене мера за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести у Републичком сеизмолошком заводу број 01-313-1/2020 од 20.7.2020. године, сагласно прописима који су на снази (у складу са Законом о безбедности и здравља на раду и сразмерно сврси која се треба постићи), у одељку под бројем 3. прописао следеће превентивне мере: информисање запослених; *безконтактно мерење температуре*; ношење заштитне маске; одржавање личне хигијене; међусобно растојање – све то са описом активности за сваку од мера, задужењима за спровођење мера и задужењима за контролу истих мера и активности, са одредбом која прописује: „Наведене превентивне мере *ради спречавања ширења COVID-19* примењују се на свим радним местима и односе се на све локације, запослене и радно ангажована лица и лица које по другом основу долазе у Завод“.

Одредбама члана 5. став 2. ЗЗПЛ, прописано је да је руковалац одговоран за примену начела из става 1. тог члана, па и начела „минимизације података“ из тачке 3) става 1. истог члана, које прописује да је дозвољено обрађивати само оне податке који су *примерени, битни и ограничени* на оно што је *неопходно* у односу на *сврху* обраде. Наведено даље значи да се у сваком конкретном случају мора процењивати да ли је за дотичну сврху неопходна и примерена обрада одређеног податка или се сврха може постићи и без тог податка. У предметном случају - да ли је за сврху спречавања ширења COVID-19, односно, примене превентивних мера у спречавању појаве и ширења епидемије заразне болести, примерено и неопходно вршити бележење телесне температуре запослених и радно ангажованих лица, као посебне врсте података о личности.

Како је једна од превентивних мера, коју је руковалац у својству послодавца прописао предметним планом мера „*безконтактно мерење температуре*“ – може се закључити да код руковаоца постоји сазнање о томе да је бележење (као и чување) измерене температуре, *непримерено, небитно и није неопходно* за сврху спречавања ширења COVID-19 /примене превентивних мера у спречавању појаве и ширења епидемије заразне болести – јер је, *примера ради*, примерено прописати правила поступања са запосленим код кога је измерена повишена температура, којом ће се, између осталог обезбедити, на пример: да тај запослени не улази у службене просторије како не би дошао у контакт са осталим запосленима; да се исти запослени обавезе да се јави надлежном лекару..., да се одреди ко ће од запослених заменити одсутног запосленог и сл.

Услед наведеног, произилази да је обрада предметних података у супротности са начелом минимизације података из члана 5. став 1. тачка 3) ЗЗПЛ.

И у ситуацији да је руковалац у описаном случају унутрашњим општим актом, Планом примене мера за спречавање појаве и ширења епидемије заразне болести код руковоаца, прописао као превентивну меру бележење измерене температуре, иста радња обраде би била недозвољена - јер се унутрашњим актом послодавца не могу кршити начела из члана 5. став 1. ЗЗПЛ, односно, у предметном случају начело минимизације података, које начело је од посебног значаја када је у питању обрада посебних врста података о личности из члана 17. став 1. ЗЗПЛ.

С тим у вези, руковоацу је указано на члан 17. став 1. ЗЗПЛ који прописује забрану обраде података о здравственом стању, док став 2. тач. 1) до 10) истог члана прописује изузетну допуштеноост њихове обраде. Дакле, поред опште забране обраде тих података, прописани су таксативно и случајеви у којима је, изузетно, обрада дозвољена, уколико је руковалац обезбедио један од правних основа из члана 12. став 1. ЗЗПЛ који је потребан као услов за законитост обраде, а што у предметној ситуацији није случај.

Даље, одредбама члана 5. став 1. тачка 1) ЗЗПЛ прописано је начело „законитости, поштења и транспарентности“ које подразумева да се подаци морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, те да је законита она обрада која се врши у складу са овим законом, односно другим законом којим се уређује обрада. *Како другим законом није прописано бележење и чување измерене температуре, као врсте података о здравственом стању, у сврху спречавања ширења COVID-19/примене превентивних мера у спречавању појаве и ширења епидемије заразне болести, законитост предметне обраде се процењује на основу одредаба ЗЗПЛ.*

Узимајући у обзир све чињенице битне за одлучивање у овом поступку надзора, као и наведене законске одредбе, утврђено је да руковалац бележи и чува податак о измереној температури, као врсту здравствених података, *супротно члану 17. ЗЗПЛ за обраду посебних врста података о личности и без ваљаног правног основа из члана 12. став 1. ЗЗПЛ, те да наведеном обрадом података врши повреду начела законитости, поштења и транспарентности из члана 5. став 1. тачка 1) ЗЗПЛ.*

У складу са утврђеним чињеницама и законским основом из члана 79. став 2. тач. 4) и 6) ЗЗПЛ, Повереник је донео Решење, којим је наложио Републичком сеизмолешком заводу, као руковоацу подацима о личности, да: 1. усклади радње обраде са одредбама ЗЗПЛ; 2. у року од 5 дана од дана пријема решења, обрише све прикупљене и сачуване податке о измереној телесној температури запослених и радно ангажованих лица у сврху спречавања ширења COVID-19, односно примене превентивних мера у спречавању појаве и ширења епидемије заразне болести, и да у истом року, о брисању тих података обавести лица од којих су подаци прикупљени, а истовремено је забранио руковоацу података да врши обраду података о личности, и то прикупљање и чување податка о измереној телесној температури запослених и радно ангажованих лица у сврху спречавања ширења COVID-19, односно примене превентивних мера у спречавању појаве и ширења епидемије заразне болести.

4. „Црвени крст Србије“ – повреда ЗЗПЛ прикупљањем и објављивањем фотографија запослених, волонтера и корисника хуманитарне помоћи на званичној интернет и „Facebook“ страници

Повереник је преко овлашћених лица, у складу са чланом 78. став 2. ЗЗПЛ, извршио надзор над применом ЗЗПЛ од стране руковоаца, а на основу сазнања до којих је дошао на основу увида у званичну интернет презентацију и „Facebook“ страницу Руковоаца, као и на основу увида у допис Црвеног крста Србије број 0103/JP/бр:1240/1

од 18.6.2019. године, а до којег је Повереник дошао у посед приликом вршења надзора над Црвеним крстом Србије – Црвени крст Медвеђа у предмету 072-04-2647/2019-07 дана 17.9.2019. године. Увидом у званичну интернет и „Facebook” презентацију руковооца на интернет адресама www.redcross.org.rs, <https://bit.ly/2pwWdk8> и <https://www.facebook.com/redcrossofserbia/> утврђено је да исте садрже велики број фотографија и видео записа на којима се налазе физичка лица. Такође, увидом у допис Црвеног крста Србије упућен Црвеном крсту Војводине и свим организацијама Црвеног крста у градовима и општинама Србије у којима се реализује програм помоћи у виду породичних пакета хране и хигијене, утврђено је да је генерални секретар Црвеног крста Србије издао налог о фотографисању корисника хуманитарне помоћи у тренутку пријема исте, те да се тако сачињене фотографије касније чине доступним, односно достављају Министарству за рад, запошљавање, социјална и борацка питања, као и Кабинету председника Републике.

Прикупљање, објављивање и чињење доступним, односно прослеђивање фотографија запослених, волонтера и корисника хуманитарне помоћи представља радњу обраде података о личности, те иста подлеже општим начелима обраде података о личности прописаним одредбама члана 5, као и законитости обраде прописаним одредбама члана 12. и 14. овог закона.

Поводом изјашњења руковооца података, у циљу провере навода везаних за правни основ предметне обраде података о личности, најпре је извршен увид у одредбе Закона о Црвеном крсту⁶⁸, на које се руковалац података, између осталог позивао, којом приликом је утврђено да исти не садржи *законско* овлашћење за предметну обраду података о личности која се врши прикупљањем, објављивањем и даљим прослеђивањем фотографија запослених, волонтера и корисника хуманитарне помоћи Кабинету Министарства рада, запошљавања, борацка и социјална питања, Кабинету Министарства здравља, Кабинету Министарства финансија, Кабинету Министарства државне управе и локалне самоуправе као и великом броју лица запослених у наведеним министарствима.

Такође, а када су и питању одредбе Споразума о сарадњи број 401-01-490/2019-09 од 10.4.2019. године који је закључен између Црвеног крста Србије и Министарства за рад, запошљавање, борацка и социјална питања, Статута Црвеног крста Србије, Смерница за уређивање и комуникацију на друштвеним мрежама, акти Међународног комитета Црвеног крста, те уговорне обавезе из уговора које Црвени крст Србије закључује са домаћим и страним донаторима, на које се руковалац позива, утврђено је да исте такође не могу представљати законит основ за прикупљање, објављивање и прослеђивање фотографија горе набројаним органима власти, јер се истим могу уредити само поједини аспекти обраде података о личности, а не може се успоставити и овлашћење за обраду, јер се законито овлашћење за обраду успоставља у складу са одредбама члана 12. ЗЗПЛ.

Надаље, када је у питању пристанак лица и обавештење које руковалац наводи као законит правни основ за предметну обраду, утврђено је да исти пристанак не може представљати законит правни основ у смислу одредби чл. 4. став 1. тачка 12) и чл. 15. ЗЗПЛ, имајући у виду да пристанак и обавештење о фотографисању не испуњавају услове прописане наведеним одредбама, а из чега произлази да је у конкретном случају руковалац повредио одредбе члана 5. став 1. тачка 1), а у вези са чланом 12. став 1. тачка 1) ЗЗПЛ.

⁶⁸ „Службени гласник РС“, број 107/2005

Наиме, изјава воље без могућности њене измене или опозива, а да то не проузрокује правне последице по положај тог лица, не може се сматрати пуноважним пристанком у смислу овог Закона, а што је нарочито потребно имати у виду, када је у питању обрада података о личности запослених од стране послодавца, односно примаоца хуманитарне помоћи, који су у односу неравнотеже са даваоцем хуманитарне помоћи.

Када је у питању сврха предметне обраде података о личности, а у погледу навода руковаоца који се изјаснио да је у питању испуњавање уговорних обавеза са донаторима, те транспарентности и јавност у раду, а како је чланом 5. став 1. тачка 2) прописано да се подаци могу прикупљати у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите, те да подаци о личности морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, као и да је чланом 14. став 2. прописано да ако се ради о обради из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона, законом се одређује и сврха обраде, а ако се ради о обради из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона, законом се прописује да је обрада неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца, произлази да сврха предметне обраде није у складу са одредбама члана 5. став 1. тачка 2) ЗЗПЛ.

С тим у вези, утврђено је да руковалац прикупљањем, објављивањем и даљим прослеђивањем фотографија запослених, волонтера и корисника хуманитарне помоћи Кабинету Министарства рада, запошљавања, борацка и социјална питања, Кабинету Министарства здравља, Кабинету Министарства финансија, Кабинету Министарства државне управе и локалне самоуправе, као и великом броју лица запослених у наведеним министарствима врши обраду података о личности која је у супротности са одредбом члана 5. став 1. тач. 3) јер се иста сврха (испуњавање уговорних обавеза са донатором и транспарентност и јавност у раду) могла остварити и на други начин који би представљао мањи ризик по приватност лица, као нпр. достављањем извештаја о подели хуманитарне помоћи без фотографисања конкретних лица или анонимизацијом, односно псеудонимизацијом фотографија тако што корисници хуманитарне помоћи не би били одредиви, а на који начин би руковалац могао да предочи да примењује начело из члана 5. став 1. тачка 3) ЗЗПЛ.

Дакле, из наведеног произлази да је руковалац података прикупљањем и објављивањем фотографија запослених, волонтера и корисника хуманитарне помоћи на званичној интернет презентацији и својој „Facebook“ страници, као и њиховим даљим прослеђивањем Министарству за рад запошљавање, борацка и социјална питања, Министарству финансија, Министарству здравља као и Кабинету председника Републике Србије, вршио обраду супротно начелу законитости и у сврху која није конкретно одређена, изричита, оправдана и законита, као и да подаци нису били ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, односно да су истом обрадом повређене одредбе члана 5. став 1. тач. 1-3. ЗЗПЛ.

Због свега наведеног, Повереник је изрекао Опомену Удружењу „Црвени крст Србије“, као руковаоцу подацима о личности, зато што је прикупљањем и објављивањем фотографија својих запослених, волонтера и корисника хуманитарне помоћи на својој званичној интернет презентацији и својој „Facebook“ страници, као и њиховим даљим прослеђивањем Министарству за рад запошљавање, борацка и социјална питања, Министарству финансија, Министарству здравља као и Кабинету председника Републике Србије, повредио одредбе члана 5. став 1. тач. 1-3. ЗЗПЛ.

5. Републички геодетски завод – повреда ЗЗПЛ откривањем података о здравственом стању 228 запослених лица

Повереник је преко овлашћених лица, у складу са чланом 78. став 2., извршио надзор над применом ЗЗПЛ од стране Републичког геодетског завода, као руковоаца података о личности, на основу сазнања до којих је дошао на основу представке у којој је, између осталог, наведено да су подаци о личности за 228 запослена лица (име и презиме, податак о здрављу тог лица, као и организациона јединица у којој је распоређен), садржани у Решењу директора Републичког геодетског завода које је донето након Уредбе Владе РС о организовању посла код послодавца, прослеђени имејлом дана 18.3.2020. године у 10:29 на 226 електронских адреса запослених код руковоаца података, а у чијем прилогу се налазило и наведено решење.

У поступку надзора, увидом у садржај наведеног решења број 07 Број: 130-7/2020 од 17.3.2020. године, утврђено је да се у тачки 1. диспозитива истог наводи: „Послове свог радног места обављаће ван службених просторија послодавца-од куће, док траје ванредно стање... посебно угрожена лица са утврђеним хроничним обољењима, таксативно наведени у списку који представља саставни део овог решења...“. Такође, увидом у списак лица, који се налази у наставку достављеног Решења, потврђено је да се на истом налазе подаци о личности за 228 лица, и то: име и презиме, податак о здрављу тог лица, као и организациона јединица у којој је распоређен.

У односу на изјашњење руковоаца, утврђено је да би се “Инструкцијом Владе РС за органе државне управе и службе Владе и запослене у органима државне управе и служби Владе током ванредних околности изазване корона вирусом од марта месеца 2020. године”, могли уредити само поједини аспекти обраде података о личности, односно да исти не могу представљати овлашћење за обраду, у складу са одредбама члана 12. Закона о заштити података о личности.

Имајући у виду да се руковалац у више наврата изјаснио „да су сви запослени дали свој пристанак“, руковоацу је указано да пристанак за обраду јесте само један од шест могућих правних основа обраде података о личности, али да се мора имати у виду да је одредбом члана 4. став 1. тачка 12) ЗЗПЛ дата дефиниција истог, те је „пристанак” лица на које се подаци односе свако добровољно, одређено, информисано и недвосмислено изражавање воље тог лица, којим то лице, изјавом или јасном потврдом радњом, даје пристанак за обраду података о личности који се на њега односе.

Одредбама члана 15. ЗЗПЛ прописани су одређени услови који морају бити испуњени да би се обрада на основу пристанка сматрала законитом, између осталог, и то да: руковалац мора бити у могућности да предочи да је лице пристало на обраду својих података о личности, ако се пристанак даје у оквиру писмене изјаве која се односи и на друга питања, захтев за давање пристанка мора бити представљен на начин којим се издваја од тих других питања, у разумљивом и лако доступном облику, као и уз употребу јасних и једноставних речи, да пре давања пристанка лице на које се подаци односе мора бити обавештено о праву на опозив, као и дејству опозива, а опозивање пристанка мора бити једноставно, као и давање пристанка и др. Такође, приликом оцењивања да ли је пристанак за обраду података о личности слободно дат, посебно се мора водити рачуна о томе да ли се извршење уговора, укључујући и пружање услуга, условљава давањем пристанка који није неопходан за његово извршење (члан 15. став 4. ЗЗПЛ).

С друге стране, сагласно одредбама члана 17. став 1. ЗЗПЛ забрањена је обрада којом се открива расно или етничко порекло, политичко мишљење, верско или филозофско уверење или чланство у синдикату, као и обрада генетских података, биометријских података у циљу јединствене идентификације лица, *података о здравственом стању* или података о сексуалном животу или сексуалној оријентацији физичког лица. Изузетно, сходно ставу 2. наведеног члана ЗЗПЛ, обрада из става 1. допуштена је у следећим случајевима: 1) лице на које се подаци односе је дало изричит пристанак за обраду за једну или више сврха обраде, осим ако је законом прописано да се обрада не врши на основу пристанка; 2) обрада је неопходна у циљу извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења руковооца или лица на које се подаци односе у области рада, социјалног осигурања и социјалне заштите, ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе; 3) обрада је неопходна у циљу заштите животни важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица, ако лице на које се подаци односе физички или правно није у могућности да даје пристанак; 4) обрада се врши у оквиру регистроване делатности и уз примену одговарајућих мера заштите од стране задужбине, фондације, удружења или друге недобитне организације са политичким, филозофским, верским или синдикалним циљем, под условом да се обрада односи искључиво на чланове, односно бивше чланове те организације или лица која имају редовне контакте са њом у вези са циљем организације, као и да се подаци о личности не откривају изван те организације без пристанка лица на које се односе; 5) обрађују се подаци о личности које је лице на које се они односе очигледно учинило јавно доступним; 6) обрада је неопходна у циљу подношења, остваривања или одбране правног захтева или у случају кад суд поступа у оквиру своје надлежности; 7) обрада је неопходна у циљу остваривања значајног јавног интереса одређеног законом, ако је таква обрада сразмерна остваривању циља, уз поштовање суштине права на заштиту података о личности и ако је обезбеђена примена одговарајућих и посебних мера заштите основних права и интереса лица на које се ови подаци односе; 8) обрада је неопходна у сврху превентивне медицине или медицине рада, ради процене радне способности запослених, медицинске дијагностике, пружања услуга здравствене или социјалне заштите, односно управљања здравственим или социјалним системима, на основу закона или на основу уговора са здравственим радником, ако се обрада врши од стране или под надзором здравственог радника или другог лица које има обавезу чувања професионалне тајне прописане законом или професионалним правилима; 9) обрада је неопходна у циљу остваривања јавног интереса у области јавног здравља, као што је заштита од озбиљних прекограничних претњи здрављу становништва или обезбеђивање високих стандарда квалитета и сигурности здравствене заштите и лекова или медицинских средстава, на основу закона који обезбеђује одговарајуће и посебне мере заштите права и слобода лица на које се подаци односе, посебно у погледу чувања професионалне тајне; 10) обрада је неопходна у сврхе архивирања у јавном интересу, у сврхе научног или историјског истраживања и у статистичке сврхе, у складу са чланом 92. став 1. овог закона, ако је таква обрада сразмерна остваривању циљева који се намеравају постићи, уз поштовање суштине права на заштиту података о личности и ако је обезбеђена примена одговарајућих и посебних мера заштите основних права и интереса лица на које се ови подаци односе.

У складу са наведеним, а имајући у виду да руковалац није доказао да су запослени дали пристанак у складу са одредбама чл. 4. став 1. тачка 12) и 15. ЗЗПЛ, као ни постојање услова за примену изузетака из члана 17. став 2. истог закона, произилази да је предметна обрада вршена супротно одредбама члана 17. ЗЗПЛ.

Чланом 42. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је, узимајући у обзир ниво технолошких достигнућа и трошкове њихове примене, природу, обим, околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања ризика и ниво ризика за права и слободе физичких лица који произилазе из обраде, руковалац приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде, дужан да: 1) примени одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере, као што је псеудонимизација, које имају за циљ обезбеђивање делотворне примене начела заштите података о личности, као што је смањење броја података; 2) обезбеди примену неопходних механизма заштите у току обраде, како би се испунили услови за обраду прописани овим законом и заштитила права и слободе лица на која се подаци односе. Ставом 2. истог члана прописано је да је руковалац дужан да сталном применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера обезбеди да се увек обрађују само они подаци о личности који су неопходни за остваривање сваке појединачне сврхе обраде и да се та обавеза примењује у односу на број прикупљених података, обим њихове обраде, рок њиховог похрањивања и њихову доступност. Сагласно ставу 3. овог члана ЗЗПЛ мерама из става 2. овог члана мора се увек обезбедити да се без учешћа физичког лица подаци о личности не могу учинити доступним неограниченом броју физичких лица.

Такође, чланом 50. ст. 1. и 2. ЗЗПЛ прописано је да у складу са нивоом технолошких достигнућа и трошковима њихове примене, природом, обимом, околностима и сврхом обраде, као и вероватноћом наступања ризика и нивоом ризика за права и слободе физичких лица, руковалац и обрађивач спроводе одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би достигли одговарајући ниво безбедности у односу на ризик, те да, према потреби, предметне мере нарочито обухватају: 1) псеудонимизацију и криптозаштиту података о личности; 2) способност обезбеђивања трајне поверљивости, интегритета, расположивости и отпорности система и услуга обраде; 3) обезбеђивање успостављања поновне расположивости и приступа подацима о личности у случају физичких или техничких инцидената у најкраћем року; 4) поступак редовног тестирања, оцењивања и процењивања делотворности техничких, организационих и кадровских мера безбедности обраде.

Сагласно одредбама члана 91. ЗЗПЛ, на обраду података у области рада и запошљавања примењују се одредбе закона којим се уређује рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредби овог закона. Ако закон који уређује рад и запошљавање или колективни уговор садрже одредбе о заштити података о личности, морају се прописати посебне мере заштите достојанства личности, легитимних интереса и основних права лица на које се подаци односе, посебно у односу на транспарентност обраде, размену података о личности унутар мултинационалне компаније, односно групе привредних субјеката, као и систем надзора у радној средини.

Дакле, одредбе закона којима је регулисана област рада и запошљавања пружају руковооцу, као послодавцу, законско овлашћење за обраду података о личности запослених, у оквиру евиденција које се воде у области рада, укључујући и евиденцију о запосленима која садржи података о здравственом стању, односно здрављу запосленог, и то у законом утврђену сврху, као и у сврху у овом конкретном случају - достављања решења запосленима којим се регулише њихов радно-правни статус у време ванредног стања.

Међутим, узимајући у обзир цитирана начела обраде података о личности, као и одредбе члана 42. ЗЗПЛ, руковалац је био дужан да примени одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере које имају за циљ обезбеђивање делотворне примене начела заштите података о личности, као што је смањење броја података, као и да обезбеди да се увек обрађују само они подаци о личности који су неопходни за

остваривање сваке појединачне сврхе обраде, будући да се предметом обрадом у виду откривања преносом, тј. достављањем путем имејла података о здравственом стању запослених, исти учинио доступним трећим лицима, у конкретном случају свим лицима којима је путем имејла достављено решење чији саставни део чини списак запослених са предметним подацима о личности.

С тим у вези, руковооцу је указано да се сврха обраде у конкретном случају могла остварити и на други начин који би представљао мањи ризик по приватност лица, односно заштитом податка о здрављу, тј. здравственом стању запослених (анонимизацијом), будући да се навођењем других података (име, презиме и радно место-радна јединица у којој је запослени распоређен), недвосмислено могло утврдити ком тачно лицу је потребно предметно решење уручити путем електронске поште, те да би таквим поступањем руковалац могао да предочи да примењује начела из члана 5. ЗЗПЛ, а посебно начела минимизације података и ограничења у односу на сврху обраде.

Посебан опрез, када је у питању безбедност и заштита података о личности потенцијално здравствено угрожених категорија (труднице, хронични болесници, лица са посебним потребама и сл.), намеће и чињеница да је Руковалац, у тада актуелној ситуацији, обрађивао велики број података о личности, од којих одређени подаци о личности, сагласно одредби члана 17. ЗЗПЛ спадају у категорију посебних врста података, а то су подаци који се односе на здравствено стање лица и који подаци због своје природе, захтевају виши ниво заштите и безбедности у односу на ризик. Приликом процењивања одговарајућег нивоа безбедности посебно се узимају у обзир ризици обраде, а нарочито ризици од случајног или незаконитог уништења, губитка, измене, неовлашћеног откривања или приступа подацима о личности који су пренесени, похрањени или обрађивани на други начин (члан 50. ЗЗПЛ).

Дакле, имајући у виду да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере заштите података о личности које обрађује, а што између осталог подразумева и превентивно деловање, доношење интерних аката и процедура, упознавање запослених са истим, као и предузимање свих потребних техничких и организационих мера заштите података од неовлашћеног откривања или приступа подацима о личности који су пренесени, то је један од кључних елемената за успостављање одговарајућег нивоа безбедности обраде, управо обука запослених у вези са њиховим обавезама, како у погледу обезбеђења, тако и у погледу саме заштите података о личности.

Због свега наведеног, Повереник је изрекао Опомену Републичком геодетском заводу, као руковацу подацима о личности, зато што је открио податак о здрављу, односно здравственом стању за 228 лица запослених код руковооца, садржаних у списку који чини саставни део Решења, тако што је достављањем истог путем имејла на 226 електронских адреса запослених, исте учинио доступним тим лицима, на који начин је повредио: 1. одредбе члана 42. ст. 1-3. ЗЗПЛ, као и 2. одредбе члана 17. ЗЗПЛ.

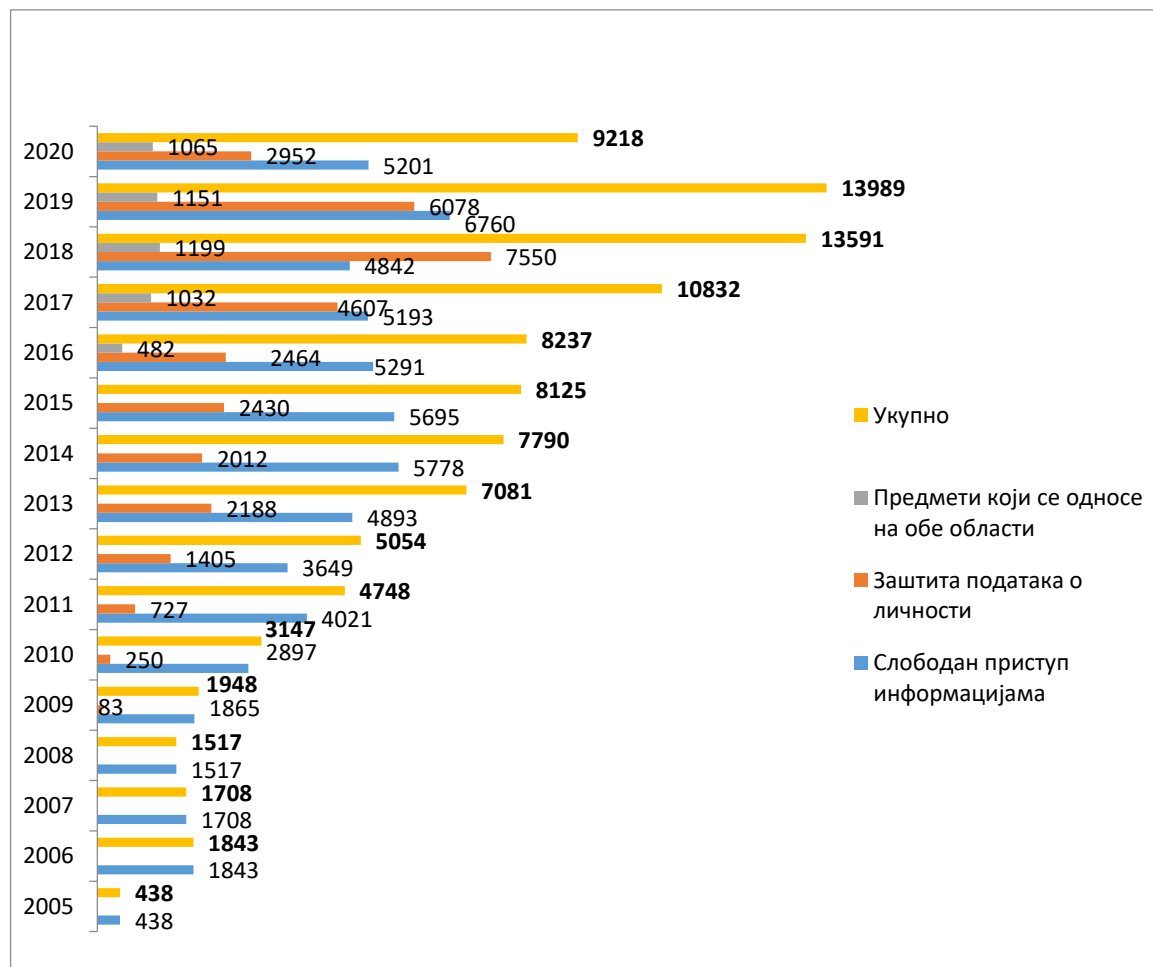
3. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА

3.1. ПРИКАЗ УКУПНИХ АКТИВНОСТИ

У 2020. години Повереник је укупно примио 9.218 предмета, од чега се 5.201 односио на слободу приступа информацијама, 2.952 на заштиту података о личности а 1.065 на обе области деловања Повереника.

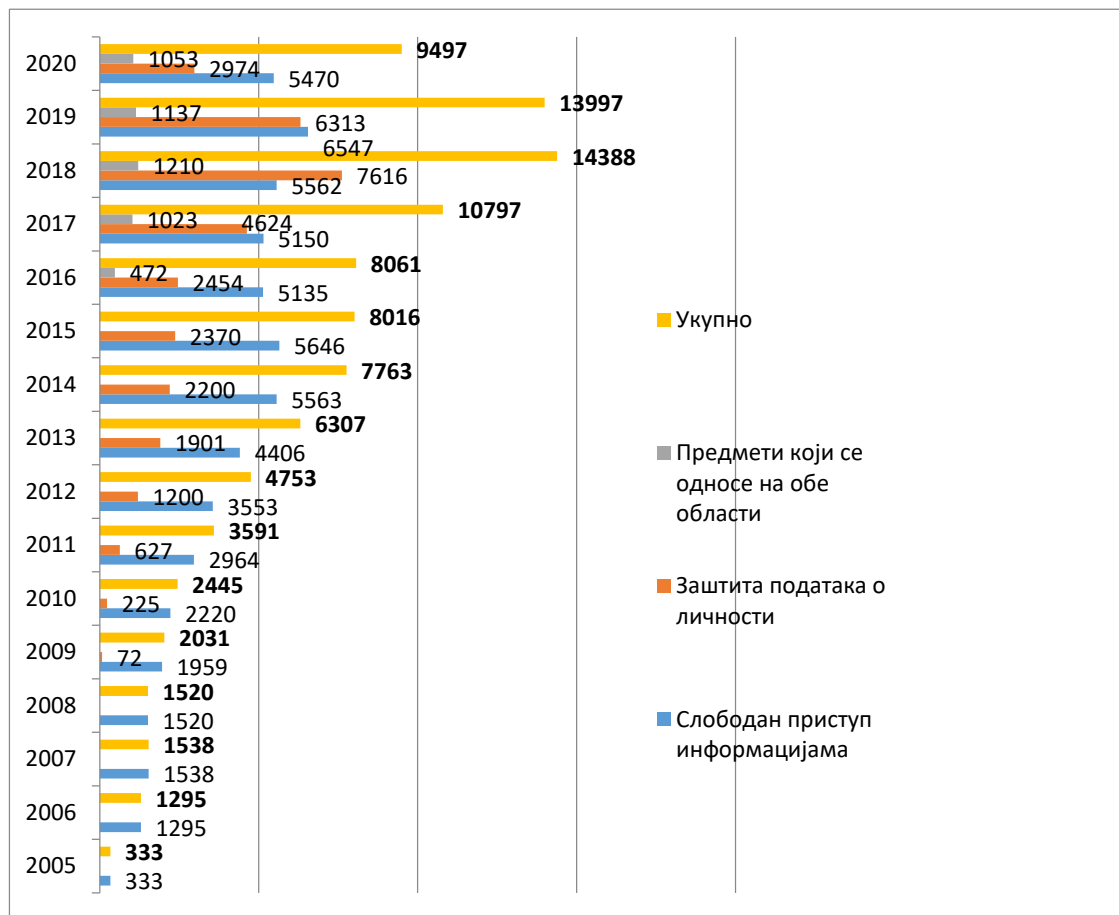
У 2020. години Повереник је имао у раду укупно 12.531 предмета с обзиром да је из претходног периода пренето 3.313 нерешених предмета. Од тог броја, око 73,6%, тачније 9.218 предмета Повереник је примио у 2020. години (5.201 - слобода приступа, 2.952 - заштита података о личности и 1.065 - обе области деловања Повереника).

Графикон 1 - Број примљених предмета по годинама

У току 2020. године Повереник је окончао поступак у 9.497 предмета, од чега 5.470 из области приступа информацијама, 2.974 из области заштите података о личности и 1.053 предмета која су се односила на обе области. У наредну 2021. годину пренето је 3.034 предмета по којима није окончан поступак. (2.828 - слобода приступа, 159 - заштита података о личности и 47 - обе области деловања).

Графикон 2 - Број решених предмета по годинама

Табела 1. - Активности Повереника у 2020. години

<i>Највећи део активности Повереника у 2020. години односио се на</i>		
1.	Решавање случајева по жалбама /притужбама због повреде права на слободан приступ информацијама и права на заштиту података о личности.	Решено укупно 3.742 жалбе/притужбе (3.584 жалби - слобода приступа информацијама; 149 притужби – заштита података о личности и 9 жалби - заштита података о личности).
2.	Покретање поступка надзора над спровођењем и извршавањем ЗЗПЛ-а.	Повереник је покренуо 223 поступка надзора над спровођењем и извршавањем ЗЗПЛ, и то: 151 по представци, 7 након обавештавања Повереника о повреди података и 19 по другом основу. Од

		покренутих 222 надзора, 46 је редовних, а 177 ванредних
3.	Окончање надзора	Повереник је укупно окончао 205 надзора, од чега је 200 надзора покренуто по новом ЗЗПЛ, а преосталих 5 по старом ЗЗПЛ. Надзори су окончани на следећи начин: - 6 предмета је окончано захтевом за покретање прекршајног поступка, - 3 предмета су окончана кривичном пријавом, - 1 предмет је уступљен Министарству унутрашњих послова на даље поступање - 165 предмета су завршена тако што је утврђено да је поступљено по донетим мерама Повереника након извршеног надзора, - 30 предмета утврђено да није било повреда ЗЗПЛ те су завршена службеном белешком
4.	Мишљења на нацрте и предлоге закона и других прописа	Повереник је дао 22 мишљења на нацрте и предлоге закона и других прописа која су упућена државним органима, на захтев органа или на иницијативу Повереника, од којих је дато 3 мишљења са становишта опште надлежности Повереника.
5.	Пружање помоћи физичким и правним лицима и органима власти односно руковооцима података у остваривању права или у правилној примени ЗСПИЈЗ и ЗЗПЛ, појашњењем нејасних питања и процедура	Повереник је дао 825 мишљења и одговора о правилној примени оба закона, од чега 574 о примени ЗЗПЛ, 1 мишљење на кодекс поступања у циљу ефикасније примене ЗЗПЛ (члан 59. ЗЗПЛ), 12 претходних мишљења Повереника (члан 55. ЗЗПЛ) и 238 о примени ЗСПИЈЗ. Повереник је објавио на својој Интернет презентацији 2 анализе које се односе на најчешћа постављена питања у вези са лицем за заштиту података о личности и у вези са легитимним интересом као правним основом обраде података.
6.	Пружање помоћи грађанима поводом њихових захтева за слободан приступ информацијама или за заштиту података о личности који су уступљени Поверенику од органа који не располажу траженим информацијама како би њихови захтеви били упућени онима од којих могу да добију потребне информације	614 предмета
7.	Остала комуникација саветодавног и инструктивног карактера са органима власти поводом примене ЗСПИЈЗ, у вези са применом прописа о унапређењу јавности рада, поводом достављања годишњег извештаја Поверенику и израде и	729 предмета

	објављивања информатора о раду, а који доприносе континуираном унапређењу проактивног објављивања информација, повећању броја објављених информација о раду на интернет страницама органа и активнијој улози органа у омогућавању остваривања права	
8.	Активности у вези са процесом придруживања Србије Европској унији	Повереник је доставио 26 прилога и извештаја: - Министарству правде, - Министарству државне управе и локалне самоуправе, - Министарству за европске интеграције - Савету за спровођење Акционог плана за поглавље 23.
9.	Јавна саопштења којима се повереник обратио јавности	56 пута
10.	Активности у вези са достављањем информације о лицу за заштиту података о личности	947 руковаоца доставило је евиденцију о лицу за заштиту података о личности, од чега су 506 органи власти.
11.	Упућивање контролних листа	На адресе 484 руковалаца упућена је контролна листа од чега је у 387 случајева извршена процена ризика, с тим што је 368 руковалаца доставило Поверенику попуњену контролну листу на основу које је Повереник проценио ниво ризика обраде података о личности, а 19 руковалаца је самоиницијативно доставило попуњену контролну листу Поверенику, на основу које је Повереник такође проценио ниво ризика обраде података о личности.
12.	Поступање по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја	173 предмета који се односе на поступање по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја који се односе на рад Повереника.
13.	Активности у вези са спровођењем поступка принудног извршења решења Повереника	Окончано је 120 предмета и донето укупно 223 акта.
14.	Одговори Управном суду на тужбе у управном спору на одлуке Повереника и нерешавање жалби у законском року тзв. ћутање управе.	132 одговора
15.	Одговори на представке грађана који се односе на питања у вези са остваривањем права из области заштите података о личности и слободног приступа информација, као и она која нису у надлежности Повереника	604 одговора
16.	Достављање списка предмета Управној инспекцији о потреби вршења надзора у ситуацијама у којима органи власти нису	369 предмета

	поступили по донетим решењима Повереника	
17.	Позиви грађана, новинара и представника медија, као и запослених у органима власти ради консултација о питањима која се односе на остваривање права из надлежности Повереника.	Повереник је примио 17.054 позива

Табела 2. - Структура решених предмета

Ред.бр.	Слобода приступа -решено 5.470 предмета	Број решених предмета
1.	жалби	3.584
2.	предлога за административно извршење	120
3.	предлога за понављање поступка	2
4.	предлога за одлагање извршења	2
5.	службени надзор по ЗУП-у	1
6.	мишљења	238
7.	мера за унапређење јавности рада	729
8.	представки	47
9.	одговора на тужбу	109
10	захтева за преиспитивање одлуке Управног суда	20

11.	иницијативе за подношење захтева за преиспитивање одлуке Управног суда	4
12.	уступљених захтева	435
13.	захтева за информацијама о раду других органа	179

Табела 3- Структура решених предмета.

Ред. бр.	Заштита података о личности -решено 2.974 предмета	Број решених предмета
1.	инспекцијска надзор	205
2.	притужби	149
3.	жалби	9
4.	одговора на тужбе	23
5.	обавештења о повреди података о личности	30
6.	представка	371
7.	захтева за пренос података	3
8.	захтев за одобрење обавезујућих пословних правила	1
9.	мишљења	574
10.	мишљење на кодекс (чл. 59)	1
11.	претходних мишљења (чл.55)	12
12.	анализе	3
13.	евиденције о захтевима за приступ задржаним подацима	143
14.	контролних листа	503
15.	евиденција о лицима за заштиту података о личности	947

Табела 4. - Структура решених предмета

Ред. бр.	Обе области -решено 1.053 предмета	Број решених предмета
1.	саопштења за јавност	56
2.	захтева за информацијама од повереника	173
3.	захтева у вези са информацијама о предмету	134
4.	захтев за уверењем - службене евиденције	1
5.	захтев за накнаду трошкова	1
6.	предмета из области европских интеграција	26
7.	домаћа сарадња	246
8.	међународна сарадња	70
9.	мишљења на нацрте закона и друге подзаконске акте	22
10.	иницијатива и предлога	16
11.	извештаја	66
12.	представки	186
13.	остала комуникација са органима власти, руковооцима и јавношћу	56

3.1.1. Акти, мишљења, иницијативе и предлози Повереника

3.1.1.1. Акти Повереника

У складу са обавезама које произлазе из ЗЗПЛ, Повереник је донео следеће подзаконске акте:

1. Одлука о утврђивању стандардних уговорних клаузула
2. Одлука о измени Одлуке о листи врста радњи обраде података о личности за које се мора извршити процена утицаја на заштиту података о личности и тражити мишљење Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

3.1.1.2. Мишљења Повереника

1) Мишљења на законе

Повереник је у току 2020. године дао **8 мишљења на нацрте закона** и то све на тражење органа власти. Три мишљења дата су са аспекта опште надлежности Повереника, једно мишљење је дато са аспекта ЗСПИЈЗ, три мишљења су дата са аспекта ЗЗПЛ-а и једно мишљење са аспекта оба закона.

1. Министарству рударства и енергетике дато је мишљење на Нацрт закона о ефикасном коришћењу енергије са аспекта ЗЗПЛ и ЗСПИЈЗ;
2. Министарству заштите животне средине дато је мишљење на Нацрт закона о климатским променама са аспекта ЗСПИЈЗ;
3. Министарству финансија дато је мишљење на
 - Нацрт закона о играма на срећу, са аспекта ЗЗПЛ;
 - Нацрт закона о буџету Републике Србије за 2020. годину, са аспекта надлежности Повереника;
 - Нацрт закона о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2020. годину, са аспекта надлежности Повереника;
 - Нацрт закона о изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма са аспекта ЗЗПЛ;
4. Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања дато је мишљење на Нацрт закона о социјалној карти, са аспекта ЗЗПЛ;
5. Републичком секретаријату за јавне политике дато је мишљење на Нацрт закона о регистру административних поступака, са аспекта надлежности Повереника.

2) Мишљења на друге опште акте

Повереник је у току 2020. године дао **14 мишљења на друге опште акте**, од којих 1 мишљење на сопствену иницијативу, а 13 на тражење органа власти.

1. Влади је дато мишљење на Предлог закључка о успостављању привременог пројекта – Картица погодности „За наше хероје“;
2. Министарству просвете, науке и технолошког развоја дато је мишљење на Предлог Стратегије развоја вештачке интелигенције у Републици Србији;
3. Министарству трговине, туризма и телекомуникација дато је мишљење на:
 - Предлог уредбе о безбедности и заштити деце при коришћењу информационо-комуникационих технологија,
 - Предлог уредбе о допунама Уредбе о ближем уређењу услова које морају да испуне шеме електронске идентификације за одређене нивое поузданости,
4. Министарству државне управе и локалне самоуправе дато је мишљење на:
 - Предлог уредбе о канцеларијском пословању органа државне управе,
 - Нацрт стратегије реформе јавне управе за период 2021-2030. године,
 - Споразум о сарадњи између Министарства државне управе и локалне самоуправе и Удружења грађана ЦРТА, Методологију за верификацију јединственог бирачког списка и Процену утицаја обраде података о личности у оквиру верификације бирачког списка на заштиту података о личности, а ради, добијања мишљења Повереника о усклађености са одредбама ЗЗПЛ-а,
 - Предлог стратегије реформе јавне управе за период 2021-2030. године са Акционим планом за период 2021-2025. године (у два наврата).
5. Министарству здравља дато је мишљење на Предлог закључка Владе о сагласности да ЈП „Пошта Србије“, за потребе организованог скрининга малигних болести, врши позивање учесника;
6. Министарству правде достављено је мишљење на Нацрт ревидираног Акционог плана за преговарачко Поглавље 23: правосуђе и основна права;
7. Министарству унутрашњих послова дато је мишљење на Предлог правилника о начину снимања на јавном месту и начину саопштавања намере о том снимању
8. Канцеларији за информационе технологије и електронску управу дато је мишљење на Предлог закључка Владе у вези са успостављањем софтверског решења за мобилне уређаје– Апликације CovSignal;
9. Републичком геодетском заводу дато је мишљење на Предлог уредбе о спроведеним правилима за метаподатке националне инфраструктуре геопросторних података;

10. Републичком заводу за статистику дато је мишљење на Нацрт одлуке о Програму званичне статистике у периоду од 2021. до 2025. године.

3) Мишљења у вези са применом ЗЗПЛ

Повереник је током 2020. године дао укупно 574 образложена мишљења у вези са применом ЗЗПЛ и то: 300 мишљења дато је грађанима, адвокатима и медијима, 13 НВО и другим удружењима, политичким странкама и синдикатима, 99 правним лицима, 142 државним органима, органима локалне самоуправе, здравственим и установама социјалне заштите, образовним установама и јавним предузећима и 20 осталима (већином управницима стамбених заједница).

У 2020. години Повереник је, у складу са чланом 59. ЗЗПЛ дао и 1 мишљење Удружењу банака Србије на достављен Предлог Кодекса о заштити података о личности.

Током 2020. године Повереник је дао и 12 претходних мишљења сходно члану 55. ЗЗПЛ у вези са проценом утицаја на заштиту података о личности. Мишљења су дата органима власти (6), јавним предузећима (1), здравственим установама (2), приватним компанијама (3).

3.1.1.3 Иницијативе и предлози

Иницијативе и предлози Повереника у 2020. години укључују следеће:

1. Влади је упућен:

- Предлог да се постојећа Стратегија заштите података о личности из 2010. године усклади са ЗЗПЛ-ом и актуелном ситуацијом, да се донесе нови Акциони план за спровођење Стратегије, да се формира посебно радно тело које ће надzirати спровођење Стратегије и Акционог плана. У истом допису исказано је неслагање Повереника са одредбом тачке 4. Предлога одлуке Владе о образовању Савета за праћење примене ЗЗПЛ-а, према којој би представник службе Повереника требало да буде један од чланова тог савета, због више наведених задатака Савета, који су у ЗЗПЛ већ дефинисани као послови које врши Повереник.
- Иницијатива за измену Одлуке о листи држава, делова њихових територија или једног или више сектора одређених делатности у тим државама и међународним организација у којима се сматра да је обезбеђен примерени ниво заштите података о личности, а поводом пресуде Европског суда правде којом је проглашена неважећом одлука Европске комисије 2016/1250 од 12. 7. 2016. године о примерености заштите у оквиру ЕУ-САД „Privacy Shield“ механизма. Последица тога је да се сви преноси података о личности из Европске уније у Сједињене Америчке Државе, на основу „Privacy Shield“ механизма, након доношења предметне одлуке суда, сматрају незаконитим.

2. Управном суду Повереник је, поводом неуједначеног поступања и праксе Управног суда у предметима у којима се одлучује о трошковима поступка по жалби жалилаца-тражилаца информација, упутио иницијативу да се сазове седница одељења судске праксе и седница свих судија Управног суда, ради уједначавања праксе Суда, како би се спречило различито поступање Суда у истој правној и чињеничној ситуацији.

3. Републичком јавном тужиоцу, поводом истог питања, Повереник је у 4 наврата упутио иницијативу за подношење Врховном касационом суду захтева за преиспитивање пресуде Управног суда у Београду. Иницијативе нису усвојене јер је Републичко јавно тужилаштво мишљења да нису испуњени услови прописани законом.
4. Делегацији Европске уније у Републици Србији Повереник је упутио писмо подршке Пројекту Share фондације „Privacy Training Centre: Putting Personal Data Protection into Practice“.

3.1.2. Извештавање

У оквиру извршења законских обавеза, Повереник прима извештаје, односно прилоге за извештаје од органа власти, али и доставља своје извештаје, односно прилоге извештајима органима власти.

Што се тиче извештаја, односно прилога за извештаје које Повереник прима од органа власти, потребно је указати да у складу са чланом 130а) Закона о електронским комуникацијама ⁶⁹ Повереник прима извештаје, односно евиденције о приступу задржаним подацима од оператора електронских комуникација. Предметне евиденције за претходну годину Поверенику је доставио 143 оператора електронских комуникација.

У складу са одредбом члана 43. ЗСПИЈЗ, државни органи су у обавези да Поверенику достављају годишње извештаје о радњама ових органа, предузетим у циљу примене ЗЗПЛ. Предметне извештаје за претходну годину Поверенику је од око 3.800 ових органа, доставило њих 1.498.

Годишњи извештај о раду Повереник подноси Народној скупштини Републике Србије и објављује га на својој интернет страници. Други извештаји, односно прилози за извештаје које Повереник доставља органима власти се пре свега односе на остваривање интеграционих процеса Србије у ЕУ, и то су током 2020. године били извештаји достављени:

- **Министарству правде:** коментар на Нацрт записника са 6. састанка Пододбора за правду, слободу и безбедност; извештај за четврти квартал 2019. године о примени Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ (НПАА); други део прилога за Годишњи извештај о напретку Србије за 2019. годину; попуњене табеле прелазних мерила за Поглавље 23 за период јул-децембар 2019. године; допунски прилози за други део Годишњег извештаја о напретку Србије за 2019. годину из надлежности Повереника; Табеле прелазних мерила за први и други квартал 2020. године из надлежности Повереника; извештај за први и други квартал 2020. године о спровођењу НПАА из надлежности Повереника; закључак о усвајању ревидираног текста Акционог плана за Поглавље 23 за надлежност Повереника; одговор на Упитник за потребе планирања и креирања обука у вези са процесом приступања Србије ЕУ; сагласност на Нацрт програма седмог састанка Пододбора за правду, слободу и безбедност; прилог Повереника за редовни тромесечни извештај о спровођењу Националног програма за усвајање

⁶⁹ „Службени гласник РС“, бр. 44/2010, 60/2013 - одлука УС и 62/2014 и 95/2018-др. закон

правних тековина Европске уније (НПАА); извештај о имплементацији УН Конвенције о борби против корупције из надлежности Повереника; сагласност на текст записника са састанка Пододбора „Правда, слобода и безбедност“.

- **Министарству државне управе и локалне самоуправе:** други део прилога за Годишњи извештај о напретку Србије за 2019. годину; коментар на нацрт записника са састанка радне групе за Репорму јавне управе; допуна прилога за други део Годишњег извештаја о напретку за 2019. годину; други допунски прилог за други део Годишњег извештаја о напретку Србије за 2019. годину из надлежности Повереника; прилог за Коначни извештај, самопроцену интеграције претходног Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерства за отворену управу у Републици Србији за период 2018-2020. године прилог Повереника, за седми састанак Посебне групе за реформу јавне управе (PAR Special Group); сагласност на текстове Нацрта записника и Оперативних закључака са 7. састанка Посебне групе за реформу јавне управе;
- **Министарству за европске интеграције:** други део прилога за Годишњи извештај о напретку Србије за 2019. годину; допуна прилога за други део Годишњег извештаја о напретку за 2019. годину; други допунски прилог за други део Годишњег извештаја о напретку Србије за 2019. годину из надлежности Повереника; сагласност на текст Белешке са састанка Одбора за стабилизацију и придруживање одржаног 17. новембра 2020. године;
- **Савету за спровођење Акционог плана за Поглавље 23:** извештај за четврти квартал 2019. године о спровођењу активности из надлежности Повереника; извештај за први и други квартал 2020. године из надлежности Повереника;
- **Агенцији за спречавање корупције:** подаци именованог лица овлашћеног за координацију, праћење примене и извештавање о спровођењу активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23;

Представник Повереника је присуствовао *online* седмом састанку Одбора за стабилизацију и придруживање у организацији Министарства за европске интеграције; *online* седмом састанку Посебне групе за реформу јавне управе и *online* седмом састанку Пододбора за правду, слободу и безбедност.

3.2. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ И УНАПРЕЂЕЊЕМ ПРАВА НА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

У области слободе приступа информацијама, Повереник је у 2020. години имао у раду 8.298 предмета у вези са заштитом и унапређењем права. Од тога, 3.097 предмета је пренето из 2019. године, а 5.201 предмет је примљен у 2020. години. У 2020. години, Повереник је решио 5.470 предмета. Остало је у раду 2.828 предмета по којима није окончао поступак и који су пренети у 2021. годину.

Најзаступљенији део активности Повереника у овој области јесте решавање по жалбама грађана, новинара и других тражилаца информација од јавног значаја због непоступања органа власти по захтевима за приступ информацијама или недобијања информација.

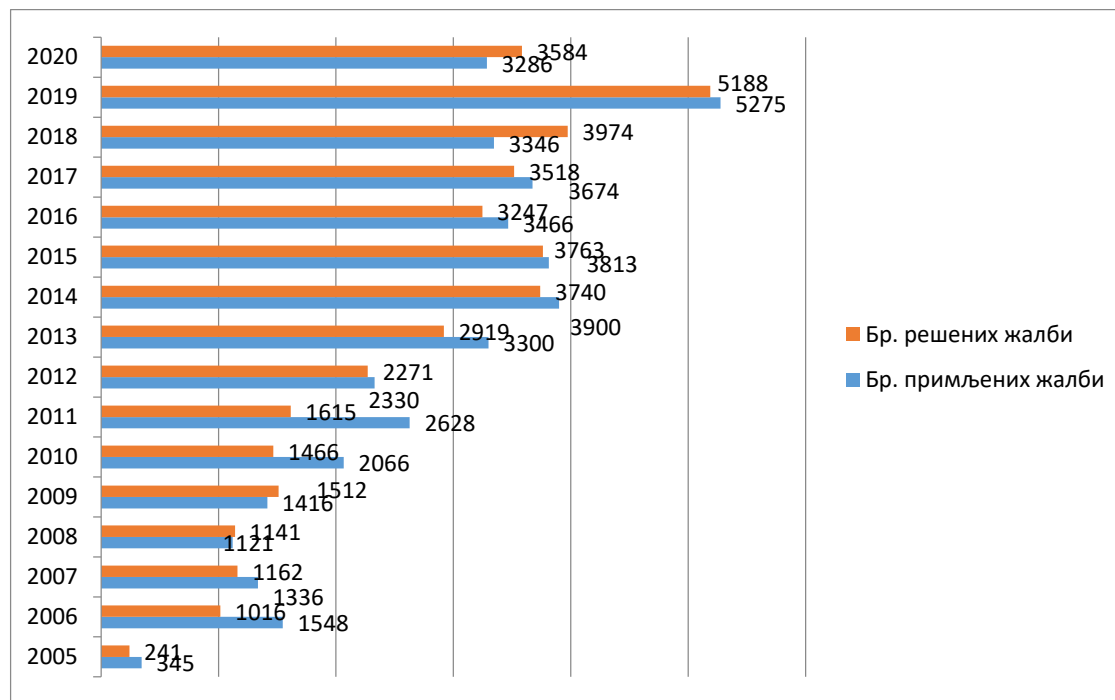
Друге активности Повереника у области слободе приступа информацијама су се односиле на: помоћ грађанима у остваривању овог права путем писаних мишљења и појашњења за поступање, као и на помоћ органима власти у примени закона, нарочито кроз мишљења и спровођење обука; на праћење спровођења законске обавезе органа у погледу проактивног објављивања информација односно информатора о раду и предузимање мера у вези са тим; давање мишљења у вези са доношењем прописа и других законских иницијатива; мере у вези са управним извршењем решења; израду публикација и друге начине објављивања ставова из праксе Повереника; учешће на конференцијама и другим стручним скуповима; на комуникацију у вези са захтевима тражилаца информација поднетим или прослеђеним Поверенику и друго. Повереник је поступао и по захтевима за приступ информацијама којима су грађани и представници медија тражили информације од јавног значаја настале у раду Повереника. Такође, одговарао је и на представке на поступање других органа и проблематику која у највећој мери и није у надлежности Повереника.

3.2.1. Заштита права на слободан приступ информацијама од стране Повереника

3.2.1.1. Решавање жалби

Број формално изјављених жалби Поверенику због повреде права на приступ информацијама од јавног значаја је константно висок и углавном показује тенденцију раста из године у годину што је приказано у *графикону* испод овог текста. **У 2020. години је примљено 3.286 жалби, док су 2.783 жалбе пренете из претходне године по којима није завршен поступак.**

Графикон 3 - Број примљених и решених жалби по годинама, од 2005-2020

Повереник је у 2020. години решио 3.584 жалбе. Највећи број жалби, њих **1.908 или 53,23%** изјављено је због потпуног игнорисања захтева тражилаца информација или достављања негативног одговора, без доношења решења са разлозима одбијања захтева и поуком о правном леку, како закон налаже. Свега 787 жалби или 21,96% од укупног броја решених жалби, изјављене су против решења органа власти којим се захтев тражиоца одбија као неоснован уз образложење. У 889 случајева, органи власти су непотпуно одговорили на захтеве тражилаца информација, односно у 24,8% од укупног броја решених жалби у 2020.години.

Жалбе су у великом броју биле **основане**, тачније 2.996 жалби или **83,59%** од укупног броја решених жалби (3.584).

И у 2020. години, као и претходних година, настављен је тренд да у великом броју основаних жалби, поступак по жалби Повереник завршава **обуставом поступка, у 1.357 предмета (37,86%)** након што органи власти поступе по захтеву тражиоца у међувремену, по сазнању за жалбу и захтеваном изјашњењу од стране Повереника, а пре доношења одлуке по жалби, при чему су у 655 случајева странке и формално одустале од жалбе. То и даље потврђује лош однос и одсуство одговорности органа власти према грађанима, непоштовање закона и нерационално односно непотребно ангажовање запослених и трошење јавног новца, будући да правог разлога за првобитно ускраћивање информација, пре изјављивања жалбе, заправо и није било.

Према подацима оних органа који су доставили извештај Поверенику, утврђује се да је тим органима у 2020. години поднето укупно 19.387 захтева за остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја.

Годишњи извештај Поверенику за 2020. годину је доставило нешто више од трећине органа на које се та законска обавеза односи, тј. њих 1.498 од укупно 3.801 органа обавезних да доставе извештај, при чему је број органа власти који су обавезни да поступају по захтевима за приступ информацијама много већи 11.079.

Подаци о томе које информације су биле предмет захтева у поступцима у којима су изјављене жалбе тражилаца информација у 2020. години, ко су тражиоци информација, против којих органа су жалбе изјављиване, на које разлоге су се органи власти позивали када су доносили решења о одбијању захтева тражиоца, о одлукама које је Повереник донео решавајући по жалбама, како су органи поступали по решењима Повереника, приказан је у графиконима који следе.

Графикон 4 - Одлуке које је Повереник донео у жалбама

Графикон 5 - Одлуке Повереника по основаним жалбама⁷⁰

Подносиоци жалби, односно тражиоци информација у 2020. години у највећем броју, као и у 2019. години, били су грађани појединачно и удружења грађана.

Новинари и представници медија су Поверенику у 2020. години изјавили 278 жалби (или 8,46% од укупног броја изјављених жалби у 2020. години). Највећи број ових жалби, тачније 159, изјављено је због тзв. ћутања управе. **У 2020.години решено је 400 жалби новинара и представника медија (решаване су и жалбе које су пренете као нерешене из 2019. године).**

Иако проценат новинарских жалби у односу на укупан број свих жалби изјављених у 2020. години износи 8,46%, када су у питању информације о вирусу Sars Cov 2 и болести Ковид 19, проценат новинарских жалби у укупном броју тих жалби је значајно већи. Од укупно 214 примљених жалби у вези са тим информацијама 59 жалби су изјавили новинари што износи 27,6%.

Чињеница да је број новинарских жалби у вези са темом ковида и пандемијом значајно већи (27,6%) у односу на удео новинарских жалби у укупном броју жалби (8,46%) говори о томе колико је ова тема била значајна и од општег интереса за јавност. Следствено томе, Повереник је, поступајући с нарочитом пажњом и хитношћу по тим жалбама, од наведених 59 примљених жалби у 2020. години без одлагања решио 52 жалбе (38,5% свих жалби изјављених у вези са темом ковида и пандемијом), док је преосталих седам решено током израде овог извештаја.

Велики проценат налога из решења Повереника донетих по жалбама новинара и представника медија да се информације учине доступним, остаје неизвршено. Од 400 решених жалби новинара и представника медија, 178 је окончано налогом да се информације доставе тражиоцу, по којима органи власти у 62 случаја или 34,83% нису поступили, што је посебно забрињавајући податак, имајући у виду садржај информација које су биле предмет њихових захтева.

⁷⁰ У укупно 1.216 предмета Повереник је наложио првостепеним органима власти да доставе тражиоцу информације, с тим што је у тим предметима донето 1.086 решења, а 130 је спојено приликом решавања.

Графикон 6 - Подносиоци жалби Поверенику (решене жалбе)

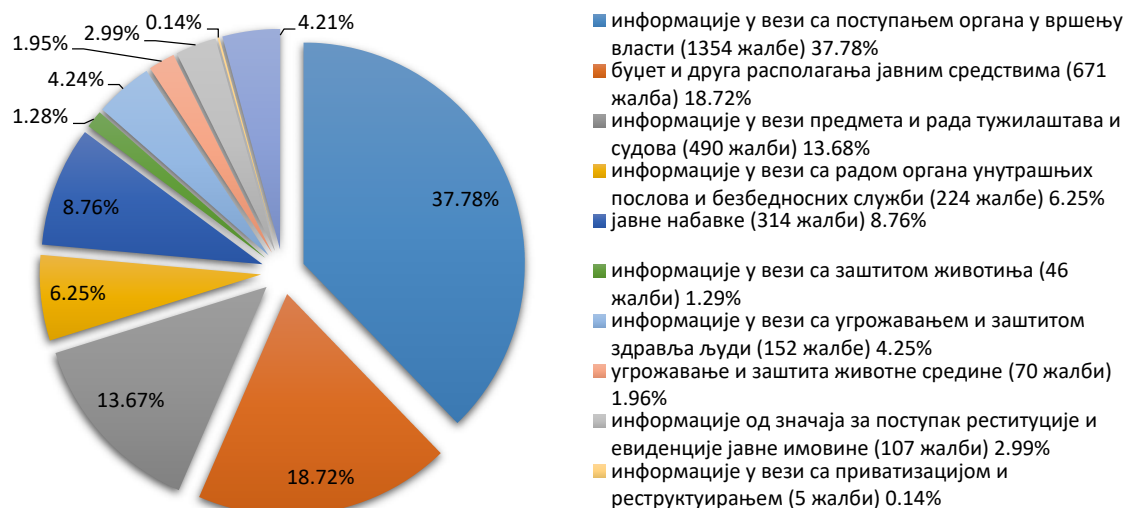

У 2020. години Повереник је с нарочитом пажњом и хитношћу поступао по жалбама у вези са информацијама о вирусу Sars Cov 2 и болести ковид 19, имајући у виду пандемијску ситуацију и значај тих информација. Повереник је током 2020. године примио 214 таквих жалби, а највећи број тих жалби је изјављен због тзв. „ћутања управе“, чак 149.

У 2020. години, решено је 135 оваквих жалби, а у чак 75 случајева Повереник је решењем морао да наложи органима власти да доставе претходно ускраћене информације. У 43 случаја обустављен је поступак јер су органи накнадно поступили по захтеву након интервенције Повереника (од тога у 15 случајева су жалиоци и формално одустали од жалбе). У три случаја одлука првостепеног органа је поништена и предмет је враћен на поновно одлучивање, пет жалби је одбачено из формалних разлога, а девет жалби је одбијено као неосновано.

Тражене информације односиле су се у највећем броју случајева (177) на угрожавање и заштиту људи, затим на трошење буџетских средстава (23), поступке органа власти (9), као и на јавне набавке и донације за време пандемије вируса корона (5).

Графикон 7 - Врсте тражених информација у решеним жалбама

У структури жалби решених у 2020. години, највећи број, тачније 1.354 жалбе или 37,78% чине жалбе против републичких државних и других органа и организација, а од тога су 723 жалбе (53,4%) против министарстава и органа у њиховом саставу.

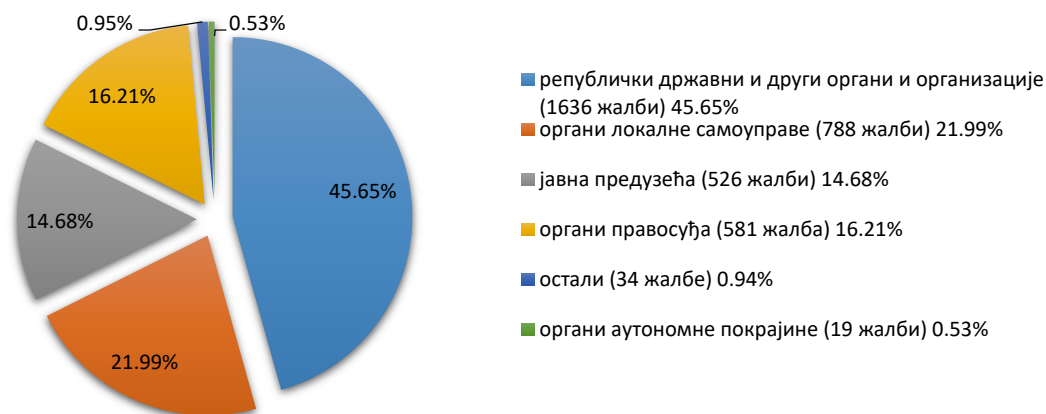
Повећан број жалби забележен је против јавних предузећа и то за 11,6%, а благи пораст броја жалби у односу на 2019. забележен је и код органа правосуђа. Смањење броја жалби евидентирано је код органа локалне самоуправе, републичких органа и организација као и код покрајинских органа.

Илустративан је податак да је органима правосуђа у 2020. години поднето око пет и по хиљада захтева⁷¹, а да је због повреде права против ових органа Повереник решио 581 жалбу (графикон бр. 8), тј. једна жалба на сваки десети захтев, што говори о значајно бољем поступању у односу на општи тренд поступања по захтевима тражилаца информација.⁷²

⁷¹ Податак оних органа правосуђа који су доставили извештај.

⁷² Органима власти је у 2020. години поднето укупно 19.387 захтева, а број изјављених жалби Поверенику је 3.286.

Графикон 8 - Број решених жалби по врстама органа

Табела 5. - Преглед поднетих захтева и изјављених жалби Поверенику у 2020. години против министарстава са органима у њиховом саставу, на дан 1.2.2021.

Ред.бр.	Назив министарства	Бр. захтева	Бр. поднетих жалби
1.	Министарство унутрашњих послова ⁷³	1301	382
2.	Министарство финансија	447	84
3.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	175	11
4.	Министарство правде ⁷⁴	112	58
5.	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	271	15
6.	Министарство просвете, науке и технолошког развоја	179	12
7.	Министарство одбране ⁷⁵	129	101
8.	Министарство здравља	180	41
9.	Министарство привреде ⁷⁶	124	5
10.	Министарство државне управе и локалне самоуправе	116	7

⁷³ Завод за здравствену заштиту радника није доставио извештај

⁷⁴ Управа за извршење кривичних санкција и Дирекција за управљање одузетом имовином нису доставиле извештај

⁷⁵ Инспекторат одбране, Универзитет одбране и Војнообавештајна агенција нису доставили извештај

⁷⁶ Управа за брзи одговор није доставила извештај

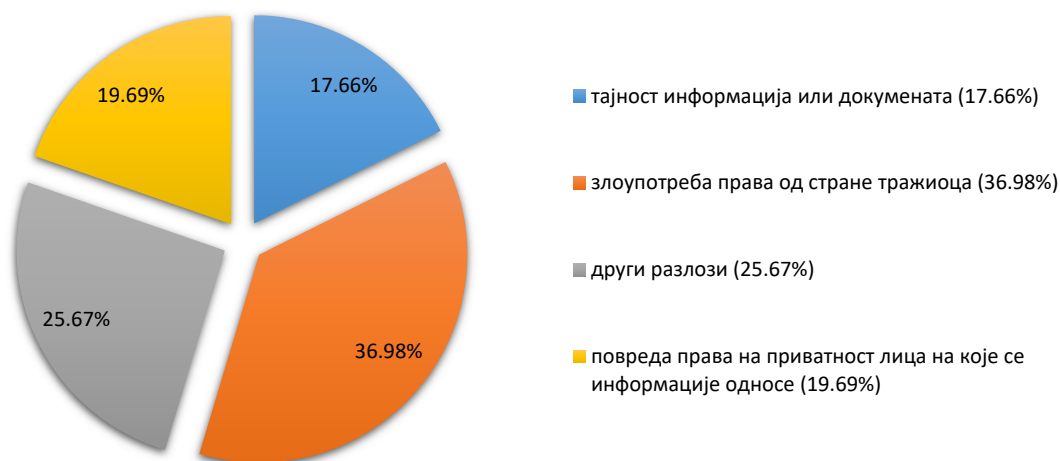
11.	Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања ⁷⁷	190	25
12.	Министарство трговине, туризма и телекомуникација	72	6
13.	Министарство културе и информисања	54	/
14.	Министарство омладине и спорта	32	3
15.	Министарство рударства и енергетике	60	6
16.	Министарство спољних послова	23	10
17.	Министарство заштите животне средине	301	19
18.	Министарство за европске интеграције	8	/
19.	Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог	1	/
20.	Министарство за бригу о породици и демографију	/	/
21.	Министарство за бригу о селу	/	/
УКУПНО		3775	785

Подаци из дате табеле показују да је у 2020. години, на сваких 4,8 захтева поднетих министарствима, тражилац информација изјавио жалбу Поверенику због недобијања информација, што је скоро исто као и 2019. године када је овај однос био 4,9. Тај однос је претходних година био бољи. Примера ради, у 2016. години једна жалба је изјављена на сваких 9,5 захтева, у 2017. години на сваких 7,7 захтева изјављена је једна жалба, а у 2018. години, жалба је изјављена на сваких 5,35 захтева.

У структури републичких органа и организација, највећи број захтева за приступ информацијама поднет је Министарству унутрашњих послова (1.301) и Републичком геодетском заводу (411), као и број изјављених жалби у 2020.години, 382 против овог министарства и 143 против РГЗ.

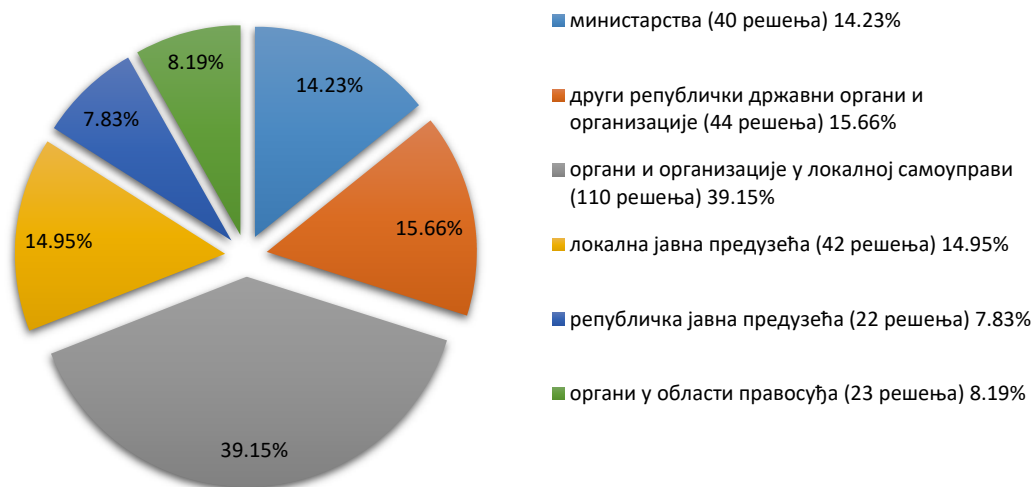
⁷⁷ Управа за безбедност и здравље на раду није доставила извештај

Графикон 9 - Разлози одбијања захтева тражилаца информација у решеним жалбама

У 2020. години, у предметима у којима су решењем одбијали захтеве тражилаца информација као неосноване, органи власти су се позивали учесталије на повреду права на приватност лица на које се информације односе него у 2019. години (за 6,85%).

Графикон 10 - Број неизвршених решења Повереника донетих у 2020. години (281 од 1.086 донетих решења са налогом да се омогући приступ информацијама) ⁷⁸

⁷⁸ Саставни део Извештаја је Преглед неизвршених решења Повереника донетих у 2020. години, са стањем на дан 25.2. 2021. године

Од 1.086 решења које је Повереник донео по жалбама тражилаца информација којима је органима власти наложио да им информације учине доступним, органи нису поступили у 281 случају или у 25,87%, што значи да степен извршења одлука Повереника у просеку износи 74,13% . Ови подаци су забрињавајући, јер показују да је више од једне четвртине решења Повереника остало неизвршено.

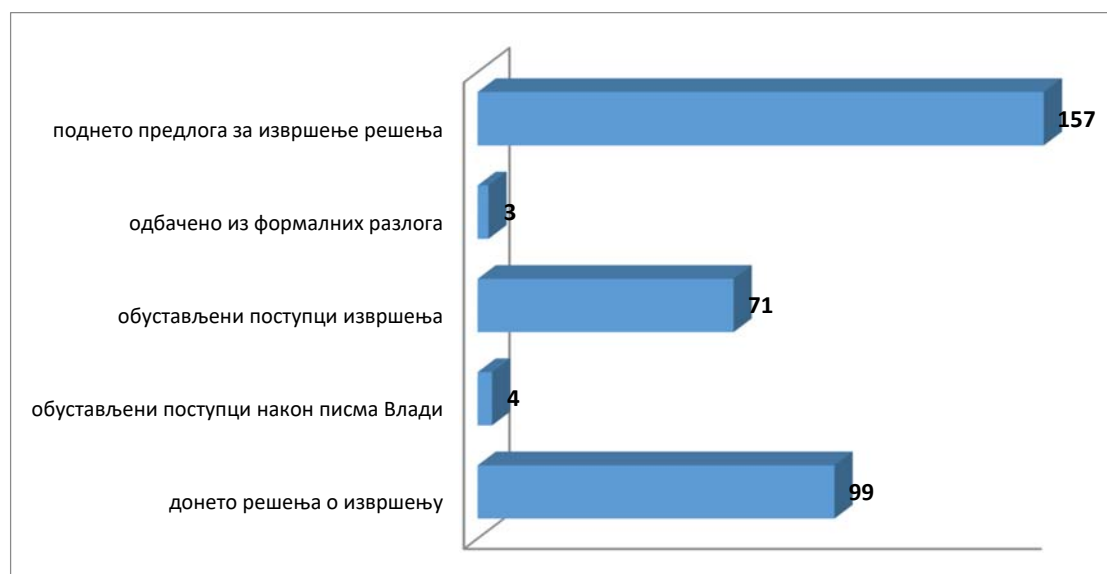
Степен извршења решења Повереника донетих по жалбама новинара и представника медија, којима је наложено достављање захтеваних информација и даље је незадовољавајући. Тако од 400 решених жалби новинара и представника медија, 178 је окончано налогом да се информације доставе тражиоцу, по којима органи власти у 62 случаја или 34,83%, нису поступили, што је посебно забрињавајући податак, имајући у виду садржај информација које су биле предмет њихових захтева. Осим тога, број неизвршених решења по жалбама новинара и представника медија је значајно виши у односу на општи тренд кад су у питању други жалиоци, што није прихватљиво будући да је реч о професији која информације потражује ради писања и извештавања јавности о темама од општег интереса јавности.

3.2.1.2. Принудно извршење решења Повереника

У 2020. години, Повереник је на предлог странака-тражилаца информација, покретао поступке принудног извршења својих решења, али их није могао спроводити изрицањем новчаних казни из разлога који су објашњени у делу овог извештаја који говори о стању и препрекама у остваривању права. На основу извештаја органа и информација добијених од странака, евидентирано је да је само у четири случаја након обраћања Влади, дошло до извршења решења Повереника.

Преглед предузетих мера приказан је у графикану који следи.

Графикон 11 - Предлози за принудно извршење решења Повереника поднети у 2020. години и предузете мере

3.2.2. Заштита права пред Управним судом и другим судовима

Судска заштита права на слободу приступа информацијама пред **Управним судом** у управном спору, обезбеђена је у погледу законитости одлука Повереника и одлука шест органа против којих није дозвољена жалба Поверенику и који су изузети од заштите пред Повереником (Народна скупштина, председник Републике Србије, Влада Републике Србије, Врховни касациони суд Србије, Уставни суд и Републички јавни тужилац).

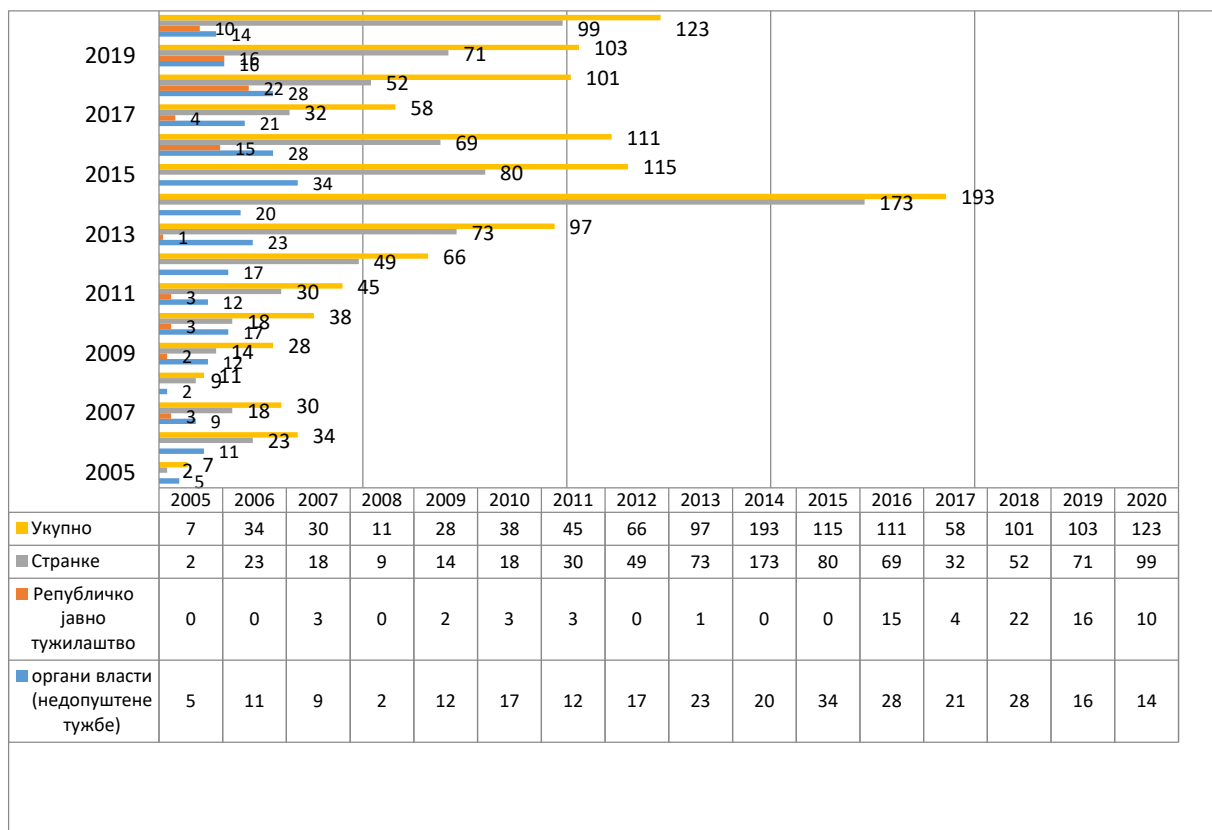
Право на подношење тужбе Управном суду има странка која је незадовољна одлуком и Републички јавни тужилац, када је одлуком повређен јавни интерес.

Против правоснажне одлуке Управног суда странка и надлежни јавни тужилац могу да поднесу **Врховном касационом суду захтев за преиспитивање судске одлуке**. У 2020. години, Врховном касационом суду је поднето 26 захтева за преиспитивање одлука Управног суда, од којих је решено 7 тако што су 2 захтева одбијена, а пет захтева је одбачено.

Од поднетих 26 захтева за преиспитивање судске одлуке Управног суда Повереник је Врховном касационом суду поднео осам⁷⁹, од којих ниједан није решен.

Уставном суду је у 2020. години поднето осам уставних жалби против одлука Повереника, по којима Суд још није донео одлуку.

Графикон 12 -Преглед тужби по подносиоцима поднетих Врховном суду Србије, односно Управном суду против одлука Повереника у периоду од 2005. до 2020. год.

⁷⁹ Повереник је, као тужена страна у управном спору, овлашћен да поднесе захтев за ванредно преиспитивање судске одлуке у ситуацијама када је Управни суд решавао у спору пуне јурисдикције.

Графикон 13 - Тужбе против Повереника у области слободе приступа информација од 2005-2020

Наведени подаци показују да је од почетка рада Повереника, у судским поступцима преиспитивања законитости његових одлука, у 1016 решених предмета од укупно 1.160 поднетих тужби, **92,82% или 943 одлуке Повереника потврђено од стране суда.**

Графикон 14 - Преглед одлука Управног суда донетих у 2020. години по тужбама против одлука Повереника

У 2020. години Управном суду поднете су 123 тужбе против Повереника⁸⁰. Од тог броја 116 тужби је поднето на одлуку Повереника, а 7 тужби је поднето из разлога што Повереник није донео одлуку по његовој жалби у законском року. Подносиоци тужби против Повереника у 2020. години су: странке тј. тражиоци информација (99), Републички јавни тужилац (10) и првостепени органи⁸¹ (14).

⁸⁰ Допис Управног суда III-20 26/20 од 8.1.2021.

⁸¹ 11 тужби поднетих од стране првостепених органа су одбачене као недопуштене, а три још увек нису решене.

Управни суд је у току 2020. године укупно решио 11 тужби које су поднете од стране Републичког јавног тужиоца (све те тужбе поднете су у периоду пре извештајног периода) и то на следећи начин: 8 одлука Повереника је преиначено, 2 тужбе су уважене и предмет враћен на поновно поступање и 1 тужба је одбијена.

У графикону је приказан преглед одлука које је Управни суд донео у 2020. години по тужбама поднетим у тој и ранијим годинама. Као и у 2019. години, преиначене одлуке Повереника које су поништене у највећој мери чине одлуке против којих је Републичко јавно тужилаштво поднело тужбе и односе се на предмете у којима је жалилац Фонд за хуманитарно право (ФХП) против Министарства одбране, у коме су претежно тражене информације о професионалном ангажовању појединих припадника Министарства одбране у Војсци Југославије током сукоба на Косову 1999. године, као и о њиховом статусу данас, односно кретању у служби у Војсци Србије (уколико су још активни). Детаљније о аргументима одлука Повереника, односно Управног суда, приказано је у Годишњем извештају Повереника за 2018. годину.

Повереник је у овим предметима поднео Врховном касационом суду захтеве за преиспитивање одлука Управног суда и у зависности од исхода тих поступака, поступаће у предметима који су у раду.

У току 2020. године дошло је до неуједначеног поступања и праксе Управног суда Републике Србије у предметима у којима се одлучује о трошковима поступка по жалби жалилаца-тражилаца информација у вези са остваривањем права на приступ информацијама од јавног значаја. Наиме, Управни суд Републике Србије је у досадашњој пракси, без изузетка, одбијао тужбе тужилаца поднете ради поништаја одлуке Повереника којом је, као другостепени орган, када је сам решио управну ствар, одлучио и о трошковима поступка и то трошковима заступања странке и одбио њихове захтеве за накнаду трошкова поступка као неосноване. Наиме, Управни суд Републике Србије је образлажући такве своје одлуке навео разлоге због којих сматра да је Повереник правилно поступио када је одбио захтев тужилаца (жалилаца-тражилаца информација) за накнаду трошкова поступка по жалби као неосноване и то: да је поступак остваривања права на приступ информацијама од јавног значаја једностраначки поступак и да исти није покренут по службеној дужности, већ по захтеву странке, као и да трошкови заступања пред Повереником нису неопходни и оправдани.

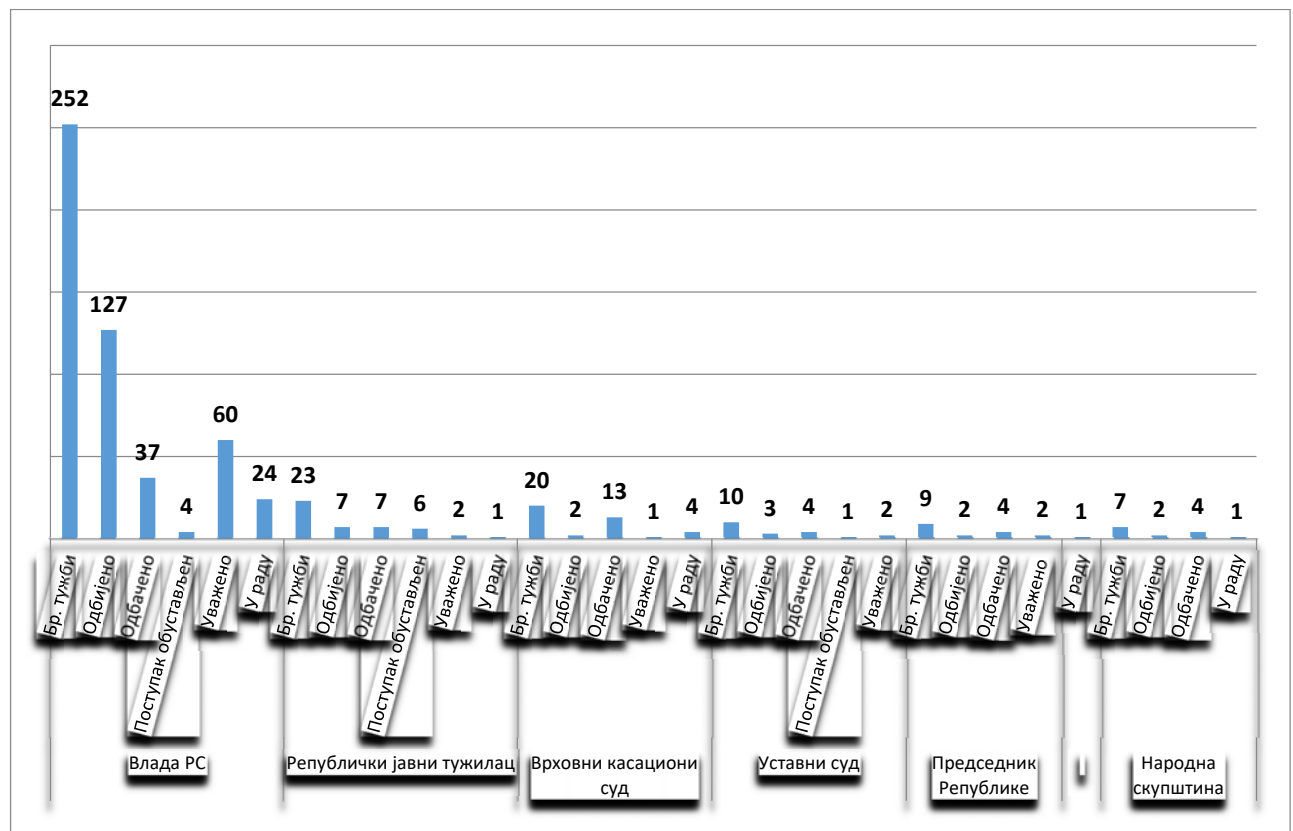
Међутим, почев од фебруара месеца 2020. године до краја 2020. године, Повереник је примио пет одлука Управног суда Републике Србије, у којима је усвојена тужба тужилаца (жалилаца-тражилаца информација) и заузет потпуно другачији став у односу на раније наведени, односно поништена је одлука Повереника у делу којим је Повереник одбио њихове захтеве за накнаду трошкова поступка по жалби као неосноване. У наведеним одлукама Управни суд није дао ниједан разлог због чега је дошло до промене става по поменутом питању. Истовремено са тим одлукама доношене су и одлуке којима су одбијане тужбе за поништај одлука Повереника о одбијању захтева за накнаду трошкова поступка.

Повереник је на овај проблем указао Управном суду Републике Србије⁸², наводећи да би се изменом досадашњег става по том питању значајно отежало остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја и оштетио буџет Републике Србије, па је предложио да се у вези са наведеним сазове седница одељења судске праксе и седница свих судија Управног суда, ради уједначавања праксе Суда, као и да би се спречило различито поступање Суда у истој правној и чињеничној ситуацији.

⁸² Допис Повереника бр. 073-09-1683/2020-03 од 29.6.2020. год упућен Управном суду.

Управни суд је поводом наведеног обраћања обавестио Повереника⁸³ да је према изјашњењу председника Одељења судске праксе Управног суда утврђено да се притужбом Повереника основано указује да је Суд у пет одлука одступио од досадашње судске праксе према којој је правилно Повереник одбијао захтеве странке за накнаду трошкова управног поступка истакнуте у жалби, те да ће судска пракса спорно правно питање изнети на Седници свих судија ради расправљања и евентуалног заузимања правног става. Међутим, до дана закључења рада на писању овог извештаја Управни суд није обавестио Повереника о евентуално измењеном ставу поводом спорног питања које се тиче накнаде трошкова у управном поступку.

Графикон 15 - Преглед и исход тужби поднетих Врховном суду, односно Управном суду против одлука или због непоступања шест највиших државних органа против којих није дозвољена жалба Поверенику, за период 2005 – 2020. година

⁸³ Допис Управног суда Републике Србије Су II-17 18/20 од 18.9.2020. године упућен Поверенику.

Подаци показују да је у периоду од 2005. до 2020. године против шест највиших државних органа против чијих одлука није дозвољена жалба Поверенику поднета укупно 321 тужба од којих је 290 решено, тако што су 143 тужбе одбијене, 69 је одбачено, 67 је уважено, а 11 поступака по тужбама је обустављено.

Највећи број тужби је поднет против Владе Републике Србије и то 252, од којих је 228 решено, тако што је 127 тужби одбијено, 60 је уважено, 37 је одбачено, а 4 поступка су обустављена.

У 2020. години Управном суду Републике Србије је против ових органа власти поднето 16 тужби, од којих је само 1 решена. Од тога 11 тужби је поднето против Владе Републике Србије (9 на ђутање управе, од тога је једна тужба решена, тако што је уважена као основана), 3 против Врховног касационог суда, 1 против Народне скупштине и 1 против Председника Републике.

У току 2020. године Управни суд је решио 13 тужби (једна поднета у 2020. години, а осталих 12 су из ранијег периода) против највиших органа и то тако што је осам уважио (свих осам су поднете против Владе Републике Србије), три је одбацио (две против Владе и једна против Народне скупштине), а две је одбио (једна против Владе и једна против Врховног касационог суда).

3.2.3. Извршавање законских обавеза органа власти, надзор и одговорност

Степен извршења законске обавезе у погледу спровођења обуке запослених у вези са применом Закона о приступу информацијама оних органа власти који имају законску обавезу достављања годишњег извештаја Поверенику, у 2020. години, побољшан је незнатно у односу на претходну годину, незнатно је повећан и степен спровођења обавезе објављивања информатора о раду као и степен спровођења обуке државних службеника. Достављање извештаја од стране органа власти је незнатно побољшано, иако је Повереник изразом посебног Портала за достављање извештаја у електронској форми олакшао тај поступак, па разлоге неизвршавања ове законске обавезе треба тражити у одсуству одговорности за њено вишегодишње игнорисање. Анализом података утврђено је да је за **нешто више од једне трећине** повећан број достављених извештаја органа из категорије **установа образовања** (школе), што показује да је код ових органа поштовање наведених законских обавеза на вишем нивоу него у претходном периоду. Такође је примећено смањење броја достављених извештаја републичких органа и организација (агенције, дирекције, заводи, фондови, коморе итд.) и то за 6%, као и незнатно смањење броја извештаја органа локалне самоуправе (градови и општине).

Табела 6. - Подаци из извештаја државних органа власти у ширем смислу (органи из члана 3. став 1. тач.1) ЗСПИЈЗ, о спровођењу законских обавеза органа власти⁸⁴ (пресек 1.2.2021.)

Државни орган	Бр. држ. органа	Доставили извештај бр. и %	Објавили Информатор бр. и %	Израдили а нису објавили Информатор бр. и %	Спровели обуку бр. и %	Одржавају носаче информац. бр. и %
Органи из чл. 22. Закона (Н.скупштина, председник Републике, Врх. касациони суд, Уставни суд, Влада, Р.Ј. тужилац)	6	6 (100%)	6 (100%)	/	4 (66,6%)	6 (100%)
Министарства (без органа у саставу)	21	21 (100%)	18 (85,7%)	/	16 (76,2%)	19 (90,5%)
Други државни органи и организације (агенције, дирекције, заводи, фондови, коморе...)	302	154 (50,1%)	107 (35,4%)	37 (12,2%)	105 (34,7%)	147 (48,7%)
Судови	158	134 (84,8%)	104 (65,8%)	25 (15,8%)	103 (65,2%)	130 (82,3%)
Тужилаштва	89	54 (60,7%)	42 (47,2%)	12 (13,5%)	39 (43,8%)	52 (58,4%)
Органи и организац. АП Војводине	42	24 (57,1%)	23 (54,8%)	1 (2,4%)	20 (47,6%)	24 (57,1%)
Локална самоуправа (градови и општине са органима и организацијама локалних самоуправа)	1028	393 (38,2%)	377 (36,7%)	11 (1,1%)	297 (28,9%)	382 (37,2%)
Јавна предузећа (реп. и покрајинска) у обавези дост. извештаја	31	21 (67,8%)	19 (61,3%)	/	18 (58,1%)	20 (64,5%)
Други државни органи (установе образовања)	2124	691 (32,5%)	210 (9,9%)	276 (13%)	482 (22,7%)	638 (30,1%)
Укупно	3801	1498 (39,4%)	906 (23,8%)	362 (9,5%)	1084 (28,5%)	1418 (37,3%)

⁸⁴ Проценати у табели су исказани у односу на број државних органа који су у обавези достављања годишњих извештаја Поверенику.

Табела 7. - Подаци из извештаја органа државне управе о спровођењу обавеза

Државни орган	Бр. држ. органа	Доставили извештај бр. и %	Објавили Информатор бр. и %	Израдили а нису објавили Информатор бр. и %	Спровели обуку бр. и %	Одржавају носаче информац. бр. и %
Министарства (без органа у саставу)	21	21 (100%)	18 (85,7%)	/	16 (76,2%)	19 (90,5%)
Други држ. органи и организ. (агенције, дирекције, заводи, фондови...)	302	154 (50,1 %)	107 (35,4 %)	37 (12,2 %)	105 (34,7 %)	147 (48,7 %)
Укупно	323	175 54,2 %	125 38,7%	37 11,5 %	121 37,5 %	166 51,4%

Управни инспекторат Министарства државне управе и локалне самоуправе, надлежан за надзор над спровођењем Закона о слободном приступу информацијама, обавестио је⁸⁵ Повереника да је у 182 предмета (од 370 решења која су Управном инспекторату достављена од стране Повереника) утврђено да је орган власти поступио по решењу Повереника и тражиоцу информације учинио доступним тражене информације, док је у осталим предметима поступање Управне инспекције у току.

Такође, у извештају Управног инспектората се наводи да „годишњим програмом рада за 2020.годину, није било предвиђено да управни инспектори спроводе редовне инспекцијске надзоре над применом прописа о слободном приступу информацијама од јавног значаја“. У извештају се наводи и да су „годишњим програмом рада Управне инспекције – Управног инспектората за 2021. годину планирани редовни инспекцијски надзори над применом прописа о слободном приступу информацијама од јавног значаја, у оквиру којих ће се нарочито надзирати израда, објављивање и ажурност информатора о раду, овлашћена лица за поступање по захтеву за слободан приступ информацијама од јавног значаја, поступање по захтевима, подношење годишњег извештаја Поверенику и др.“

У Извештају Управног инспектората нема података о покретању прекршајних поступака због повреде права или због неизвршавања прописаних обавеза органа власти у вези са применом Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја у 2020. години, из чега се закључује да непоштовање наведених законских обавеза остаје без одговорности.

⁸⁵ Извештај Управног инспектората бр. 021-02-20/2020-01 од 19.1.2021. године

Табела 8. - Преглед захтева за покретање прекршајног поступка за прекршаје из Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и исход пред првостепеним судовима за прекршаје из 2020. године

	Подносилац	Правна квалификација	Бр.поднетих захтева	Осуђујућа пресуда	Опомена	Обустава	Одбачај	Ослобађајућа пресуда	Обустава застарелост	Решено на др.начин
Београд ⁸⁶	Оштећени	Члан 46	902	397 ⁸⁷	5	43	147	217	202	992
		Члан 47								
		Члан48	8	2			2		2	2
Пожега	Оштећени	Члан 46	74 ⁸⁸	5 ⁸⁹						10 ⁹⁰
Прокупље	Оштећени	Члан 46	105 ⁹¹	1 ⁹²	72			5		

⁸⁶ У свом извештају поднетим Поверенику Прекршајни суд Београд није исказао број покренутих прекршајних поступака по поднетим захтевима, јер тим подацима не располаже. Такође, подаци о висини изречених новчаних казни односе се само на осуђујуће пресуде из 2020. године донете по захтевима за покретање прекршајних поступака поднетим у 2020. години, јер Суд не располаже подацима за осуђујуће пресуде донете у 2020. години по захтевима за покретање прекршајних поступака поднетим пре 2020. године. Од укупног броја захтева за покретање прекршајних поступака покренутих у 2020. године решено је 741, док је преосталих 1270 одлука донето по захтевима за покретање прекршајних поступака покренутих пре 2020. године.

⁸⁷ 56 до 10.000 динара (распон казни од 5.000 до 10.000), 1 од 15.000, 1 од 20.000 и 3 од 30.000 (подаци само за осуђујуће пресуде где су изречене новчане казне по захтевима за покретање прекршајних поступака покренутих 2020. године (укупно 61 пресуда).

⁸⁸ Поднето 74 захтева за покретање прекршајног поступка, покренуто 33 прекршајна поступка

⁸⁹ Од по 5.000 динара

⁹⁰ 8 спојено приликом решавања и 2 решења о ненадлежности

⁹¹ 105 поднетих захтева за покретање прекршајног поступка, покренуто 91

⁹² 1 од 5.000

	Подносилац	Правна квалификација	Бр.поднетих захтева	Осуђујућа пресуда	Опомена	Обустава	Одбачај	Ослобађајућа пресуда	Обустава застарелост	Решено на др.начин
Ужице	Оштећени	Члан 46	120	4 ⁹³					4	71 ⁹⁴
Пожаревац	Оштећени	Члан 46	16 ⁹⁵	2 ⁹⁶		4		1		
Горњи Милановац	Оштећени	Члан 46	10							
Јагодина	Оштећени	Члан 46	71	1 ⁹⁷		13	12	6		30
Зајечар	Оштећени	Члан 46	73	15 ⁹⁸	6			10		10 ⁹⁹
Сомбор	Оштећени	Члан 46	170	3 ¹⁰⁰						18 ¹⁰¹
Ниш	Оштећени	Члан 46	137	7 ¹⁰²	2		1	5	2	16

⁹³ 2 од 5.000, 1 од 6.000 и 1 до 10.000 динара

⁹⁴ 9 решења о ненадлежности и уступања надлежном суду и 62 спојено

⁹⁵ Поднето 16 захтева за покретање поступка, покренуто 15 прекршајних поступака

⁹⁶ 1 од 10.000 и 1 од 60.000

⁹⁷ 20.000

⁹⁸ 5 од 5.000, 6 од 30.000, 4 од 20.000

⁹⁹ ненадлежност

¹⁰⁰ 2 од 50.000 (1 правноснажна), 1 од 5.000

¹⁰¹ Спојено приликом решавања

¹⁰² 6 од 5.000 и 1 од 15.000

	Подносилац	Правна квалификација	Бр.поднетих захтева	Осуђујућа пресуда	Опомена	Обустава	Одбачај	Ослобађајућа пресуда	Обустава застарелост	Решено на др.начин
Крагујевац	Оштећени	Члан 46	111	2 ¹⁰³					4	63 ¹⁰⁴
Прешево	Оштећени	Члан 46	3	3 ¹⁰⁵						
Бечеј	Оштећени	Члан 46	93	4 ¹⁰⁶						27 ¹⁰⁷
Панчево	Оштећени	Члан 46	127	1 ¹⁰⁸	7		2			1 ¹⁰⁹
Неготин	Оштећени	Члан 46	49	1 ¹¹⁰	2			4		41 ¹¹¹
Трстеник	Оштећени	Члан 46	104	1 ¹¹²				1		87 ¹¹³
Шабац	Оштећени	Члан 46	59	7 ¹¹⁴	4			1		2

¹⁰³ По 10.000 динара

¹⁰⁴ Спајање предмета

¹⁰⁵ 2 од 5.000 и 1 од 10.000

¹⁰⁶ 1 од 60.000, 1 од 50.000, 1 од 10.000, 1 од 70.000

¹⁰⁷ Спојено решено

¹⁰⁸ 1 од 10.000

¹⁰⁹ Спојено приликом решавања

¹¹⁰ 1 од 5.000

¹¹¹ Спојено решено

¹¹² 5.000

¹¹³ Спојено решено

¹¹⁴ 2 од 7.000, 4 од 5.000, 1 од 8.000

	Подносилац	Правна квалификација	Бр.поднетих захтева	Осуђујућа пресуда	Опомена	Обустава	Одбачај	Ослобађајућа пресуда	Обустава застарелост	Решено на др.начин
Краљево	Оштећени	Члан 46	76	2 ¹¹⁵		2				42 ¹¹⁶
Вршац	Оштећени	Члан 46	81							
Суботица	Оштећени	Члан 46	98 ¹¹⁷	3 ¹¹⁸			7			26 ¹¹⁹
Параћин	Оштећени	Члан 46	53 ¹²⁰				6	4		
Аранђеловац	Оштећени	Члан 46	10							9 ¹²¹
Кикинда	Оштећени	Члан 46	64 ¹²²	6 ¹²³						56 ¹²⁴
Зрењанин	Оштећени	Члан 46	104	2 ¹²⁵				1		64 ¹²⁶

¹¹⁵ 1 од 5.000, 1 од 10.000

¹¹⁶ Спојено решено

¹¹⁷ Поднето 98 захтева за покретање прекршајног поступка, а суд покренуо 91 поступак

¹¹⁸ 1 од 5.000, 1 од 20.000, 1 од 30.000

¹¹⁹ Спојено решено

¹²⁰ Поднета 53 захтева за покретање прекршајног поступка, а суд покренуо 42 поступка

¹²¹ Спојено решено

¹²² Поднето 64 захтева за покретање поступка, покренуо 62 прекршајна поступка

¹²³ 1 од 40.000, 4 од 30.000 и 1 од 25.000

¹²⁴ Спојено приликом решавања

¹²⁵ 1 од 10.000 и 1 од 30.000

¹²⁶ Спојено приликом решавања

	Подносилац	Правна квалификација	Бр.поднетих захтева	Осуђујућа пресуда	Опомена	Обустава	Одбачај	Ослобађајућа пресуда	Обустава застарелост	Решено на др.начин
Сента	Оштећени	Члан 46	61							
Нови Пазар	Оштећени	Члан 46	12	1 ¹²⁷					1	
Обреновац	Оштећени	Члан 46	6					1	2	
Сјеница	Оштећени	Члан 46	20			2				18 ¹²⁸
Крушевац	Оштећени	Члан 46	32							
Пирот	Оштећени	Члан 46	377	1 ¹²⁹	28	1		6		217 ¹³⁰
Врање	Оштећени	Члан 46	762	27 ¹³¹	40	41	361	179	52	
Лазаревац	Оштећени	Члан 46	3		1					

¹²⁷ 6.000 динара

¹²⁸ Спојено решено

¹²⁹ од 5.000

¹³⁰ Спојено решено

¹³¹ 27 од по 5.000 динара

	Подносилац	Правна квалификација	Бр.поднетих захтева	Осуђујућа пресуда	Опомена	Обустава	Одбачај	Ослобађајућа пресуда	Обустава застарелост	Решено на др.начин
Смедерево	Оштећени	Члан 46	76 ¹³²	5 ¹³³	1		1			22 ¹³⁴
Ваљево	Оштећени	Члан 46	55	13 ¹³⁵	1		2	7	6	
Пријеполје	Оштећени	Члан 46	16							
Рума	Оштећени	Члан 46	179	3 ¹³⁶	1			5		33
Лесковац	Оштећени	Члан 46	225	5 ¹³⁷	21	1		9	1	11 ¹³⁸
Чачак	Оштећени	Члан 46	157	10 ¹³⁹		4				113 ¹⁴⁰
Сремска Митровица	Оштећени	Члан 46	101	1 ¹⁴¹						57 ¹⁴²

¹³² Поднето 76 захтева за покретање прекршајних поступака, а покренуто 75 прекршајних поступака

¹³³ 1 од 40.000, 1 од 10.000 и 3 од 5.000

¹³⁴ Спојено решено

¹³⁵ 3 од 10.000, 7 од 5.000, 1 од 7.000, 2 од 8.000

¹³⁶ 1 од 10.000, 2 од 5.000

¹³⁷ 5 од 5.000

¹³⁸ Месно ненадлежан

¹³⁹ 2 од 5.000, 2 од 10.000, 3 од 15.000, 2 од 20.000, 1 од 25.000

¹⁴⁰ Спојено решено

¹⁴¹ 35.000

¹⁴² Спојено решено

	Подносилац	Правна квалификација	Бр.поднетих захтева	Осуђујућа пресуда	Опомена	Обустава	Одбачај	Ослобађајућа пресуда	Обустава застарелост	Решено на др.начин
Нови Сад	Оштећени	Члан 46	268	3 ¹⁴³	3		1	9		113 ¹⁴⁴
Младеновац	Оштећени	Члан 46	21							9 ¹⁴⁵
Аранђеловац	Оштећени	Члан 46	10							9 ¹⁴⁶
Рашка	Оштећени	Члан 46	10							
Лозница	Оштећени	Члан 46	24	1 ¹⁴⁷	1			1		
Бачка Паланка	Оштећени	Члан 46	73	4 ¹⁴⁸			1		1	25 ¹⁴⁹
Укупно Оштећени		Члан 46	5198	542	195	111	541	472	275	2171
		Члан 48	8	2			2		2	2

¹⁴³ 1 од 12.000, 1 од 40.000, 1 од 30.000

¹⁴⁴ Спајање поступка

¹⁴⁵ Спајање поступка

¹⁴⁶ Спајање поступка

¹⁴⁷ 1 о10.000

¹⁴⁸ 1 од 5.000, 1 од 7.000, 1 од 10.000 и 1 од 15.000

¹⁴⁹ Спајање поступка

Већина захтева за покретање прекршајних поступака, где су подносиоци били удружења грађана, поднета је од стране Центра за владавину права и Удружења „Ексклузивно откриће“, Лесковац

Подаци из табеле показују да су прекршајни судови за прекршаје из ЗСПИЈЗ изrekli највећи број изречених казни у висини законског минимума, односно ближи доњој граници казни из Закона о слободном приступу информацијама, прописаних у распону од 5.000 до 50.000 динара.

Табела 9. - Преглед захтева за покретање прекршајног поступка за прекршаје из Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и исход пред Прекршајним апелационим судом у Београду из 2020. године

Подносилац	Правна квалификација	Бр.поднетих жалби	Осуђујућа пресуда ¹⁵⁰	Опомена	Обустава	Одбачај	Ослобађајућа пресуда	Обустава застарелост	Укинута одлука и враћано на поновно поступање	Решено на др. начин
Жалилац	Члан 46-48	1388	327 ¹⁵¹	3 ¹⁵²	13 ¹⁵³	163 ¹⁵⁴	196 ¹⁵⁵	196 ¹⁵⁶	262 ¹⁵⁷	2+18
Укупно		1388	327	3	13	163	196	196	262	20

¹⁵⁰ Нису добијени подаци о висини изречених новчаних казни у осуђујућим пресудама, као ни то да ли су изречене опомене или новчане казне

¹⁵¹ Од тога 324 је потврђених првостепених пресуда а 3 су преиначене (1 поштрена осуђујућа и 2 ослобађајуће преиначене у осуђујуће)

¹⁵² 3 првостепене осуђујуће пресуде на новчане казне су преиначене на опомене

¹⁵³ Потврђена првостепена одлука о обустави због одустајка подносиоца захтева односно из других разлога

¹⁵⁴ 8 жалби је одбачено, а 155 је потврђених првостепених одлука о одбачају

¹⁵⁵ 175 ослобађајућих пресуда је потврђено, док је 21 првостепена осуђујућа преиначена на ослобађајућу

¹⁵⁶ 110 првостепених пресуда о обустави због застарелости је потврђено, 86 првостепених пресуда је преиначено на обуставу због застарелости (од чега је 27 првостепених ослобађајућих, 42 првостепене осуђујуће, 5 првостепених обуставе из других разлога и 12 првостепених одбачаја)

¹⁵⁷ Укинута је: 35 првостепених пресуда о одбачају захтева за покретање прекршајних поступака, 104 ослобађајуће пресуде, 90 осуђујућих пресуда, 16 решења о обустави због застарелости и 17 решења о обустави из других разлога.

Према подацима Прекршајног апелационог суда у Београду, тај суд је у 2020. години одлучивао у 1180 предмета по жалбама на одлуке прекршајних судова у материји слободе приступа информацијама, а 208 предмета су у раду. Суд је по жалбама одлучио на следећи начин: **потврђено је 777 одлука и то:** 175 ослобађајућих пресуда, 324 првостепене осуђујуће пресуде, 155 о одбацивању захтева и 123 о обустави поступка од чега је 110 обустава због застарелости, 8 обустава из других разлога и 5 обустава због одустанка подносиоца захтева; **преиначено је 131 одлука:** у обуставу поступка због застарелости укупно 85 одлука (26 ослобађајућих, 42 осуђујуће, 12 о одбацивању захтева, 5 обустава из других разлога и 1 ослобађајућа пресуда Прекршајног апелационог суда), 18 одлука је преиначено на други начин у погледу правне квалификације дела, услед смрти странке или одустанка подносиоца (и то 9 осуђујућих, 5 ослобађајућих и 4 одбачаја), 27 одлука преиначено је тако што је 21 осуђујућа преиначена на ослобађајућу, 3 осуђујуће одлуке на новчане износе преиначене су на осуђујућу блажу казну (опомену), 3 одлуке преиначене су на осуђујућу (1 првостепена осуђујућа – опомена и 2 ослобађајуће); **укинута је 262 одлуке** по жалби на одлуке прекршајних судова (35 одбачаја, 104 ослобађајуће, 90 осуђујућих и 33 обуставе – од чега је 16 обустава због застарелости а 17 обустава из других разлога), **8 жалби** против првостепених одлука је **одбачено и 2 предмета су решена на други начин.**

Анализирајући достављене податке закључује се да је Прекршајни апелациони суд у 2020. години у већем броју случајева него претходних година потврдио осуђујуће пресуде прекршајних судова.

Управни инспекторат Министарства државне управе и локалне самоуправе, надлежан за надзор над спровођењем Закона о слободном приступу информацијама, обавестио је¹⁵⁸ Повереника да њиховим годишњим програмом рада за 2020. годину није било предвиђено да управни инспектори спроводе редовне инспекцијске надзоре над применом прописа о слободном приступу информацијама од јавног значаја, а према подацима прекршајних судова у Србији Управни инспекторат у 2020. години није поднео ниједан захтев за покретање прекршајног поступка због повреде права или због неизвршавања прописаних обавеза органа власти у вези са применом Закона о слободном приступу информацијама, из чега се закључује да непоштовање наведених законских обавеза остаје без одговорности.

Према подацима прекршајних судова у Србији који су доставили податке Поверенику, у 2020. години ови судови су имали у раду укупно 5.133 захтева за покретање прекршајног поступка због повреде права на приступ информацијама¹⁵⁹, с тим што су сви захтеви поднети од тражиоца информација у својству оштећених.

¹⁵⁸ Извештај Управног инспектората бр. 021-02-20/2020-01 од 19.1.2020. године

¹⁵⁹ Обухваћени су и захтеви из претходног периода који нису решени

3.2.5. Активности Повереника у вези са објављивањем информатора о раду

У складу са одредбама ЗСПИЈЗ и Упутства за израду и објављивање информатора о раду државних органа¹⁶⁰, обавеза проактивног објављивања информација подразумева израду и објављивање на званичној интернет презентацији информатора о раду државног органа. Објављивање информатора, уз обавезу редовног ажурирања података (најмање једном месечно) има за циљ да грађанима, медијима, органима власти и другим корисницима, учини доступним најважније информације о раду органа, кадровским и другим капацитетима органа, о његовој организацији, надлежностима, средствима рада, располагању јавним средствима, платама, државној помоћи, субвенцијама, донацијама, о међународним и другим пројектима и њиховој реализацији, јавним набавкама, врстама услуга које орган пружа и процедурама за остваривање права, о правним средствима у случају негативних исхода поступака пред органом, о врстама информација којима орган располаже и др.

У поступку праћења поштовања законске обавезе објављивања информатора о раду Повереник је у 2020. години наставио са анализом информатора судова опште надлежности и утврдио да је од укупно 70 анализираних информатора о раду 36 судова поступило по упозорењу које им је упућено и да су ускладили информаторе са чланом 39. ЗСПИЈЗ и Упутством за израду и објављивање информатора о раду државног органа, док 34 суда нису поступила по упозорењу Повереника.

Недостаци информатора судова опште надлежности, у највећој мери, огледају се у следећем:

- подаци у информатору се **не ажурирају редовно**, у складу са Упутством па не испуњавају услов поузданости;
- најчешће **недостаје преглед података о пруженим услугама**;
- **подаци о приходима и расходима**, у којима подаци о буџету или недостају или су некомплетни;
- **подаци о спроведеним јавним набавкама**;
- подаци о исплаћеним платама, зарадама и другим примањима су приказани у врло малом броју случајева;
- **недостају описи поступања у оквиру надлежности, овлашћења и обавеза**;
- такође и услуге које орган пружа заинтересованим лицима, као и поступак ради пружања услуга.

Највећа грешка је ипак објављивање погрешних информација у вези са остваривањем права на приступ информацијама. Већина судова је наводила да

¹⁶⁰ „Службени гласник РС“, број 68/10

подносилац захтева нема право жалбе против закључка којим се захтев тражиоца одбацује као неуредан, што није у складу са ЗСПИЈЗ.¹⁶¹

Повереник је у 2020. години поводом Међународног дана права јавности да зна који се сваке године обележава 28. септембра доделио Признање за најбољи информатор о раду државног органа Вишем суду у Краљеву. Истом приликом, је поводом доприноса афирмисању права јавности да зна, признање у категорији правосудних органа добио **Основни суд у Зајечару**, док је **Врховни касациони суд** добио признање за допринос афирмисању права јавности да зна у категорији највиших органа јавне власти.

Имајући у виду да, одржавање квалитета информатора и проактивног објављивања информација захтева континуирано надгледање и предузимање мера, с обзиром на капацитете Повереника и број органа који подлеже примени ове законске обавезе, потребно је усвојити измене Закона о слободном приступу информацијама, у складу са иницијативом Повереника, а затим и Упутства Повереника. Овим изменама би се установило објављивање информатора државних органа у дигиталном облику, на заједничкој електронској платформи, што би требало да доведе до већег степена транспарентности, упоредивости и веће корисности података као и лакшег праћења спровођења ове законске обавезе.

3.3. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

3.3.1. Поступање Повереника у вршењу надзора

Повереник је у току 2020. године окончао укупно 205 надзора¹⁶², од којих је 163 покренуто 2020. године, а 42 надзора је из претходног периода. Од укупног броја окончаних надзора 5 надзора било је покренуто на основу старог ЗЗПЛ-а и окончани су након што је утврђено да је поступљено по претходно спроведеном надзору, док је 200 окончаних надзора покренуто по новом ЗЗПЛ, од којих је 45 редовних, а 155 ванредних надзора.

Надзори (205) су окончани на следећи начин: 165 предмета је окончано тако што је утврђено да је поступљено по претходно спроведеном надзору (у њима је и 5 предмета који су покренути по старом ЗЗПЛ), 30 предмета је окончано службеном белешком јер је утврђено да није било повреда ЗЗПЛ односно елемената за вођење поступка инспекцијског надзора, 6 предмета је окончано подношењем захтева за покретање

¹⁶¹ Према чл. 22. став 1. тачка 1) Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, тражилац може изјавити жалбу Поверенику ако орган власти одбаци или одбије захтев тражиоца, а према тач. 40. ст. 3. подтачка 9. Упутства, обавеза је државног органа да у делу информатора „Информације о подношењу захтева за приступ информацијама“ унесе податак да подносилац захтева има право жалбе, односно право да покрене управни спор, на закључак којим се захтев тражиоца одбацује као неуредан.

¹⁶² Мањи је број окончаних и покренутих надзора за око 70%. Главни разлог смањења овог броја јесте смањена активност у области надзора, условљена актуелном пандемијом. Током ванредног стања, као и у периодима неповољне епидемиолошке ситуације, Повереник из објективних разлога није могао спровести све планиране надзоре.

прекршајног поступка, 3 предмета су окончана подношењем кривичне пријаве и 1 предмет је уступљен Министарству унутрашњих послова на даље поступање.

У случајевима у којима је утврдио да су повређене одредбе ЗЗПЛ (81), Повереник је:

- поднео 6 захтева за покретање прекршајног поступка због повреде ЗЗПЛ,
- поднео 3 кривичне пријаве.
- 71 корективну меру у којима је у 64 случаја изрекао опомене руковооцима, у 5 случајева привремено или трајно ограничио вршење радње обраде, укључујући и забрану обраде и у 2 случаја наложио руковооцу и обрађивачу да ускладе радње обраде са одредбама ЗЗПЛ-а.
- донео 1 упозорење по чл. 56. старог ЗЗПЛ због вршења обраде података о личности без законског овлашћења, по коме је у међувремену поступљено. Разлог овоме јесте законска одредба новог ЗЗПЛ, према којем се сви поступци започети по старом закону морају по истом и окончати.

Повереник је током 2020. године покренуо 223 поступка надзора, од чега је 46 редовно и 177 ванредно.

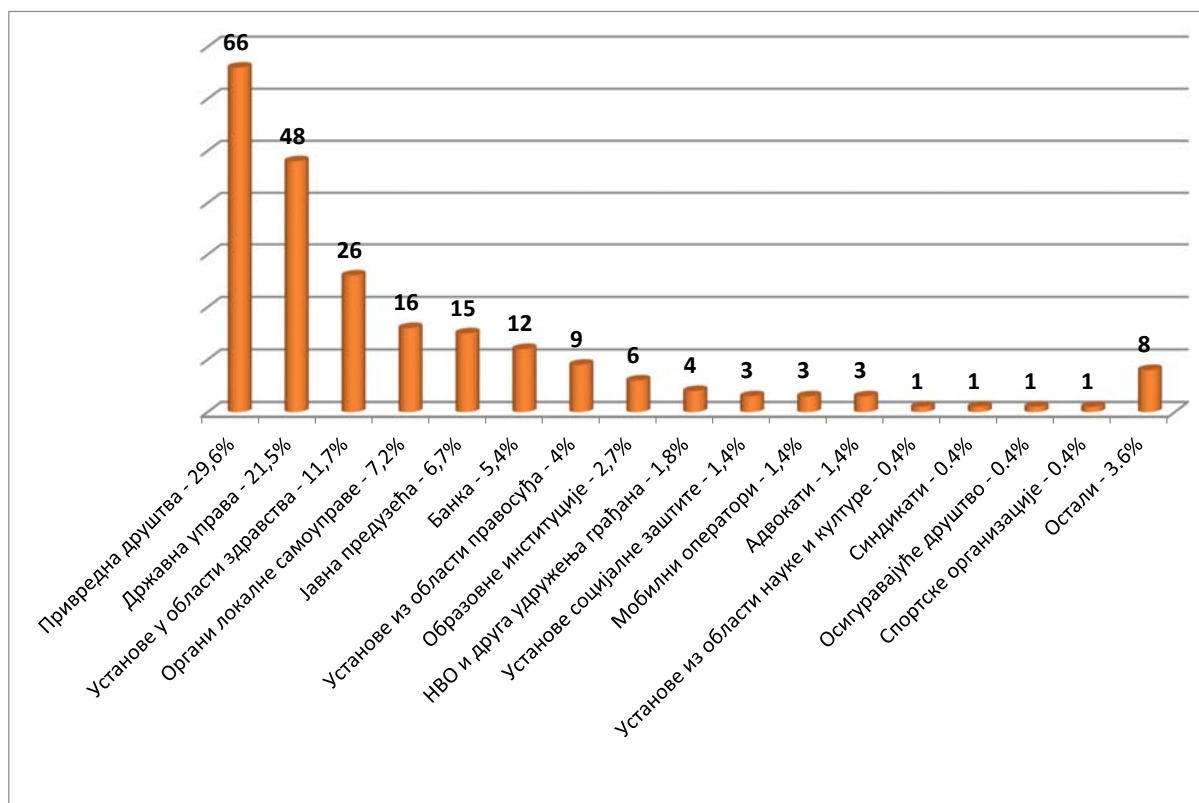
Од 177 ванредних надзора 151 је покренуто по представци, 7 након обавештавања Повереника о повреди података и 19 по другом основу.

Имајући у виду руковооце над којима је Повереник покренуо поступак надзора током 2020. године, структура руковооца и разлози за вршење надзора битно су другачији у односу на претходне године. Знатан број поступака надзора вршен је у органима државне управе, посебно због измењених околности и поступања ових органа током пандемије.

Гледајући разлоге за вршење надзора скоро 10 пута повећан је удео безбедности личних података у односу на прошлу годину, а неколико пута смањен проценат удела личних података и личних докумената. Током 2020. године безбедност личних података знатно је угрожена, посебно успостављањем нових информационих система, путем којих се обрађује велики број деликатних података о грађанима.

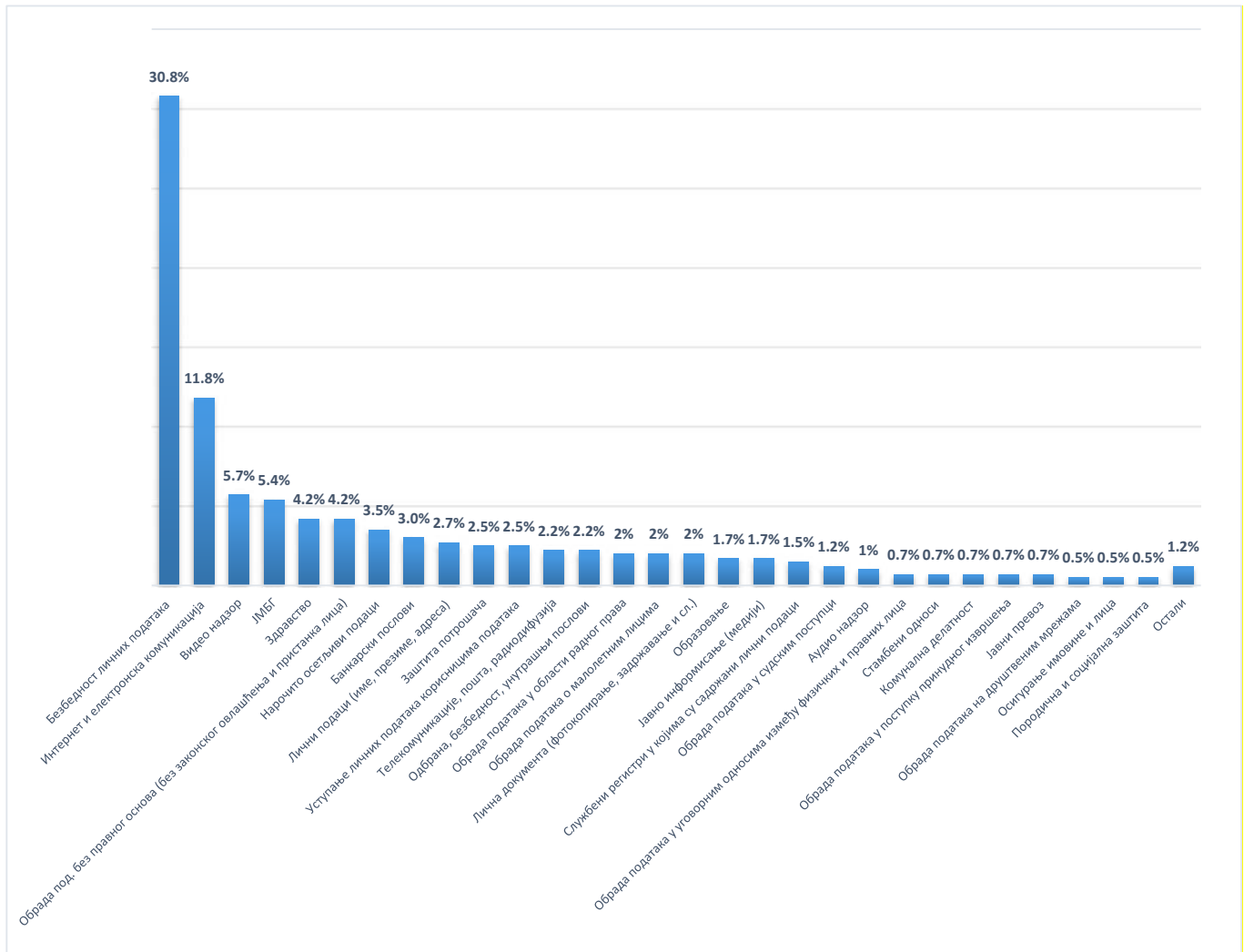
Тако, руковооци над којима је Повереник покренуо 223 поступака надзора (су најчешће: привредна друштва (приватне фирме и предузетници) - 66 (29,6%), државна управа - 48 (21,5%), установе у области здравства - 26 (11,7%), органи локалне самоуправе 16 (7,2%), јавна предузећа - 15 (6,7%), банке 12 (5,4%), установе из области правосуђа - 9 (4%), образовне институције - 6 (2,7%), организације цивилног друштва и друга удружења грађана - 4 (1,8%), установе социјалне заштите - 3 (1,3%), мобилни оператори - 3 (1,3%), , адвокати – 3 (1,3%), установе из области науке и културе - 1 (0,4%), синдикати – 1 (0,4%), осигуравајуће друштво – 1 (0,4%), спортске организације – 1 (0,4%) и остали 8 - (3,6%).

Графикон 16 - Структура руковаца над којима је покренут поступак надзора

Најчешћи разлози за покретање надзора су: безбедност података о личности (30,8%), Интернет и електронска комуникација (11,8%), видео надзор (5,7%), ЈМБГ (5,4%), здравство (4,2%), обрада података без правног основа односно без законског овлашћења и без пристанка лица (4,2%), нарочито осетљиви подаци (3,5%), банкарски послови (3%), лични подаци (име, презиме, адреса) (2,7%), заштита потрошача (2,5%), уступање личних података корисницима података (2,5%), телекомуникације, пошта, радиодифузија (2,2%), одбрана, безбедност, унутрашњи послови (2,2%), обрада података у области радног права (2%), обрада података о малолетним лицима (2%), лична документа (фотокопирање, задржавање и сл.) (2%), образовање (1,7%), јавно информисање (медији) (1,7%) службени регистри у којима су садржани лични подаци (1,5%), обрада података у судским поступцима (1,2%), аудио надзор (1%), обрада података у уговорним односима између физичких и правних лица (0,7%), стамбени односи (0,7%), комунална делатност (0,7%), обрада података у поступку принудног извршења (0,7%), јавни превоз (0,7%), обрада података на друштвеним мрежама (0,5%) осигурање имовине и лица (0,5%), породична и социјална заштита (0,5%) и остали (1,2%).

Графикон 17 - Најчешћи разлози за покретање поступка надзора у току 2020. године

Повереник је изрекао 71 корективну меру односно у 64 случаја Повереник је изрекао опомене руковооцима, у 5 случајева привремено или трајно ограничио вршење радње обраде, укључујући и забрану обраде и у 2 случаја наложио руковооцу и обрађивачу да ускладе радње обраде са одредбама ЗЗПЛ-а.

У случајевима у којима је изрекао опомене (64) Повереник је утврдио следеће неправилности:

- подаци се не обрађују законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе – чл.5 ст.1 тач.1. (34);
- подаци се не прикупљају у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се обрађују на начин који није у складу са тим сврхама – чл 5. ст.1. тач.2. (4);
- подаци нису примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде – чл.5. ст.1 тач.3. (17);
- подаци нису тачни и ажурирани – чл.5. ст.1. тач.4. (1);

- подаци се не чувају у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде – чл.5. ст.1. тач.5. (1);
- подаци се не обрађују на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера – чл.5. ст.1. тач.6. (7);
- руковалац обрађује податке о личности без сагласности лица на које се подаци односе односно није у могућности да предочи да је лице на које се подаци односе дало пристанак на обраду својих података – чл. 15. и 16. (1);
- руковалац обрађује посебне врсте података о личности супротно чл. 17. и 18. (8);
- лицу на које се односе подаци који се прикупљају нису пружене информације у складу са чл. 23. (7);
- руковалац приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде не предузима неодговарајуће техничке, организационе и кадровске мере – чл. 42. (21);
- однос између заједничких руковалаца није уређен на начин прописан чл. 43. ст.2-4 (1):
- руковалац је поверио обраду података о личности обрађивачу супротно чл. 45. (3);
- руковалац или обрађивач не воде прописане евиденције о обради – чл. 47. (3);
- руковалац или обрађивач нису спровели одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би достигли одговарајући ниво безбедности у односу на ризик – чл. 50. (2);
- руковалац није обавестио Повереника о повреди безбедности података – чл. 52. (3);
- руковалац није извршио процену утицаја на заштиту безбедности података на начин предвиђен чл. 54. (2);
- руковалац или обрађивач нису извршили своје обавезе према лицу за заштиту података о личности из чл. 57. (1);
- пренос података о личности у друге земље и међународне организације врши се супротно чл. 63. до 71. (1).

3.3.1.1. Контролне листе

У току 2020. године на адресе **484** руковалаца упућена је контролна листа од чега је у 387 случајева извршена процена ризика, с тим што је 368 руковалаца доставило Поверенику попуњену контролну листу на основу које је Повереник проценио ниво ризика обраде података о личности, док је **19** руковалаца самоиницијативно доставило попуњену контролну листу Поверенику, на основу које је Повереник такође проценио ниво ризика обраде података о личности. Попуњену контролну листу није доставило 116 руковалаца.

Структура руковалаца на које је послата контролна листа у 2020. години је следећа: установе у области науке и културе – библиотеке (169) од којих 32 није доставио попуњену контролну листу Поверенику, политичке странке (115) од којих највећи број (74) није доставио попуњену контролну листу Поверенику, јавна предузећа на републичком и локалном нивоу (84) од којих њих 12 није доставило попуњену контролну листу Поверенику, приватне фирме (86) од којих њих 17 није доставило попуњену контролну листу, установе у области правосуђа - окружни затвори, казнено-поправни заводи и сл. (28) које су све доставиле попуњену контролну листу и остали (2) који су доставили попуњену контролну листу Поверенику. На основу свих добијених података Повереник ће донети план инспекцијског надзора за 2021. годину.

Од почетка примене новог ЗЗПЛ-а па до краја извештајног периода контролна листа упућена је на адресе 1532 руковалаца, листа од чега је у 1375 случајева извршена процена ризика, с тим што је 1349 руковалаца доставило Поверенику попуњену контролну листу на основу које је Повереник проценио ниво ризика обраде података о личности, док је 26 руковалаца самоиницијативно доставило попуњену контролну листу Поверенику, на основу које је Повереник такође проценио ниво ризика обраде података о личности. Укупно 183 руковалаца није доставило попуњену контролну листу.

3.3.1.2. Евиденције о лицима за заштиту података о личности

У току 2020. године евиденцију о лицу за заштиту података о личности доставило је **947 руковалаца**.

Од почетка примене ЗЗПЛ укупно 3.059 руковалаца доставило је евиденцију о лицу за заштиту података о личности, од чега 1.837 органа власти, иако њих нешто преко 11.000 имају законску обавезу да то учине.

Табела 10. - Структура руковалаца који су доставили евиденцију о лицима за заштиту података о личности

приватне фирме, банке и осигуравајућа друштва	984
установе образовања	844
органи власти на републичком, покрајинском и локалном нивоу	275
установе из области здравства	257
правосудни органи и установе из области правосуђа	191
установе социјалне заштите	131
јавна предузећа	125

установе из области науке и културе	120
организације цивилног друштва и друга удружења грађана, политичке странке и синдикати	97
интернет провајдери и мобилни оператори	19
спортске организације и установе из области омладине и спорта	6
медији	6
установе из области пољопривреде	1
адвокати	1
остали	2

3.3.1.3. Обавештавање Повереника о повреди података

У току 2020. године 32 руковоца (3 органа власти, 7 установа из области здравства, 1 установа социјалне заштите, 3 јавна предузећа, 3 банке, 12 приватних фирми, 1 мобилни оператор, 1 предшколска установа, 1 остали), обавестило је Повереника о повреди података о личности.

Сви предмети прослеђени су сектору за надзор на даље поступање и поводом њих покренуто је 7 инспекцијских надзора.

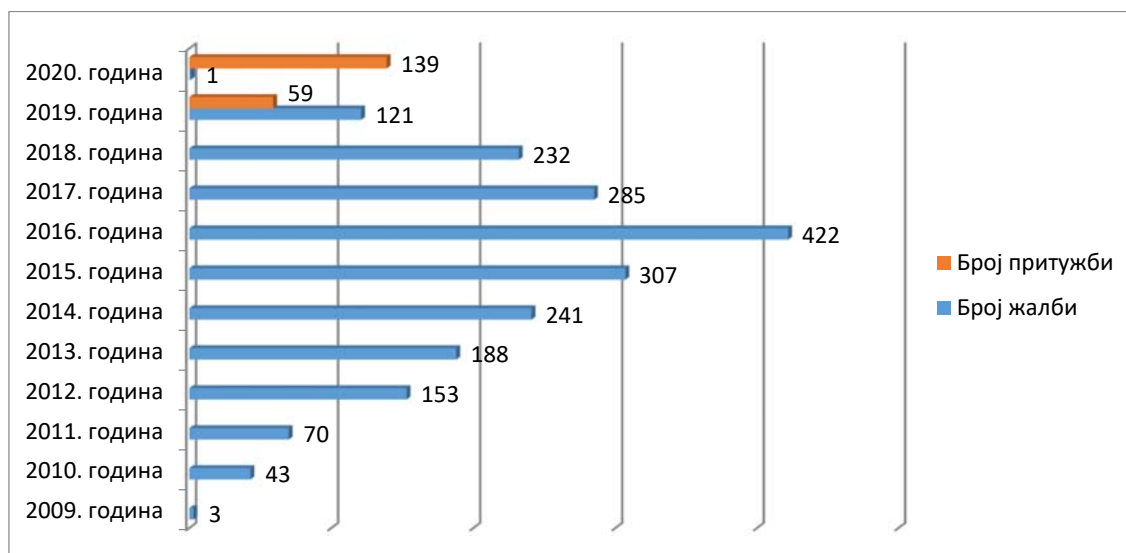
3.3.2. Поступање Повереника по притужбама/ жалбама

Поверенику је током 2020. године изјављено **139 притужби и 1 жалба**¹⁶³

Повереник је током 2020. године поступао по 191 притужби и 9 жалби, од чега су 139 притужби и једна жалба примљене током 2020. године, док су 52 притужбе и 8 жалби пренете из 2019. године.

¹⁶³ Формално није поднета нова жалба већ је пресудом Управног суда поништено раније решење Повереника и предмет враћен на поновни поступак

Графикон. бр.18 - Притужбе/жалбе изјављене Поверенику по годинама

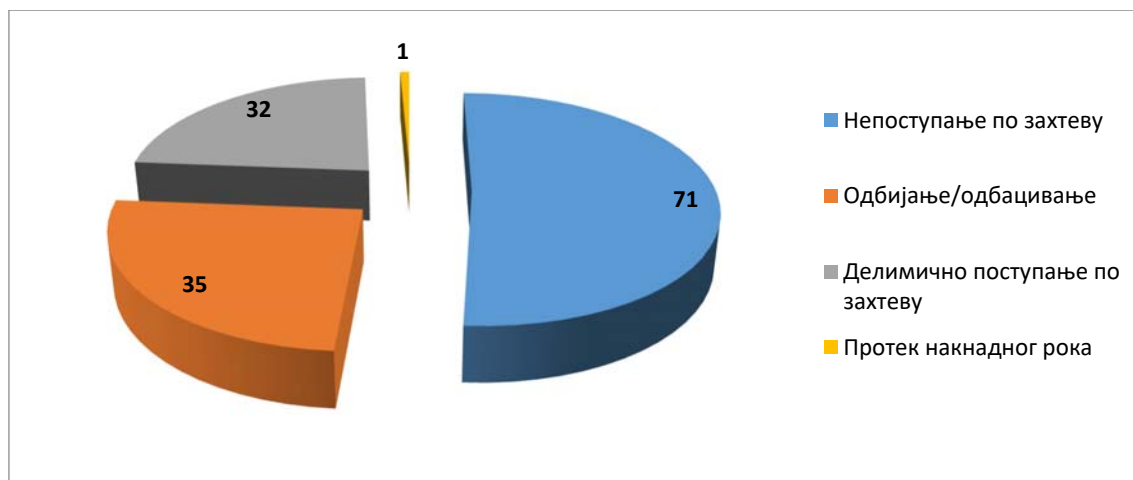

Притужбе поднете Поверенику односе се на податке које обрађују Министарство унутрашњих послова, банке, фондови пензијског и инвалидског осигурања, тужилаштва и судови, центри за социјални рад, здравствене установе као и податке које обрађују интернет претраживачи и електронски медији и др.

3.3.2.1. Разлози за подношење притужбе Поверенику

Најчешћи разлози за подношење притужбе Поверенику је непоступање руковоаца по захтеву (71), одбијање односно одбацивање захтева од стране руковоаца (35), делимично поступање руковоаца по захтеву (32) и протек накнадног рока (1).

Графикон бр. 19. - Разлози за подношење притужби у 2020. години

1) Непоступање по захтеву

Најчешћи разлог за подношење притужбе Поверенику је то што руковооци нису поступали по захтеву у законом прописаном року од 30 дана (71). У поређењу са 2019. годином када је проценат поднетих притужби из наведеног разлога износио 27,9%, у 2020. години наставља се раст негативног тренда непоступања руковалаца и он износи 51,1% од укупно поднетих притужби Поверенику, што представља недопустиво висок проценат игнорисања захтева лица од стране руковооца који обрађују податке. Ово се не може правдати чињеницом да је закон у примени од 22.8.2019. године јер је и према ранијем закону постојала законска обавеза руковооца да поступа по захтевима лица за остваривање права у вези са обрадом података о личности.

2) Одбијање/одбацивање захтева

Следећи најчешћи разлог за подношење притужбе Поверенику је одбијање односно одбацивање захтева од стране руковооца (35). У поређењу са 2019. годином, када је из овог разлога поднето 31,1% притужби, ове године тај проценат износи 25,2%.

Највећи број притужби је поднето против Министарства унутрашњих послова због одбијања захтева за брисање података о личности који се обрађују у евиденцијама које то министарство води. Такође, тренд је пораста притужби које се подносе против банака, као руковооца података, због одбијања захтева за добијање копије података, односно, уговора о кредиту.

3) Делимично поступање по захтевима подносилаца

Поверенику су током 2020. године, поднете 32 притужбе због делимичног поступања руковалаца по захтевима подносилаца. У поређењу са 2019. годином, када је из овог разлога изјављено 34,4% од укупног броја поднетих притужби Поверенику, 2020. године из овог разлога изјављено 23%, што такође представља наставак негативног тренда поступања руковалаца.

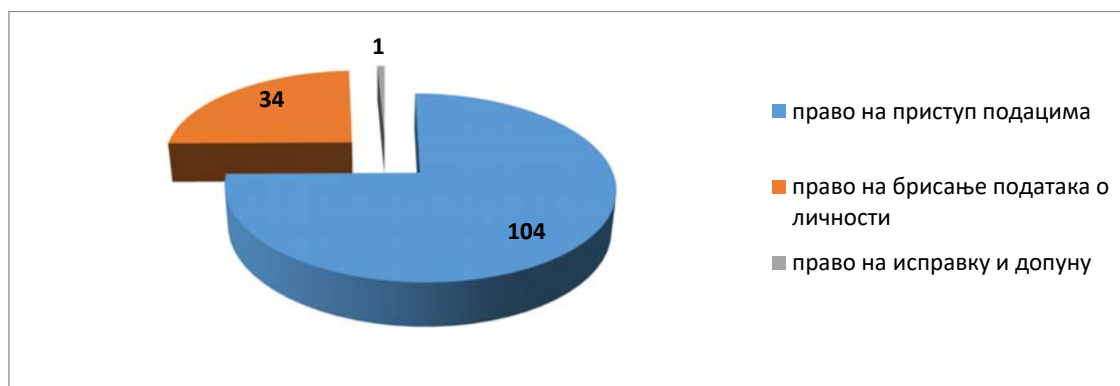
4) Протек накнадног рока

Најмање притужби поднето је због протекла накнадног рока (1) односно 0,7%, у поређењу са 2019. годином када је тај проценат износио 6,6%.

3.3.2.2. Повређена права због којих су подношене притужбе Поверенику

Захтеви поводом којих су, због одговарајућег непоступања руковалаца, подношене притужбе Поверенику, односе се на остваривање: права на приступ подацима (104), права на брисање података о личности (34), права на исправку и допуну (1).

Графикон бр. 20 – Захтеви поводом којих су поношене притужбе Поверенику

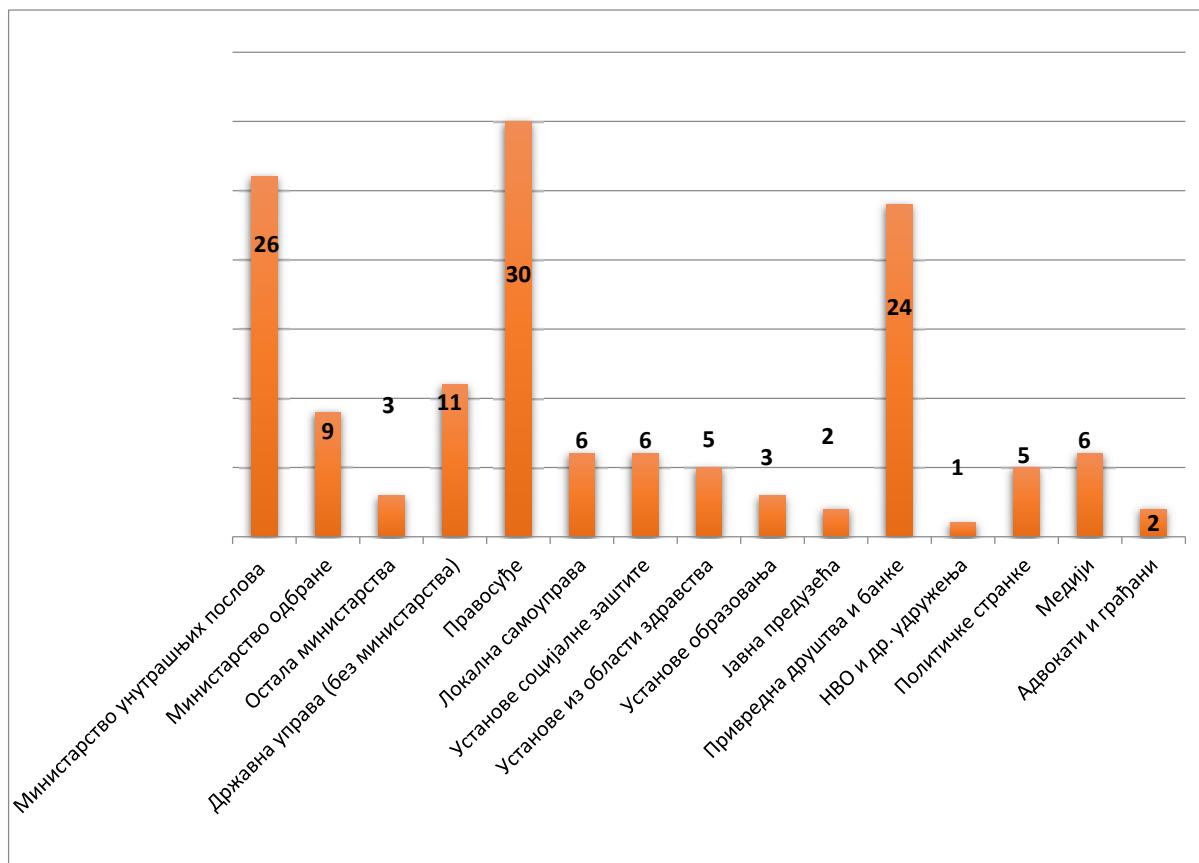
Новим ЗЗПЛ прописано је и право лица на заборав (*right to be forgotten*) које подразумева да лице може тражити брисање својих података у интернетском окружењу. Међутим, право на брисање података није апсолутно, већ је у сваком конкретном случају потребно извршити тест балансирања између права на заштиту података и права на слободу медија и права на обавештеност што су исто уставом и законом зајемчена права. У случају по притужби лица због повреде права на брисање његових података по његовом захтеву за уклањање линкова из индексиционог система претраге интернет претраживача „Google“ који воде до текстова једног медија регистрованог на територији Републике Србије, Повереник нашао да притужба није основана.

3.3.2.3. Структура руковалаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику

Највећи број притужби, чак 101, поднете су против органа власти на свим нивоима, односно органа и организација којима су поверена јавна овлашћена и јавних предузећа. Највећи број (49) је поднето против органа државне управе и правосудних органа (30), као руковалаца. Против министарстава поднето је 38 притужби, од чега само против Министарства унутрашњих послова 26 притужби и Министарства одбране 9, а против свих осталих министарстава заједно 3 притужбе.

У оквиру органа власти, највећи број притужби поднет је против Министарства унутрашњих послова управо услед бројних евиденција које води. Највеће интересовање грађана се односи на брисање података о унетим кривичним пријавама које то министарство чува трајно, без обзира на протек времена и исход поступка, што је, према ставу Повереника израженом у неким од решења, у супротности са ЗЗПЛ и међународним стандардима.

Графикон бр. 21 - Структура руковалаца на чије (не)поступање су подношене притужбе

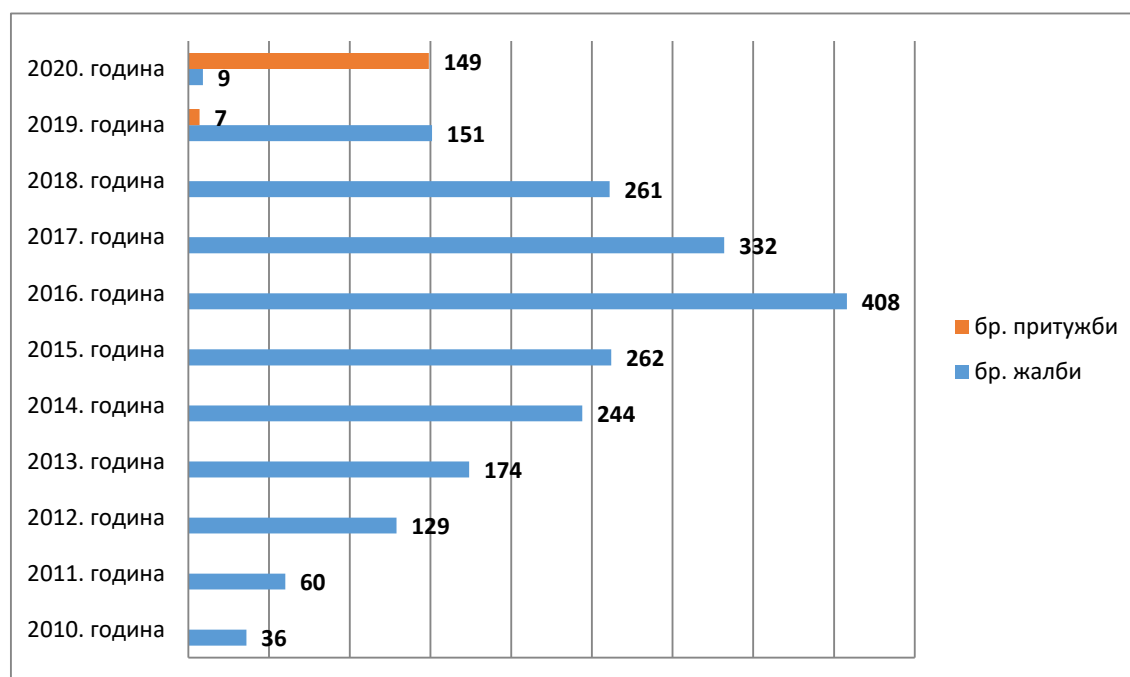

3.3.2.4. Решене притужбе/ жалбе Повереника

Од **191 притужбе** Повереник је током 2020. године **решио 149** притужби (98 из 2020. године и 51 пренета из претходне године), а остале 42 су пренете на поступање у 2021. годину.

Повереник је током 2020. године окончао поступак по **9 жалби** (1 из 2020. године и свих 8 из 2019. године).

Графикон бр. 22 - Решене притужбе/ жалбе Повереника по годинама

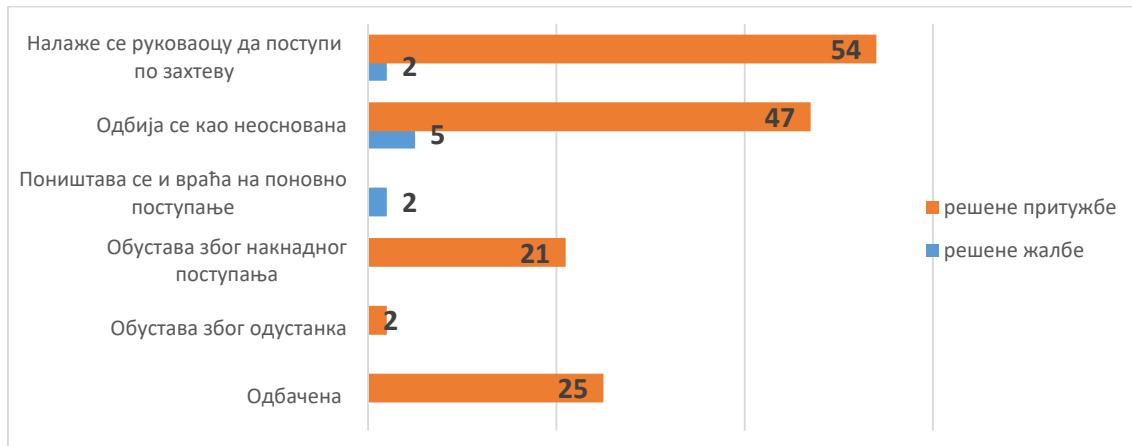
У одлукама донетим по изјављеним жалбама (9), Повереник је утврдио да је жалба била основана у 4 случаја, од чега је у 2 случаја, донето решење са налогом руковаоцу да поступи по захтеву. Повереник је поништио одлуку руковаоца и предмет вратио руковаоцу на поновно поступање у 2 случаја. Остале жалбе, Повереник је решио тако што их је одбио као неосноване (5).

У одлукама донетим по поднетим притужбама (149), Повереник је утврдио да је притужба била основана у 54 случаја, односно 36,24% и у свих 54 случаја је донето решење са налогом руковаоцу да поступи по захтеву. Повереник је решењем обуставио поступак у 23 случаја, односно 15,44% јер је руковалац, пре доношења одлуке Повереника по притужби, поступио по захтеву (21), односно подносилац притужбе одустао од исте (2). Повереник је 25 притужби односно 16,78% одбацио из формалних разлога, док је за 47 притужби, односно 31,54% нашао да нису основане.

Анализом притужби за које је Повереник нашао да су неосноване може се, између осталог, закључити да грађани још увек немају довољно знања о садржини права која им по ЗЗПЛ припадају, јер захтевима траже податке о другим лицима, издавање потврда и уверења, податке о преминулим лицима и слично. Неретко, институцију Повереника препознају као орган за заштиту права уопште, а не права у вези са обрадом података о личности.

Такође, према ЗЗПЛ Повереник није надлежан да врши надзор над обрадом од стране судова у вршењу њихових судских овлашћења, што је новина у односу на ранији закон, па лица и даље подносе захтеве судовима за приступ подацима који се обрађују у списима предмета услед чега притужба бива одбачена због ненадлежности.

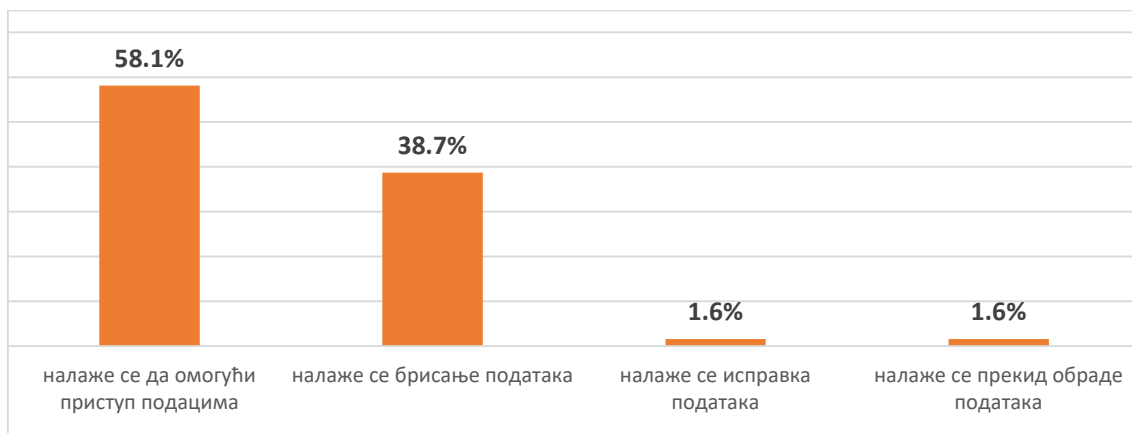
Графикон бр. 23 - Одлуке Повереника донете по притужбама/жалбама у 2020. год.

Током извештајног периода Повереник је донео укупно 56 обавезујућих и коначних решења (54 по поднетим притужбама и 2 по изјављеним жалбама) којим је дао налог руковооцу да поступи по захтеву или да тражени податак да подносиоцу захтева, као и да га руковалац обавести о извршењу решења. По решењу Повереника поступило је у потпуности 46 руковалаца, који су о томе обавестили Повереника, односно 82,14%, док 5 руковалаца није поступило по налогу Повереника, односно 8,93%. Остали руковооци нису обавестили Повереника о поступању или је поступање у току.

У оквиру налога (54) Повереника донетих у 2020. години по изјављеним притужбама, Повереник је у 58,1% наложио да се омогући приступ подацима, у 38,7% наложио је брисање података, у 1,6% наложио се исправку података и у 1,6% наложио је прекид обраде података.

Графикон бр. 24 – Мере изречене одлукама Повереника у 2020. години.

3.3.3. Пренос података у друге државе или међународне организације

Сагласно ЗЗПЛ Повереник одобрава обавезујућа пословна правила и одредбе уговора или споразума када се подаци преносе на основу тих механизма из Републике Србије у другу државу, на део њене територије или у један или више сектора одређених делатности у тој држави или у међународну организацију за коју листом Владе Републике Србије није утврђено постојање примереног нивоа заштите.

У току 2020. године Поверенику поднет је један захтев за одобрење обавезујућих пословних правила. Поступак је окончан обуставом поступка због одустанка подносиоца захтева.

У току 2020. године поднет је један захтев за пренос података у Сједињене Америчке Државе на основу уговорних одредби. Из претходног периода пренето је укупно два захтева за пренос података, тако да је у току 2020. године у раду било укупно три захтева за пренос података.

У току 2020. године решена су сва три захтева за пренос података на основу уговорних одредби (један поднет 2020. године и два захтева која су пренета из претходног периода).

Захтеви су решени на следећи начин: у једном случају обустављен је поступак због одустанка подносиоца захтева, док су два захтева за преносом података у Саудијску Арабију одбијени као неосновани.

У 2020. години Одлуком Европског суда правде С-311/18 проглашена је неважећом одлука Европске комисије 2016/1250 о примерености заштите у оквиру ЕУ-САД „Privacy Shield“ механизма, следствено чему, Сједињене Америчке Државе на основу „Privacy Shield framework“ више не обезбеђују примерени ниво заштите ни са становишта ЗЗПЛ.

С тим у вези, Повереник је упутио иницијативу Влади у циљу усаглашавања Одлуке Владе о листи држава, делова њихових територија или једног или више сектора одређених делатности у тим државама и међународних организација у којима се сматра да је обезбеђен примерени ниво заштите података о личности са ЗЗПЛ и европском праксом, која још увек није измењена.

3.3.4. Поступање Управног суда по тужбама против одлука Повереника у заштити података о личности

Према информацијама којима располаже Повереник, током 2020. године Управном суду су поднете 34 тужбе против одлука Повереника, од којих је 24 достављено Поверенику на изјашњење.

Од укупног броја поднетих тужби (34), од стране руковалаца изјављено је 15, од чега је највише поднето од стране Министарства унутрашњих послова, због налога Повереника да се из евиденција које води МУП обришу подаци који се односе на подносиоца захтева, односно притужбе.

Осталих 19 тужби поднели су подносиоци притужбе/жалбе незадовољни одлуком Повереника од чега 9 тужби против решења којима је одбијена притужба подносиоца као неоснована у целини или делимично, 5 тужби против решења о обустави поступка због накнадног поступања руковоаца по захтеву, 3 тужбе против решења Повереника у делу којим се одбија захтев подносиоца притужбе за накнаду трошкова поступка, 1 тужба поднета је од стране подносиоца жалбе против решења Повереника, 1 тужба поднета је због одбацивања жалбе.

Такође, 1 тужба изјављена је од стране подносиоца представке којом је инициран инспекцијски надзор над Клиничким центром Војводине, незадовољан поступањем Повереника у овом предмету.

Управни суд је у току 2020. године решио 9 тужби (3 тужбе по којима је донета одлука поднете су током 2019. године, 1 тужба у 2018. години и 1 тужба у 2017. години, а остале 4 у 2020. години), **тако што је у 7 случајева одбио тужбу као неосновану, 1 тужбу је одбацио и 1 тужба је уважена.**

Управни суд је један приговор на своју одлуку уважио. Приговор је поднело Републичко јавно тужилаштво везано за надзор који је Повереник спровео у Агенцији за спречавање корупције

3.3.5. Поступање државних органа у вези са актима Повереника у области заштите података о личности

3.3.5.1. Поступање тужилаштва по кривичним пријавама Повереника

Повереник је током 2020. године поднео **три кривичне пријаве** од којих су две због кривичног дела из члана 146. КЗ (неовлашћено прикупљање личних података) и једна због кривичних дела из чл. 144. (неовлашћено фотографисање) и 145. КЗ (неовлашћено објављивање и приказивање туђег списка, портрета и снимка)

У току 2020. године Више јавно тужилаштво у Београду обавестило је Повереника да је одбачена кривична пријава због кривичног дела неовлашћено прикупљање личних података из чл. 146. ст. 3 КЗ, због наступања застарелости.

У досадашњем периоду, од 2010. године до краја извештајног периода, Повереник је поднео укупно 45 кривичних пријава, због кривичних дела из члана 143. (неовлашћено прислушкивање и снимање), 144. (неовлашћено фотографисање), 145. (неовлашћено објављивање и приказивање туђег списка, портрета и снимка), 146. (неовлашћено прикупљање личних података), 299. (рачунарска саботажа), 302. (неовлашћени приступ

заштићеном рачунару, рачунарској мрежи и електронској обради података), 329. (лажно представљање), 355. (фалсификовање исправе) и 359. (злоупотреба службеног положаја) КЗ.

Према Поверенику расположивим подацима, на основу кривичних пријава које је Повереник до сада поднео, подигнута су само 2 оптужна предлога. У вези са оптужним предлозима донета је једна правоснажна осуђујућа пресуда (лице је осуђено на 6 месеци условно) и 1 ослобађајућа пресуда. Одбачена је 21 кривична пријава због наступања застарелости гоњења, 14 је одложено из разлога опортунитета, 3 истраге су обустављене због застарелости. Поступак по другим кривичним пријавама и даље није окончан.

Повереник сматра да је у кривичним пријавама које је поднео јавним тужилаштвима дао довољно елемената за њихово даље процесуирање, како би се починиоци кривичних дела открили и примерено санкционисали.

3.3.5.2. Поступање прекршајних судова по захтевима Повереника за покретање прекршајног поступка

Повереник је током 2020. године поднео 6 захтева за покретање прекршајног поступка због повреда одредби ЗЗПЛ, и то 4 због тога што руковалац обрађује податке о личности супротно начелима из одредбе чл. 5. ст. 1. ЗЗПЛ-а, 1 због тога што руковалац обрађује податке о личности у друге сврхе супротно чл. 6. и 7. ЗЗПЛ-а и 1 због тога што руковалац приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде није предузео одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере у складу са чл. 42.

У досадашњем периоду, од 2010. године до краја извештајног периода, Повереник је поднео 223 захтева за покретање прекршајних поступака, од чега:

- 216 због кршења одредби старог ЗЗПЛ-а и то због:

- Изношења података из Републике Србије супротно чл. 53.
- Није извршено решење Повереника донето по жалби – чл. 41 ст. 1
- Није образована односно ажурирана евиденција
- Није поступљено по налозима Повереника – чл. 56. ст. 2
- Нису обрисани подаци из збирке података у складу са чл. 36.
- Обрада нарочито осетљивих података супротно чл. 16-18.
- Обрада података без пристанка супротно условима из чл. 12.
- Обрада података супротно условима из чл. 13.
- Овлашћено лицу Повереника није омогућено несметано вршење надзора и није му стављена на увид и располагање потребна документација – чл. 55.
- Поступано је супротно обавези предузимања мера из чл. 47. ст. 2.
- Повереник није обавештен о намери успостављања збирке података у прописаном року – чл. 49. ст. 1.
- Поверенику није достављена евиденција, односно промена у збирци података у прописаном року – чл. 51. ст. 1.
- Прикупљање података о личности од другог лица супротно чл. 14.

- Пре прикупљања података лица на које се подаци односе, односно друго лице није упознато са условима из чл. 15. ст. 1
- Прекршаја из чл.57. ст.1 тач.14 у вези са ст. 3.

и

- 7 због кршења одредби новог ЗЗПЛ-а и то због:

- Обраде података о личности супротно начелима обраде из чл. 5 ст. 1
- Обраде податка о личности у друге сврхе супротно чл. 6. и 7.
- Приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде нису предузете неодговарајуће техничке, организационе и кадровске мере у складу са чл. 42.

Поводом свих прекршајних захтева које је поднео до сада, Повереник је **током 2020. године** примио 44 одлуке прекршајних судова (34 првостепених и 10 одлука другостепеног суда). Првостепени судови одлучили су на следећи начин: 15 осуђујућих пресуда, 3 ослобађајуће пресуде, 15 поступака је обустављено (од чега 14 због наступања застарелости и 1 обустава извршења новчане казне) и 1 захтев за покретање прекршајног поступка је одбачен.

Прекршајни судови су у осуђујућим пресудама (15) изrekli окривљенима у 4 случаја опомене од којих су две добиле клаузулу правоснажности, а у осталих 11 изrekli су новчане казне, и то у износу од 672.000 динара. Казне за одговорна правна лица крећу од 50.000 до 100.000 динара (3 казне од 100.000 и 6 од 50.000) док се за одговорна физичка лица крећу од 5.000 до 15.000 динара, с тим што је опет највећи број, односно 6 казни изречено у износу од 5.000 динара, 1 казна од 7.000, 2 казне у износу од 10.000, 1 од 15.000 и у 1 случају поступак је обустављен због изречене казне због истоветног дела у посебно вођеном кривичном поступку.

Другостепени судови одлучили су на следећи начин: 5 жалби је одбијено (од којих је једна од Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности) и потврђена је у 4 случаја осуђујућа пресуда, а по одбијеној жалби Повереника потврђена је ослобађајућа пресуда; 2 жалба су уважене и предмет је враћен на поновно поступање првостепеном суду, и 3 осуђујуће пресуде су преиначене због наступања апсолутне застарелости.

Повереник је више пута до сада, укључујући и у поступку израде и усвајања Закона о прекршајима, безуспешно указивао да је рок од две године за наступање апсолутне застарелости исувише кратак.

3.3.6. Активности Повереника на афирмисању права на заштиту података о личности

Повереник је током 2020. године организовао и реализовао велики број обука из области заштите података о личности. Поред обука које је организовао и реализовао Повереник, било самостално било у суорганизацији са другим институцијама, обуке у области заштите података о личности спровode се у континуитету и у организацији

Националне академије за јавну управу, за потребе јавних службеника. На овим обукама, у улози предавача, поред других предавача, учествују и представници Повереника.

Акредитовани предавачи Националне академије за јавну управу одржали су обуку запосленима у Служби Повереника из области инспекцијског надзора и прекршајног поступка 21.1.2020. године.

Обуке које је одржао Повереник су:

1. На основу Споразума Повереника и Факултета безбедности Универзитета у Београду о дуготрајној образовној, научној, техничкој и пословној сарадњи у области школовања кадрова задужених за обраду и заштиту података о личности Повереник је током 2020. године реализовао кратки програм студија под називом „Обука менаџера за заштиту података о личности“ са циљем стручног оспособљавања и обуке лица за обављање послова заштите података о личности.
2. Представник Повереника одржао је обуку о примени ЗЗПЛ намењену представницима локалне самоуправе и јавних предузећа и установа у граду Новом Саду, 17.1.2020. године, у организацији локалног Омбудсмана града Новог Сада;
3. Представници Повереника су одржали обуку о примени ЗЗПЛ намењену представницима органа власти, јединица локалне самоуправе и других јавних служби, организовану уз подршку УСАИД Пројекта за одговорну власт, у Сомбору, 22.1.2020. године, у Шапцу, 31.1.2020. године, у Врању, 4.2.2020. године, у Београду, 12.2.2020. године, у Сјеници, 20.2.2020. године, у Новом Пазару, 21.2.2020. године, у Крагујевцу, 28.2.2020. године;
4. Представник Повереника одржао је обуку о примени ЗЗПЛ намењену представницима медија, организовану уз подршку Удружења новинара Србије, у Београду, 30.1.2020. године;
5. Представник Повереника одржао је обуку о примени ЗЗПЛ намењену представницима органа власти, јединица локалне самоуправе и других јавних служби, организовану од стране Public Aktiv, у Београду, 3.3.2020. године;
6. Представник Повереника одржао је обуку о примени ЗЗПЛ намењену представницима органа власти, јединица локалне самоуправе и других јавних служби, у сарадњи са РФЗО, у Београду, 4.3.2020. године;
7. Представник Повереника одржао је обуку о примени ЗЗПЛ намењену представницима невладиних организација и појединим адвокатима, организовану од стране Београдског центра за људска права, у Београду, 6.3.2020. године;
8. Представник Повереника одржао је online обуку о примени ЗЗПЛ намењену запосленима у здравственим установама, у организацији Института за стандардизацију Србије и Центра за анализу ризика и управљање кризама, 29.5.2020. године;
9. Представник Повереника уз подршку УСАИД Пројекта за одговорну власт одржао је online обуку о примени ЗЗПЛ намењене запосленима у локалним самоуправама Пирот, Врњачка Бања, Сремска Митровица, Димитровград и Ниша као и за представнике Министарства културе Републике Србије 29.7.2020. године;
10. Представник Повереника одржао је три обуке на тему примени ЗЗПЛ у организацији Привредне коморе Србије у Београду, дана 9.9.2020, 11.9.2020. и 21.9.2020. године;

11. Представник Повереника одржао је обуку под називом „Прва година примене новог ЗЗПЛ“ у просторијама Удружења банака Србије у Београду, 2.10.2020. године;
12. Представник Повереника одржао је online обуку у организацији Националне академије за јавну управу на тему примене ЗЗПЛ, 5.11.2020. године;
13. Представници Повереника су 16. и 17.11.2020. године у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности одржали дводневну online обуку на тему: „Примена ЗЗПЛ“. Обуци су присуствовали представници различитих државних органа и институција, судије, адвокати, као и представници привредног сектора. Укупно је било 27 регистрованих учесника. Обука је била прилагођена лицима за заштиту података о личности;
14. Представница Повереника је у организацији и на позив ELSA Нови Сад (Европско удружење студената права) одржала online обуку на тему „Вештачка интелигенција и људска права“. Обуци су присуствовали студенти Правног факултета из Новог Сада, 1.11.2020. године;
15. Представник Повереника одржао је online обуку о примени ЗЗПЛ намењену представницима локалне самоуправе у организацији Сталне конференције градова и општина;
16. Представница Повереника је 28. и 29.12.2020. године у организацији Студентског клуба Правног факултета из Београда одржала дводневну онлајн обуку на тему „ЗЗПЛ са фокусом на друштвеним мрежама“. Обуци су присуствовали студенти Правног факултета из Београда.

4. САРАДЊА ПОВЕРЕНИКА

4.1. САРАДЊА СА ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА И ПОСЛОВНИМ УДРУЖЕЊИМА

4.1.1. Конференције

- Повереник је учествовао у раду Конференције "Data Protection Day 2020: Facing New Challenges", у Загребу, Хрватска, 16. 1. 2020. године;
- Повереник је организовао конференцију поводом обележавања „Дана заштите података о личности“ 28.1.2020. године у Клубу посланика у Београду. На конференцији су се, поред повереника Милана Мариновића, обратили н.е. Сем Фабрици, шеф Делегације ЕУ у Србији; н.е. Андреа Оризио, шеф Мисије ОЕБС у Србији; Тобиас Флесенкемпер, шеф Мисије Савета Европе у Београду; Мајк де ла Роса, директор Мисије УСАИД у Србији и Игор Вуље, Агенција за заштиту особних података Републике Хрватске, начелник Службе за надзор и средишњи регистар.
- Повереник је учествовао на видео конференцији на којој је Транспарентност Србија представила резултате новог циклуса истраживања транспарентности локалне самоуправе - LTI 2020, одржана 29.5.2020. године, уз подршку Америчке агенције за међународни развој (USAID);

- Повереник је организовао конференцију поводом обележавања „Дана права јавности да зна“ 28.9.2020. године у Клубу посланика у Београду. На конференцији су се, поред повереника Милана Мариновића, обратили њ.е. Сем Фабрици шеф Делегације ЕУ у Србији, њ.е. Андреа Оризио шеф Мисије ОЕБС у Србији, Тобиас Флесенкемпер шеф Мисије Савета Европе у Београду, г. Мајк де ла Роса директор Мисије УСАИД у Србији. Услед ситуације која је проузрокована вирусом COVID -19, ове године Међународни дан права јавности да зна обележен је у складу са прописаним мерама надлежних органа. Само добитници награда и говорници су присуствовали у свечаној сали Клуба посланика уз поштовање прописаних превентивних мера, док су сви остали заинтересовани могли да прате догађај уживо. На скупу је представљена публикација „IX - Ставови и мишљења Повереника - Слободан приступ информацијама“ и додељена су признања органима власти за најбољи информатор о раду, као и за допринос афирмисању права јавности на слободан приступ информацијама од јавног значаја;
- Повереник је 7.10.2020. године учествовао на online конференцији Савета страних инвеститора која је била посвећена примени Закона о заштити података о личности у протеклих годину дана. Циљ конференције је био да се кроз заједнички дијалог процени остварени напредак, као и да се сагледају изазови са којим се представници привреде сусрећу у примени Закона;
- Дана 10.12.2020. године одржана је конференција поводом обележавања Међународног дана људских права у организацији Министарства за људска и мањинска права, на којој се Повереник обратио снимљеном изјавом;
- Представник Повереника учествовао је на конференцији Светске банке на тему "Иницијатива за транспарентност и одговорност у Србији", 28.2.2020.године;
- Представник Повереника присуствовао је Конференцији Подаци и Е-управа "Искра за будућност", Палата Србија, Нови Београд, 6.3.2020. године;

4.1.2. Састанци

- Повереник је са сарадницима примио представнике ОЕБС-а, 29.1.2020.године. Тема састанка била је реализација Пројекта "Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији", у делу који се односи на заштиту података о личности;
- Повереник је примио саветницу комесарке за људска права Савета Европе, гђу Ану Вебер, поводом представљања публикације "Вештачка интелигенција: Десет корака за заштиту људских права", 30.1.2020. године;
- Повереник је са сарадницима примио представнике Светске банке, 6.2.2020.године. Сврха састанка је да се на иницијативу Светске банке у наредних годину дана окупе заинтересоване институције и организације по питањима транспарентности и одговорности у управљању;
- Повереник је са сарадницима примио представнике Агенције за привредне регистре, 5.3.2020.године. Тема састанка је била давање података по захтевима за слободан приступ информацијама;
- Повереник је са сарадницима примио представнике UNDP, 11.3.2020.године;
- Повереник је примио директора Филијале за град Београд Националне службе за запошљавање, како би се успоставила ближа сарадња и разменила досадашња искуства, дана 21.8.2020. године;

- Повереник је примио представнике компаније ASSECO која је прва сертификована за Стандард ИСО 27701, значајан са аспекта заштите података о личности. Тема састанка је била између осталог српски стандард СРПС ИСО/ИЕЦ 27701:2019 и поступак и процедуре за добијање овог сертификата, дана 31.8.2020. године;
- Повереник је 22.10.2020. године примио Амбасадора Краљевине Белгије у Србији којег је упознао са потребом за изменама и допунама или доношењем новог Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, како би се оснажила улога Повереника у заштити овог права;
- Помоћник генералног секретара примио је представнике УСАИД-а у циљу постизања договора о реализацији обука из заштите података о личности у локалним самоуправама, у наредном периоду, 9.1.2020. године;
- Представници Повереника примили су Партнере Србија који почињу рад на двогодишњем пројекту „Reclaiming Privacy: A Tool to Fight Oppression“ („Сачувај приватност - одупри се притиску“). Подршку пројекту су дали Делегација Европске уније у Републици Србији и Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом Владе Републике Србије;
- Повереник је са представницима Повереника учествовао на састанку Сталне конференције градова и општина (СКГО) на коме је главна тема била успостављање будуће сарадње и обука за органе државне управе и локалне самоуправе, дана 1.10.2020. године;
- Повереник са сарадницима разговарао о сарадњи са представницима Привредне коморе Србије, 12.3.2020. године;
- Повереник је разговарао са представницима SHARE фондације, у вези са документарним филмом који снимају на тему паметног видео надзора. Циљ филма је да се објасни како функционише систем паметног видео надзора, као и да прикаже корист, али и ризике увођења оваквог система, састанак је одржан 28.5.2020. године;
- Повереник је присуствовао састанку у ОЕБС-у. Тема састанка је била везана за питање колизије одредаба Закона о заштити података о личности са одредбама Закона о јединственом бирачком списку које се односе на излагање бирачког списка, као и са међународним стандардима из ове области. Такође, разговор је вођен и о другим питањима из надлежности Повереника, која имају везе са изборним процесом. Састанак је одржан 15.6.2020. године;
- Састанак повереника и директорке USAID пројекта за одговорну власт (USAID GAI) одржан је 29.10.2020. године. На састанку су дефинисане активности које ће пројекат подржати наредне године;
- Дана 2.11.2020. године одржан је састанак Повереника са представницима канцеларије USAID у Србији на тему планирања будуће сарадње и техничке подршке у области заштите података о личности у дигиталном времену, као и приступа информацијама од јавног значаја;
- Дана 17.11.2020 године Повереник се састао са министарком за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Постигнута је сагласност да се у односу на питања из области људских права, а која су у надлежности Повереника неопходно спроведе дијалог свих релевантних органа и институција што пре, како би се у Републици Србији унапредили заштита података о личности и слободан приступ информацијама од јавног значаја;

- Повереник је дана 22.12.2020. године имао online састанак са представницима америчке амбасаде у вези са пројектом верификације бирачког списка како би се обезбедила независна, нестраначка анализа процеса регистрације бирача и бирачког списка и повећало поверење у изборни систем;
- Повереник је 24.12.2020. године преко „Webex“ платформе присуствовао састанку са тимом Светске банке, тема састанка била је Иницијатива Светске банке за унапређење транспарентности и одговорности управљања у Србији;
- Повереник је 24.12.2020. године имао састанак са министарком за државну управу и локалну самоуправу на тему измена и допуна ЗСПИЈЗ;
- Представник Повереника присуствовао је Четвртом састанку Посебне радне групе за реформу јавне управе у Хотелу "М" у Београду, 22. 1. 2020. године;
- Представници Повереника учествовали су на онлајн састанку са представницима USAID пројекта за одговорну власт (GAI), тема састанка је била утврђивање смерница за писање публикације/водича за примену Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, који је одржан 7.5.2020. године;
- Представници Повереника одржали су online састанак са тимом УНДП у Србији, са циљем идентификовања највећих изазова у примени ЗЗПЛ. Састанак је одржан 12.6.2020. године;
- Представник Повереника учествовао је 18.6., 23.6. и 24.6.2020. године на online састанцима Радне групе за реформу јавне управе, где је било речи о изменама и допунама ЗСПИЈЗ.
- Представници Повереника одржали су два online састанка са тимом УНДП у Србији, са циљем идентификовања највећих изазова у примени ЗЗПЛ. Састанци су одржани 8. и 9.7.2020. године;
- Представници Повереника учествовали су на online састанку са представницима OEBS. Тема састанка је била анализа прописа који уређују сектор безбедности, са посебним освртом на заштиту података о личности, дана 15.7.2020. године;
- Са представницима УСАИД одржана су два online састанка у вези са развојем пројектне подршке у активностима промовисања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја. Састанци су одржани 6. и 30.7.2020. године;
- Дан 22.9.2020. године одржан је састанак Повереника са представницима Савета Европе у Београду. На том састанку, размењена су мишљења о актуелној ситуацији у вези са приступом информацијама од јавног значаја и заштитом података о личности у Републици Србији. Представници Савета Европе су изразили спремност да подрже и помогну развој заштите података о личности у Републици Србији, посебно у контексту спровођења Протокола о изменама и допунама Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података (Конвенција 108+) који је Република Србија ратификовала 26.5.2020. године;
- Дан 23.9.2020. године, одржан је састанак Повереника са представницима Share фондације и Партнера за демократске промене Србија, на тему будуће сарадње поводом унапређења базе приватности која представља једну од активности пројекта „Reclaiming Privacy: A Tool to Fight Oppression“ и бележи карактеристичне повреде права приватности на заштиту података о личности у Републици Србији. Пројект уз подршку ЕУ спроводе организације цивилног друштва: Share Фондација, Партнери за демократске промене Србија, Да се зна, Атина, А11* Иницијатива за економска и социјална права и Београдска отворена школа;

- У оквиру USAID пројекта за одговорну власт 21.10.2020. године одржана је обука представника службе Повереника о уређивању Јутјуб канала и управљање наступима уживо, као и краћи састанак о даљим корацима на спровођењу пројектне сарадње USAID и Повереника;
- Представник Повереника је учествовао на *online* седмом састанку Пододбора за правду слободу и безбедност 28.10.2020.године ;
- Представници Службе Повереника учествовали су 29.10.2020. године на састанку са представницима Мисије OEBS у Србији и представницима агенције за истраживање јавног мњења „Кантар“. Тема састанка била је концепција истраживања јавног мњења о ставовима грађана о приватности која представља део пројектних активности Мисије OEBS Подршка спровођењу прописа у области заштите личних података, са посебним освртом на сектор безбедности
- Представник Повереника учествовао је на *online* седмом састанку Посебне групе за реформу јавне управе 10.11.2020. године;
- Представник Повереника је учествовао на *online* седмом састанку Одбора за стабилизацију и придруживање у организацији Министарства за европске интеграције 17.11.2020. године.
- Представник Повереника присуствовао је четвртој седници Одбора за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу одржану 16.12.2020. године, на којој су разматрани извештаји независних државних органа;

4.1.3. Догађаји

- Повереник је са сарадницима присуствовао седници Одбора за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања Народне Скупштине Србије, 2.3.2020. године;
- Повереник и помоћник генералног секретара учествовали су као гости говорници на *on line* догађају „Заштита података о личности у доба COVID-19“ који је одржан 30.4.2019. године, у организацији Америчке привредне коморе у Србији (AmCham Srbija);
- Повереник је присуствовао свечаном скупу посвећеном обележавању 10 година од оснивања институције Повереника за заштиту равноправности, дана 27.5.2020. године, уз учешће великог броја представника органа власти, дипломатског кора, цивилног друштва, као и личности из јавног живота;
- Повереник је присуствовао пријему у Холандској амбасади поводом организације Параде поноса, дана 18.9.2020. године;
- Дана 4.11.2020. године Повереник је присуствовао церемонији одржаној поводом „70 година Европске конвенције о људским правима“ у Ректорату Универзитета у Београду, а на позив шефа Канцеларије Савета Европе у Београду;
- Повереник је 23.12.2020. године *online* присуствовао скупу у организацији OEBS—а поводом представљања анализе прописа који уређује сектор безбедности из угла заштите података о личности;
- Повереник је са представницима 26.12.2020. године присуствовао Другој посебној седници Народне скупштине Републике Србије у дванаестом сазиву, на чијем је дневном реду био и Извештај о спровођењу ЗСПИЈЗ и ЗЗПЛ за 2019. годину.

- Генерални секретар Службе Повереника је присуствовао свечаној академији поводом обележавања Дана Светог Саве на Правном факултету у Београду, 27. 1. 2020. године;
- Представница Повереника присуствовала је Светосавској академији у Народном позоришту у Београду, 27. 1. 2020. године;
- Представник Повереника присуствовао је на скупу у организацији еУПРАВЕ на тему "Дигитална сарадња: трансформација влада", 3.2. 2020.године у Палати Србије;
- Представник Повереника присуствовао је Округлом столу „Право деце и младих на културу“, 13.2.2020. године у Дечјем културном центру;
- Представник Повереника присуствовао је представљању годишњег извештаја „Људска права у Србији 2019“, као и годишњег извештаја „Право на азил у РС 2019.“, 27.2.2020.године у Медија центру;
- Дана 24.9.2020. године УСАИД и Повереник су организовали су Форум о слободном приступу информацијама од јавног значаја - Доступност информација у доба КОВИД-19 пандемије, а поводом Међународног дана права јавности да зна, који се широм света обележава 28. септембра. Форум су отворили Повереник и директорка УСАИД-овог Пројекта за одговорну власт. Изазови и искуства у примени права на приступ информацијама од јавног значаја у Републици Србији представили су помоћница генералног секретара Службе Повереника и члан кризног штаба за сузбијање заразне болести COVID-19. Искуства из региона дала је међународни експерт за слободу информисања и бивша повереница за информисање Републике Хрватске, док је искуства грађана односно медија представила представница БИРН-а. На Форуму су учествовали и представници државних органа, организација цивилног друштва и медија који су дали свој допринос дискусији;
- Представник Повереника присуствовало је online научном саветовању у организацији Транспарентности Србија на тему „Финансирање кампање за парламентарне изборе“, дана 12.11.2020. године;
- Представник Повереника присуствовао је online представљању резултата у организацији Коалиције прЕУговор на тему „Аларм - независни полугодишњи извештај о напретку Србије“, дана 17.11.2020. године;
- Представница Повереника присуствовала је online саветовању у организацији Ромског центра за жене и децу на тему „Женска права ромкиња у Србији“, дана 10.12.2020. године;

4.1.4. Именовање представника иностраних компанија

Током 2020. године, Повереник је примио писмене одлуке о именовању представника у складу за ЗЗПЛ од следећих компанија:

Табела 11. - Представници руковооца/обрађивача који немају седиште у Републици Србији

Google, са седиштем у САД	Представници ове компаније за Републику Србију су БДК Адвокати, са адресом Булевар краља Александра 28, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Google односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези
---------------------------	---

	са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона; 21.5.2020. године
Viber Media S.a.r.l. са седиштем у Луксембургу	Представници ове компаније за Републику Србију су адвокати Заједничке адвокатске канцеларије Марковић Вукотић Јовковић, са адресом Влајковићева 12, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Viber Media S.a.r.l. односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона; 1.10.2020. године
Netflix International B.V. и Booking.com B.V., са седиштем у Амстердаму, Холандија	Представник ових компанија за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Микијељ Јанковић и Богдановић, са адресом Влајковићева 28, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Netflix International B.V. и Booking.com B.V., односно уместо њих, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона; 30.10.2020. године
Snap Inc., са седиштем у САД	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Живковић Самарџић, са адресом Македонска 30, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Snap Inc., односно уместо ње. Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона; 18.11.2020. године
Yandex LLC, са седиштем у Москви	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Живковић Самарџић, са адресом Македонска 30, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Yandex LLC, односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона; 26.11.2020. године
Alibaba.com Singapore E-Commerce Private Limited, са седиштем у Сингапуру	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Karanović & Partners, са седиштем у Ул. Ресавска 23, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Alibaba, односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона;

	7.12.2020. године
AiCure LLC и TOPTAL LLC, са седиштем у САД	Представник AiCure LLC за Републику Србију је Адвокатска канцеларија SOG / Самарџић Орешки Грбовић а.о.д. са адресом Кондина 13, Београд. Представник TOPTAL LLC за Републику Србију је Снежана Марковић, са e-mail адресом serbianprivacyteam@toptal.com . У складу са законом, овим представницима се, уз компаније AiCure LLC и TOPTAL LLC, односно уместо њих, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона; 10.12.2020. године

4.2. МЕЂУНАРОДНА И РЕГИОНАЛНА САРАДЊА

Повереник је у 2020. години наставио да остварује успешну сарадњу са међународним организацијама и форумима (Савет Европе, Међународна конференција повереника за информације (ICIC)¹⁶⁴ и Глобална скупштина приватности (GPA)¹⁶⁵, као и са представништвима међународних или транснационалних организација у Србији (UNDP, OEBS, Делегација Европске уније у Републици Србији, Канцеларија Савет Европе у Београду, USAID Пројекат за одговорну власт).

У оквиру међународне сарадње Повереник је у 2020. години доставио одговор GPA на упитник о остваривању права на заштиту података о личности током пандемије COVID 19 у Републици Србији; одговоре на Упитник о ресурсима тела за заштиту података који је припремљен у складу са договором чланова Саветодавног комитета Конвенције 108 на 40. пленарној седници и коментаре Министарству трговине, туризма и телекомуникација у вези са применом одредаба Закона о заштити података о личности у циљу израде новог OECD Извештаја о конкурентности за Југоисточну Европу за 2021. годину.

Повереник је посебно сарађивао и са надлежним институцијама из региона и са простора бивше Југославије, у области заштите података о личности и у области слободног приступа информацијама од јавног значаја.

Представници Повереника су учествовали на следећим међународним и регионалним скуповима, као и састанцима, посвећеним слободном приступу информацијама и заштити података о личности, и то:

- Повереник и помоћник генералног секретара су учествовали на **online GPA 2020 затвореној сесији – За вашим столом** у периоду од 13. до 15. 10. 2020. године. Главна тема тродневне конференције која се одвијала online је била прогрес стратешког правца GPA. На конференцији је усвојено пет резолуција и то: Резолуција о улози заштите података о личности у међународној развојној помоћи,

¹⁶⁴ International Conference of Information Commissioners - Међународна конференција повереника за информације

¹⁶⁵ Global Privacy Assembly - Глобални форум надлежних тела за заштиту података и приватности

међународној хуманитарној помоћи и управљању кризама; Резолуција о технологији препознавања лица; Резолуција о заједничким изјавама о текућим глобалним питањима; Резолуција о изазовима приватности и заштите података који настају у контексту пандемије COVID 19 и Резолуција о одговорности у развоју и употреби вештачке интелигенције;

- Повереник је учествовао на првој online **регионалној конференцији “Иницијатива 2020”** која је одржана на иницијативу Повереника за информације Републике Словеније, 20.10.2020. године. Иницијатива окупља институције из земаља региона, које се баве заштитом права на приступ информацијама од јавног значаја. Свака земља је представила свој досадашњи рад у области права на приступ информацијама од јавног значаја, правну регулативу, проблеме које органи имају у поступцима решавања по жалбама и друге проблеме са којима се суочавају у свом раду, а размењени су и примери добре праксе у промоцији и заштити права на приступ информацијама од јавног значаја. Усвојена је заједничка Декларација Иницијативе 2020. као темељ за добру сарадњу и размену искуства између учесника у будућности;
- Помоћница генералног секретара је 18.11.2020. године учествовала на online **24. састанку управљачке радне групе¹⁶⁶ ICIC-a** на којем је размотрено следећих шест приоритета: подизање капацитета ICIC -а како би наставила да спроводи своју мисију и визију; проширење чланства; разматрање опција за развој финансијске стабилности; остваривање комуникације између чланова и публиковање информација у вези са приступом правима на јавно информисање; предузимање компаративне процене потреба различитих географских региона у заштити и унапређењу приступа информацијама од јавног значаја;
- Помоћница генералног секретара је учествовала на online **40. пленарној седници Саветодавног комитета Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података (Конвенција Савета Европе 108)** која је одржана од 18. до 20.11.2020. године. На седници су, између осталог, разматрана три захтева за статус посматрача, изабран Биро Саветодавног комитета за наредне две године, разматрана и прецизирана сарадња са релевантним телима Савета Европе у наредном периоду и анализирани и конкретизовани нацрти припремљених докумената;
- Помоћница генералног секретара је у периоду од 16. до 18.12.2020. године учествовала на online **51. састанку Бироа Саветодавног комитета Конвенције 108.** На састанку су, између осталог, финализирани нацрт Декларације Комитета министара о потреби интензивирања напора на поштовању и заштити дејче приватности у дигиталном окружењу и нацрт Смерница за препознавање лица.

¹⁶⁶ Governance Working Group

4.3. САРАДЊА СА МЕДИЈИМА И ПРИКАЗ АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У МЕДИЈИМА

Током 2020. године, као и претходних година, Повереник је интензивно сарађивао са медијима и удружењима новинара.

Од Повереника су изјаве тражили новинари агенција Танјуг и Бета, дневних листова Данас, Политика, Блиц, Курир, Вечерње новости, недељника НИН, Време, Лист Зрењанин, Нови Магазин, Недељник, Експрес, те других бројних медија попут: РТС, ЦИНС, КРИК, БИРН, Радио Слободна Европа, Инсајдер, Н1, Нова С, Адриа Медиа Group, Јужне вести, Истиномер, VOICE, ТВ Студио Б, АЛ Џазира, РТ Војводина, ТВ Прва, 24 сата и други медији. Повереник је гостовао на следећим телевизијама са националном фреквенцијом: РТС, ТВ Пинк, ТВ Прва, ТВ Хепи, као и на РТВ и Радио Београду.

- Повереник је био гост у Јутарњем програму на ТВ Пинк и причао је на тему функционисања институције Повереника у време пандемије COVID-19, као и на тему заштите података о личности такође за време пандемије, 4.4.2020. године у студију ТВ Пинк;
- Повереник је био гост у емисији „Јутро на Првој” и причао је на тему функционисања институције Повереника у време пандемије COVID-19, као и на тему заштите података о личности такође за време пандемије, 6.4.2020. године у студију ТВ Прва;
- Повереник је гостовао у јутарњем програму на ТВ Нова С. Разговор је вођен на теме: безбедност података које су грађани оставили у циљу добијања новчане помоћи од 100 евра; откуд политичким странкама наши бројеви мобилних телефона и адресе; да ли је угрожена наша приватност тиме што су камере у јавном простору практично свуда око нас, као и о другим питањима, дана 5.6.2020. године;
- Повереник је био гост у емисији „Међу нама” на ТВ Нова С. Говорио на тему Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, односно примени тог закона у време епидемије, као и о броју заражених Корона вирусом, 25.6.2020. године;
- Повереник је гостовао у јутарњем програму на ТВ Првој. Разговор је вођен на тему броја изјављених жалби Поверенику у вези са бројем инфицираних вирусом COVID 19, дана 3.7.2020. године;
- Повереник је био гост у емисији „Инсајдер“, тема гостовања је била број изјављених жалби Поверенику у вези са бројем заражених Корона вирусом, дана 30.7.2020. године;
- Повереник је дао изјаву Агенцији Танјуг, тема је била апликација „Ковтакт“, као и то да апликација неће користити податке о личности, дана 11.8.2020. године;
- Повереник је био гост у емисији „150 минута“ на ТВ Првој. Разговор је вођен на тему нове апликације за праћење контаката заражених особа корона вирусом, дана 14.8.2020. године;
- Повереник је гостовао у емисији „Дан уживо“ на Н1. Разговор је вођен на тему нове апликације за праћење контаката заражених особа корона вирусом, као и реакција и медијских захтева за достављање информација од јавног значаја, дана 17.8.2020. године;

- Повереник је гостовао у емисији „Свитање“ на ТВ Пинк. Разговор је вођен на тему нове апликације за праћење контаката заражених особа корона вирусом, дана 21.8.2020. године;
- Повереник је дао изјаву Агенцији Танјуг, тема је била измена и допуна ЗСПИЈЗ као и предлог да се новчано казни прекршај „ћутање управе“, дана 25.8.2020. године;
- Поводом Међународног дана права јавности да зна и ЗСПИЈЗ повереник је имао два радио гостовања на Радио С у емисији „Буђење са Горицом и Драганом“ и Радио БГ1, уживо укључење и интервју преко веб портала Нова С и гостовао је на следећим телевизијама: Студио Б, Н1, Пинк, РТС 1, Нарру, Нова С и ТВ Прва у периоду од 25.9 до 30.9.2020. године;
- Повереник је дао изјаву Агенцији Танјуг, тема је била позив технолошким компанијама као руковооцима подацима да поступе по закону и одреде своје заступнике у Србији као што су то до сада урадили Гугл, Вибер и КупујемПродајем, дана 2.10.2020. године;
- Повереник је у рубрици „Интервју на мрежи“ листа Данас на тему поштовања права на приступ информацијама од јавног значаја указао на потребу да се измени и допуни ЗСПИЈЗ, дана 3.10.2020. године;
- Повереник је дао интервју на веб порталу Мондо, тема је била повећан број жалби које су грађани упутили служби Повереника због епидемије COVID-19 разлог је недобијања информација у вези са епидемијом. Углавном су тражене информације које се односе на број оболелих и преминулих, као и на опремљеност заштитном опремом и средствима за лечење, дана 19.10.2020. године;
- Повереник је дао кратку видео изјаву за ТВ Нова С и емисију „Међу нама“, главна тема је била именовање представника за Републику Србију компанија Netflix International B.V. и Booking.com B.V. у складу са ЗЗПЛ, као и то зашто је битно да страна компанија именује свог представника у Републици Србији, и како се тиме штите подаци грађана и др., дана 4.11.2020. године;
- Повереник је у интервју који је дао за Данас, говорио о примени и поштовању ЗСПИЈЗ, истакао је као једно од значајнијих питања игнорисање извршење решења повереника од стране органа јавне власти односно не достављање информација од јавног значаја, дана 10.11.2020. године;
- Повереник се на РТС1 у Београдској хроници у видео прилогу „Етика и корона“ осврнуо на неопходност поштовања права пацијената, а поводом објављивања фотографије пацијенткиње из привремене COVID болнице у београдској „Штарк Арени“ на друштвеним мрежама, дана 14.11.2020. године;
- Повереник је у интервју који је дао за Данас, сумирао утицај новонастале ситуације изазвана пандемијом вируса COVID19 и подвукао да епидемија, није само довела до ограничавања појединих права и слобода већ и до тога да се људска права и слободе нађу међусобно супротстављени и да власти морају да бирају којем праву ће дати примат у односу на неко друго право, дана 10.11.2020. године;
- Повереник је на Радио Београду 1 говорио о обележавању Међународног дана људских права у току пандемије изазване вирусом COVID19. Повереник је говорио о свом личном ставу о поштовању људских права током епидемије, и како је епидемија утицала на права које повереник штити. Повереник сумира да право на приступ информацијама од јавног значаја и право на заштиту података о личности нису била суспендована, јесу делимично била ограничена, као и то да је Служба Повереника радила све време;

- Представник Повереника је био гост у емисији „150 минута“ на Првој. Разговор је вођен на тему постављања видео камера са софтвером за препознавање лица, дана 27.7.2020. године;
- Представник Повереника је био гост у онлајн емисији „Дневник Гласа јавности“. Разговор је вођен на тему примене надзорног система и постављања видео камера са софтвером за препознавање лица, дана 17.8.2020. године;
- Представник Повереника је дао изјаву Агенцији Спутник, тема је била нова апликација за праћење контаката заражених особа корона вирусом, дана 19.8.2020. године;
- Представница Повереника је гостовала на Радио 021 поводом обележавања Међународног дана права јавности да зна и ЗСПИЈЗ, дана 25.9.2020. године;
- Представник Повереника је дао изјаву магазину Недељник, којом је апеловао на све органе јавне власти да хитно и без одлагања поступају по захтевима грађана за информацијама о заштити здравља становништва, дана 15.10.2020. године;
- Представник Повереника је дао кратку видео изјаву Нова економија, којом је одговорио на питање да ли послодавац сме да мери температуру приликом доласка на посао, за серијал #КомеЈеТеже, дана 30.10.2020. године;
- Представник Повереника је дао кратку изјаву за „Блиц“, којом је одговорио на питање да ли послодавац сме да мери температуру запосленима приликом доласка на посао, као меру превенције, дана 12.12.2020. године;
- Представник Повереника је дао кратку видео изјаву за ТВ Нова С и емисију „Међу нама“, главна тема је била могућност увођења корона пасоша, који би садржао податке о томе да ли је неко прележао COVID19, да ли је и када радио тест и да ли је примио вакцину. Такође је указао да је обрада података о здравственом стању забрањена, дозвољена у 10 таксативно побројаних случајева, између осталих, ту је изричит пристанак лица, али још увек је прерано говорити о томе док се не виде сви аспекти једне такве обраде, дана 14.12.2020. године;

Велики број медија пренео је информације о обележавању Дана заштите података о личности 28.1.2020. године и Међународног дана права јавности да зна 28.9.2020. године. Сарадња Повереника са новинарским удружењима се огледа и у чињеници да су представници УНС и НУНС традиционално чланови Комисије за доделу признања за унапређење права на слободан приступ информацијама које се додељује 28.септембра.

Повереник је током године на својој интернет страници објавио **56** саопштења за јавност. Оно чиме је Повереник допринео отвореном и транспарентном раду, а што медијима помаже да брже и лакше дођу до информација које се тичу рада Повереника, јесу Портал отворених података и службени Твитер налог Повереника.

5. СЛУЖБА ПОВЕРЕНИКА И СРЕДСТВА ЗА РАД

5.1. БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБИ ПОВЕРЕНИКА

Повереник је донео нови Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности број: 110-00-3/2019-04 од 31.7.2019. године (у даљем тексту: Правилник), на који је Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања Народне скупштине дао сагласност актом 21 број 02-2143/19 од 2.3.2020. године. Правилником су организовани послови и систематизована радна места у стручној Служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Служба). Правилник је ступио на снагу 11.3.2020. године и донет је због почетка примене новог ЗЗПЛ (22.8.2019. године) којим су предвиђена значајна нова овлашћења Повереника. Повереник је утврдио да је за реализацију нових овлашћења неопходно јачање капацитета Повереника, тако што ће се укупан број извршилаца повећати за 35 од чега 29 виших саветника, 3 самостална саветника, 1 саветник и три референта. Чланом 58. Правилника у Служби Повереника систематизовано је 100 радних места са укупно 129 извршилаца, од чега су: 8 државни службеници на положају, 116 државни службеници на извршилачким радним местима, 3 намештеника и 2 саветника повереника. Од тога положаје чине: један државни службеник у првој групи положаја и седам државних службеника у другој групи положаја. За обављање послова државних службеника на извршилачким радним местима из надлежности Повереника, одређено је 57 радних места у звању виши саветник са укупно 78 извршилаца, 15 радних места у звању самостални саветник са укупно 17 извршилаца, 9 радних места у звању саветник са укупно 10 извршилаца, 4 радна места у звању млађи саветник са укупно 4 извршиоца, 4 радна места у звању референт са укупно 7 извршилаца. За обављање пратећих помоћно-техничких послова у Служби Повереника, одређена су 2 радна места намештеника-четврте врсте са укупно 3 извршиоца.

Предлогом кадровског плана за 2020. годину 119-01-5/2019-04/4 од 9.3.2020. године, Повереник је утврдио да су за извршавање надлежности Повереника потребна 3 изабрана лица и 110 запослених и исти упутио Министарству финансија актом број: 119-00-5/2019-04/5 од 9.3.2020. године ради прибављања сагласности.

Министарство финансија је актом број 112-00-00464/2019-03 од 27.5.2020. године дало сагласност на Кадровски план Повереника за 2020. годину којим је предвиђено да Служба Повереника у 2020. години има 110 запослених, и то: 8 државних службеника на положају, 97 државних службеника на извршилачким радним местима, 3 намештеника и 2 саветника повереника, поред 3 изабрана лица (повереник и 2 заменика повереника).

Утврђену динамику попуњавања упражњених радних места (образац 1ђ достављен уз Предлог Кадровског плана за 2020.) Повереник је требао да спроведе у периоду од септембра до децембра 2020. године. Зацртана политика динамике попуњавања радних места код Повереника у 2020. години није се могла спровести без обезбеђивања потребних финансијских средстава (обезбеђена у октобру 2020.) и претходне сагласности Одбора за административно-буџетска и мандатно - имунитетска питања (у даљем тексту: Одбор).

Стицајем објективних околности (обезбеђивање финансијских средстава и конституисање одбора Народне скупштине) Повереник није могао да у 2020. години изврши пријем потребног броја извршилаца по утврђеној динамици, а према сагласности добијеној од Министарства финансија на Предлог кадровског плана Повереника за 2020. годину.

Иако је имао сагласност Министарства финансија и обезбеђена финансијска средства Повереников захтев за пријем нових лица (поднет 26.10.2020.), није разматран на Одбору, те се нису стекли формални услови за расписивање јавног конкурса за попуњавање упражњених радних места. Повереник је из изнетих разлога на крају године имао само 85 државних службеника и намештеника на неодређено време и 6 државних службеника на одређено време.

Крајем 2019. године спроведен је конкурс за попуњавање свих упражњених радних места у Служби Повереника (девет радних места), с тим што нису попуњавана два места саветника повереника и два радна места везана за Централни регистар који је новим законом укинут. За два радна места конкурс није успео, а за 7 радних места су урађена решења о пријему у радни однос и то 6 на неодређено и 1 на одређено време - у својству приправника, с тим што су запослени ступили на рад у јануару месецу 2020. године тако да је на почетку 2020. године, служба Повереника закључно са 31.1.2020. године имала 85 запослених лица у радном односу на неодређено време, 1 лице на одређено време и шест уговора о привременим и повременим пословима.

Током 2020. године, примљена су 3 (три) лица у радни однос на неодређено време, преузимањем из других органа. Четири запослена напустила су службу повереника од тога 3 (три) државна службеника по основу споразумног раскида радног односа и један функционер због истека мандата на који је изабран и одласка у пензију.

Током године, укупно 7 лица била су ангажована, у различитим периодима, на одређено време и то два лица ради замене привремено одсутног и пет лица због привремено повећаног обима посла. Закључно са 31.12.2020. године у служби Повереника запослено је 85 лица на неодређено и 7 лица на одређено. Такође 4 лица ангажована су по основу уговора о привременим и повременим пословима.

5.2. РАЗВОЈ СЛУЖБЕ ПОВЕРЕНИКА

Током целе 2020. године Повереник је организовао бројне активности на унапређењу рада службе и знања и вештина запослених.

Настављене су активности на јачању система менаџмента за безбедност информација који према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 27001:2013 Повереник примењује у свом раду, што је од значаја не само са аспекта безбедности информација којима Повереник располаже, већ и са аспекта његове надзорне функције и инспекцијског надзора у односу на руководе који су за наведени стандард сертификовани.

Повереник је у септембру 2017. године добио сертификат о увођењу система менаџмента безбедношћу информација према захтевима стандарда ISO 27001:2013. У септембру 2018. године, годину дана након увођења стандарда SRPS ISO/IEC 27001:2013 у своје пословање, спроведена је прва надзорна провера од стране водећег

одитора, фирме CIS - Certification & Information Security Services GmbH / Quality Austria Center д.о.о, Београд, којом приликом је утврђено да је Повереник успешно одговорио на све захтеве наведеног стандарда и тиме стекао право да се настави важење међународно акредитованог сертификата, о чему му је дана 4. 10. 2018. године и издата и формална потврда. Друга надзорна провера од стране од стране наведеног одитора спроведена је 2. октобра 2019. године којом приликом је, уз давање одређених препорука за даљи рад, констатовано да је Повереник успешно одговорио на све захтеве стандарда и тиме стекао право да се и даље настави важење међународно акредитованог сертификата о систему управљања информационом безбедности према стандарду SRPS ISO/IEC 27001:2013, о чему му је дана 23.10.2019. године издата нова, друга по реду, потврда од стране Quality Austria Center д.о.о. из Београда, под деловодним бројем 334/1 (слика доле).

 qualityaustria Succeed with Quality	 Secure Your Business
Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti Bulevar kralja Aleksandra 15 11000 Beograd Republika Srbija	Beograd, 23.10.2019. Del.broj: 334/1
P O T V R D A	
Ovim potvrđujemo da je organizacija Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti dana 02.10.2019. godine uspešno sprovedla nadzornu proveru prema zahtevima standarda ISO/IEC 27001:2013.	
Provera je sprovedena od strane vodećih auditora firme CIS Certification & Information Security Services GmbH, Austria/Quality Austria Center d.o.o. Beograd.	
Organizacija je uspešno odgovorila na sve zahteve standarda i time stekla pravo da se nastavi važenje međunarodno akreditovanog sertifikata prema standardu ISO/IEC 27001:2013.	
 S poštovanjem Igor Panjic, direktor Quality Austria Center d.o.o.	

Нажалост, због актуелне пандемије изазване вирусом SARS-CoV-2, планирана провера од стране наведеног одитора, заказана за новембар 2020. године, која је требало представљати ресертификацију **ISO/IEC 27001:2013** због трогодишњег важења издатог сертификата, одложена је за прво тромесечје 2021. године када би уједно требало да се изврши и сертификација за актуелни **ISO/IEC 27701:2019** (PIMS), што представља логичан след у процесу подизања на квалитативно виши ниво информационе безбедности Повереника и одговор на захтеве новог ЗЗЗПЈ, односно захтеве Опште уредбе ЕУ о заштити података као међународног акта из којег је исти и проистекао. Циљ стандарда је побољшање постојећег система управљања безбедношћу информација (ISMS) са додатним захтевима како би се успоставио, имплементирао, одржавао и континуирано побољшавао систем управљања приватношћу информација (PIMS).

Имајући у виду захтеве које је пред државне органе поставила нова регулатива која се тиче електронског пословања и процеса дигитализације јавне управе (Закон о електронској управи, Закон о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању, као и други бројни подзаконски акти), Повереник је током 2020. године ојачао инфраструктуру своје рачунарске мреже и то, како извођењем радова на уређењу, монтажи и замени дотрајалих мрежних уређаја, тако и обезбеђивањем редувантности целокупног информационог система, обезбеђивањем додатних капацитета за складиштење електронских података.

Званичним престанком техничке подршке за ОС Windows 7, током 2020. године Повереник је у потпуности унифицирао оперативни систем своје рачунарске мреже, прешавши на актуелни Windows 10 Pro што му је с аспекта информационе безбедности омогућило креирање нових групних полиса на Активном Директоријуму које до тада нису биле у употреби.

У условима пандемије, у периоду када је извешан број запослених обављао своје радне задатке путем тзв. „рада од куће“, криптована комуникација, с јасно датим упутствима коришћења VPN (virtual private network) и брижљиво извршеним подешавањима наведеног сервиса од стране Сектора за информационе технологије, имала су за резултат несмањен учинак запослених и одсуство било каквих безбедносних инцидената.

Велики допринос афирмацији права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и на заштиту података о личности постигнут је набавком нових и одржавањем постојећих софтвера.

Током 2020. године Повереник је наставио да одржава Портал отворених података, на адреси <https://data.poverenik.rs>, путем којег бројне податке проистекле из његовог рада, у машински читљивом формату и путем визуелизација, чини доступним целокупној јавности преко интернета.

Значајно је запазити значајан пад интересовања за отворене податке Повереника у односу на 2019, када је забележен пораст коришћења портала за пуних 65% у односу на претходну годину и када је број укупно јединствених посетилаца Портала бројио, укупно 4.362. Наведено се може објаснити актуелном пандемијом и усредсређеношћу Open Data заједнице на отворене податке здравствених установа, првенствено Института за јавно здравље Србије „Милан Јовановић Батут“.

У 2020. години, статистика је следећа:

- укупно јединствених посетилаца Портала: 2.564;
- отворених страна: 12.291;
- посета страницама са визуелизацијама: 343 јединствених посетилаца;

- проценат посета са територије Републике Србије: 93%;
- преузимање скупова података: укупно 1.577 преузимања.
- просечно задржавање посетилаца по посећеној страни износи: 1 мин 54 сек.

Такође, Повереник је наставио да одржава и Портал за достављање годишњих извештаја органа власти са циљем олакшавања достављања годишњих извештаја органа власти који су се у периоду до набавке овог софтвера достављали у папирној форми.

Током 2020. године продужене су лиценце за употребу софтвера који има за циљ да употребу и коришћење званичне веб презентације Повереника прилагоди, односно учини доступним слепим и слабовидим лицима.

Коначно, током 2020. године окончано је тестирање веб портала „Управа Повереника“, који због проблема узрокованих пандемијом још није ушао у продукциону фазу, али који ће по отпочињању свога рада у 2021. години представљати квалитетан

одговор на обавезу успостављену чланом 53. Закона о електронској управи омогућавајући пријем свих врста електронских поднесака који су у управном поступању у свему изједначени с традиционалним, у папирној форми. Између неколико решења понуђених овим Законом, Повереник се определио да пријем електронских поднесака омогући путем веб - портала, као електронског јединственог управног места. На овај начин, Повереник ће омогућити електронско управно поступање ради остваривања права из области слободног приступа информацијама од јавног значаја и области заштите података о личности. Руководећи се уверењем да је основни задатак свих органа власти да буду у служби грађана, на начин да им у највећој могућој мери олакшају приступ остваривању права, Повереник је у реализацији тог задатка препознао могућности примене информационо – комуникационих технологија и постојање правних претпоставки за њихову примену, у виду бројних законских и подзаконских аката донетих у протеклих неколико година.

Новим ЗЗПЛ Поверенику је прописана и обавеза вођења тачне и ажурне евиденције о лицима за заштиту података о личности која се води у делокругу послова Сектор за информационе технологије. Запослени у овом Сектору на дневном нивоу уносе у модул Поверениковог система за управљање документима (Document Management System) достављене податке лица за заштиту података о личности ближе прописане Правилником о обрасцу и начину вођења евиденције лица за заштиту података о личности.

У току 2020. године укупно **947** руковалаца, односно обрађивача је Поверенику доставило обрасце с контакт подацима лица за заштиту података о личности.

Од почетка примене ЗЗПЛ укупно **3.059** руковалаца, односно обрађивача је Поверенику доставило податке о лицу за заштиту података о личности, од чега 1.837 органа власти, иако њих нешто преко 11.000 имају законску обавезу да то учине.

Куриозитет је да до дана сачињавања овог извештаја, Влада још увек није одредила лице за заштиту података.

Структура руковалаца, односно обрађивача који су доставили образац евиденције о лицима за заштиту података о личности је следећа:

- 984 приватне фирме, банке и осигуравајућа друштва;
- 844 установе образовања;
- 275 органи власти на републичком, покрајинском и локалном нивоу;
- 257 установе из области здравства;
- 191 правосудни органи и установе из области правосуђа;
- 131 установе социјалне заштите;
- 125 јавна предузећа;
- 120 установе из области науке и културе;
- 97 организација цивилног друштва и друга удружења грађана, политичке странке и синдикати;
- 19 интернет провајдери и мобилни оператори;
- 6 спортске организације и установе из области омладине и спорта;
- 6 медији,
- 1 установе из области пољопривреде;
- 1 адвокати и
- 2 остали.

С обзиром на претпостављени број субјеката на које се односи обавеза одређивања лица за заштиту података о личности, објављивања његових контакт података, и достављања истих Поверенику, наведени број руковалаца, односно обрађивача који су то до 31.12.2020. године учинили - несумњиво указује на оправданост Повереникових залагања да се путем специјализованих обука подигне ниво свести обвезника ЗЗПЛ, те да се питању заштите података о личности у Републици Србији уреди на стратешки начин, што до сада никада није урађено.

У циљу олакшања испуњења наведене обавезе, као најмање захтевне од свих које прописује нови ЗЗПЛ, Повереник је на својој интернет презентацији, на адреси www.poverenik.rs/sr/zastita-podataka/lice-za-zastitu-podataka-o-licnosti.html дао врло пријемчиво и једноставно упутство, како и на који начин је наведену обавезу најједноставније извршити. И поред тога, не само да није забележен значајнији тренд повећања броја достављених обавештења о контакт подацима лица одређених за заштиту података о личности, већ су у не малом броју случајева примећене бројне неправилности у испуњавању ове законом прописане обавезе, као што су: достављање података, не за једно, већ за више лица одређених за заштиту података о личности; достављање приватних података лица одређених за заштиту података о личности (приватни контакт телефони, приватне имејл адресе, приватне адресе становања), достављање података за које не постоји прописана обавеза (ЈМБГ и сл.); достављање од стране органа власти приватних контакт имејл адреса, креираних на сервису електронске поште компаније Google, итд.

Како је новоуспостављеном организацијом послова у оквиру Службе Повереника, Сектору за информационе технологије поверено и вршење послова у погледу евидентирања обавештења руковоца о повредама података о личности које могу произвести ризик по права и слободу физичких лица, при чињеници да су периоду од почетка примене Закона до 31.12.2019. године пријављене само 2 такве повреде (и то у периоду значајно појачаних претњи по безбедност рачунарских мрежа од стране тзв. „крипто локера“ и других врста рансомвера), повећање броја предметних обавештења току 2020. године од стране укупно **32** (тридесетдва) руковоца, и то:

- 3 органа власти;
- 7 установа из области здравства;
- 1 установа социјалне заштите;
- 3 јавна предузећа;
- 3 банке;
- 12 приватних фирми;
- 1 мобилни оператор;
- 1 предшколска установа;
- 1 остали.

и даље наводи на закључак да бројни руковоци још увек нису упознати с постојањем наведене законске обавезе, или што је вероватније, уздржавају се од обавештавања Повереника како се не би изложили евентуалном инспекцијском надзору и/или репутационом ризику који би могао имати утицај на пословање и поверење клијената, односно прималаца њихових производа и/или услуга. Ово стога, што се према расположивим извештајима на дневном нивоу, у тзв. „сајбер простору“, одвија велики број напада на ИКТ инфраструктуру бројних руковалаца, те чињеницу да ће 2020. година на глобалном нивоу бити упамћена по великом броју напада различитих врсти рансомвера који су као последицу оставили огромну материјалну штету широм света.

Запримљена обавештења се одмах по уношењу у електронску базу података прослеђују Сектору за надзор Службе Повереника у циљу евентуалног даљег поступања у виду вршења инспекцијског надзора.

Током 2020. године настављено је и спровођење обука запослених, те је седам раније сертификованих ревизора прошло обуку за ресертификацију постојећих сертификата за безбедност података.

У 2020. години, двадесет двоје запослених је обновило сертификате и прошло процедуру провера и добило прописане сертификате Канцеларије Савета за националну безбедност за приступ тајним подацима у складу са Законом о тајности података, и то за приступ подацима степена „строго поверљиво“. Служба Повереника тренутно има укупно 28 запослених са сертификатом за приступ тајним подацима.

5.3. Обезбеђена средства и издаци за рад службе Повереника

Рад Повереника и његове службе се по закону финансира из буџета Републике Србије.

Законом о буџету Републике Србије за 2020. годину Поверенику су одобрена средства за извор финансирања 01 – приходи из буџета у износу од 220.389.000,00 динара, што је за 11,89% мање у односу на Предлог финансијског плана Повереника.

Буџетом Републике Србије за 2020. годину Поверенику су одређена средства за плате која нису довољна да Повереник на крају 2020. године има 110 извршилаца на неодређено време и 3 изабрана лица (повереника и два заменика повереника) са чиме се сагласило и Министарство финансија актом број 112-00-00464/2019-03 од 27.5.2020. године изјашњавајући се на Кадровски план Повереника за 2020. годину.

Успорена динамика попуњавања упражњених радних места код Повереника била је условљена објективним разлозима: проглашено ванредно стање због епидемиолошке ситуације болести изазване корона вирусом (COVID-19)¹⁶⁷, обезбеђивање потребних финансијских средстава и конституисање одбора Народне скупштине.

Да средства за плате запослених нису била довољна говори и чињеница да је Влада Републике Србије у октобру 2020. године донела Решење о употреби средстава текуће буџетске резерве¹⁶⁸ којим су Поверенику увећана средства за плате, као и чињеница да је Народна скупштина Републике Србије у новембру 2020. године Ребалансом буџета за 2020. годину¹⁶⁹ увећала средства за плате, чиме су обезбеђене плате за 85 државних службеника и намештеника на неодређено време и 6 државна

¹⁶⁷ Уредба о измени општих прихода и примања, расхода и издатака буџета Републике Србије за 2020. годину ради отклањања штетних последица услед болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 ("Службени гласник РС", број 60/2020) којом су умањена средства Поверенику одобрена Законом о буџету Републике Србије за 2020. годину у циљу превенције и ублажавања ефеката епидемије.

¹⁶⁸ Решење о употреби средстава текуће буџетске резерве 05 број 401-8089/2020 од 15. октобра 2020. године („Службени гласник РС”, број 124/2020)

¹⁶⁹ Закон о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2020. годину („Службени гласник РС”, број 135/2020); Даном ступања на снагу овог Закона престаје да важи Уредба о измени општих прихода и примања, расхода и издатака буџета Републике Србије.

службеника на одређено време колико је Служба Повереника имала на крају 2020. године.

Повереник је пре почетка примене новог ЗЗПЛ донео Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности број 110-00-3/2019-04 од 31.7.2019. године на који је Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања Народне скупштине Републике Србије дао је сагласност актом 21 број 02-2143/19 од 2. 3. 2020. године. Овим Правилником у Стручној служби Повереника систематизована су радна места за укупно 129 извршиоца поред 3 изабрана лица (повереника и два заменика повереника). Правилник је ступио на снагу 11.3.2020. године.

Приликом планирања финансијских средстава за 2020. годину Повереник је имао у виду делокруг послова Повереника, преузете међународне обавезе Републике Србије, одредбе закључака Народне скупштине¹⁷⁰, одређена стратегијска документа којима је предвиђено јачање капацитета Повереника, повећан прилив предмета из области слободног приступа информацијама и у области заштите података о личности, као и чињеницу да новим ЗЗПЛ Повереник добија нове надлежности: проширен је делокруг рада Повереника у делу међународне размене података о личности, надзора над применом Закона о заштити података о личности, у делу давања мишљења на прописе других државних органа.

Законом о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилице у Републици Србији¹⁷¹ Повереник добија нове надлежности. Наиме, чланом 29. став 4. наведеног закона прописано је да Комисија за прикупљање чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилице у Републици Србији може обрађивати податке о личности само по добијеној сагласности Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, који је дужан да по захтеву Комисије одлучи у року од пет дана од дана пријема захтева.

Имајући у виду садржај закона може се очекивати изузетно обимно поступање Повереника по захтевима Владине комисије уз изузетно кратак рок за поступање од 5 дана. Повереник је обавио потребне анализе кадрова и описе послова по секторима и ове послове, као додатне, обављаће запослени у Сектору за хармонизацију и у Сектору за заштиту права лица и пренос података – заштита података, уз њихово максимално ангажовање, све док се на основу искуства не буду имали конкретни показатељи о обиму посла који проистичу из одредби наведеног Закона. Како је у питању врло осетљива материја која ће по својој сложености и врсти захтевати ангажовање државних службеника са највише искуства односно у највишем звању, ови послови ће се унети у нови Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Служби Повереника.

Влада је донела Одлуку о образовању комисије за прикупљање чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилице у Републици Србији¹⁷² чиме су се стекли сви услови за примену овог закона.

¹⁷⁰ Закључак поводом разматрања Извештаја о спровођењу ЗСПИЈЗ и ЗЗПЛ за 2018. годину, РС број 33 („Службени гласник РС“ број 51/2019)

¹⁷¹ Закон о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилице у Републици Србији („Службени гласник РС“ број 18/20) ступио је на снагу 11. марта 2020. године, а почео је да се примењује 12. 6. 2020. године.

¹⁷² Одлука о образовању комисије за прикупљање чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилице у Републици Србији 05 број 02-5587/2020-1 од 10. јула 2020. године („Службени гласник РС“, број 98/20 и 100/20)

У наредном периоду очекује се усвајање Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја чиме ће доћи до значајног додатног повећања надлежности Повереника.

Када је реч о финансијским средствима која су потребна за спровођење надлежности утврђене Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Законом о заштити података о личности, Законом о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији, као и на међународном плану због преузетих међународно – правних обавеза, биће потребно обезбедити додатна средства у Буџету Републике Србије у наредним годинама.

Одобрена средства из буџета и текући расходи и издаци Повереника приказани су у следећим табелама:

Табела 12. - Одобрен буџет Поверенику за 2020. годину

Раздео	Програм	Функција	Програмска активност/Пројекат	Економска класификација	ОПИС	Укупна средства
11					Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности	220,389,000
					Извори финансирања за раздео 11	
				01	Приходи из буџета	220,389,000
	1001				Унапређење и заштита људских и мањинских права и слобода	220,389,000
		160			Опште јавне услуге које нису класификоване на другом месту	220,389,000
			0011		Доступност информација од јавног значаја и заштита података о личности	220,389,000
				411	Плате, додаци и накнаде запослених (зараде)	154,300,000
				412	Социјални доприноси на терет послодавца	25,800,000
				413	Накнаде у натури	300,000
				414	Социјална давања запосленима	1,200,000
				415	Накнаде трошкова за запослене	2,000,000
				416	Награде запосленима и остали посебни расходи	460,000
				421	Стални трошкови	5,400,000
				422	Трошкови путовања	1,500,000
				423	Услуге по уговору	16,126,000
				425	Текуће поправке и одржавање	2,000,000
				426	Материјал	3,100,000
				482	Порези, обавезне таксе и казне	1,203,000
				512	Машине и опрема	5,500,000
				515	Нематеријална имовина	1,500,000

Законом о буџету Републике Србије за 2020. годину Поверенику су одобрена средства за извор финансирања 01 – приходи из буџета у износу од 210.244.000,00 динара.

Уредбом о измени општих прихода и примања, расхода и издатака буџета Републике Србије за 2020. годину ради отклањања штетних последица услед болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 Влада Републике Србије је у циљу превенције и ублажавања ефеката епидемије умањила одобрена средства Поверенику утврђена Законом о буџету Републике Србије за 2020. годину у укупном износу од 6.200.000,00 динара.

Влада Републике Србије је 15. октобра 2020. године донела Решење о употреби средстава текуће буџетске резерве 05 број 401-8089/2020 којим су Поверенику одобрена средства за плате запослених чиме су увећана одобрена средства у укупном износу од 7.500.000,00 динара.

Народна скупштина Републике Србије је 12.11.2020. године усвојила Закон о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2020. годину – Ребаланс буџета за 2020. годину

Даном ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2020. годину престаје да важи Уредба о измени општих прихода и примања, расхода и издатака буџета Републике Србије за 2020. годину ради отклањања штетних последица услед болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2.

Према Ребалансу буџета за 2020. годину одобрена средства Поверенику увећана су у укупном износу од 8.845.000,00 динара, тако што су увећана средства на апропријацији економске класификације: 411 – Плате, додаци и накнаде запослених (зараде) за износ од 11.907.000,00 динара, 412 – Социјални доприноси на терет послодавца за износ од 1.638.000,00 динара и 416 – Награде запосленима и остали посебни расходи за износ од 60.000,00 динара, а умањена су средства на апропријацији економске класификације: 415 – Накнаде трошкова за запослене за износ од 700.000,00 динара, 422 – Трошкови путовања за износ од 750.000,00 динара и 423 – Услуге по уговору за износ од 3.310.000,00 динара, тако да укупан буџет Повереника за 2020. годину износи 220.389.000,00 динара.

За рад службе Повереника у 2020. години потрошено је 212.357.770,96 динара или 96,36% одобрених буџетских средстава, руководећи се начелима одговорног фискалног управљања, рационалности, функционалности и ефикасности.

Табела 13. - Извршење буџета Повереника за 2020. годину

Функција	Извор финан.	Програм	Пројекат	Екон. класиф.	Опис	Одобрена средства Законом о буџету РС за 2020. год. ("Сл. гласник РС бр. 84/2019, 60/2020-уредба и 135/2020)	Реализовано	% Реализације
160	01	1001	0011	411	Плате и додаци запослених	154,300,000.00	152,629,427.46	98.92
				412	Социјални доприноси на терет послодавца	25,800,000.00	25,439,298.61	98.60
				413	Накнаде у натури	300,000.00	300,000.00	100.00
				414	Социјална давања	1,200,000.00	1,050,845.57	87.57
				415	Накнаде за запослене	2,000,000.00	1,823,452.41	91.17
				416	Награде и бонуси	460,000.00	444,475.11	96.63
				421	Стални трошкови	5,400,000.00	3,999,146.73	74.06
				422	Трошкови путовања	1,500,000.00	262,286.17	17.49
				423	Услуге по уговору	16,126,000.00	14,592,354.61	90.49
				425	Поправке и одржавање	2,000,000.00	1,866,772.00	93.34
				426	Материјал	3,100,000.00	3,061,514.79	98.76
				482	Порези, таксе и казне	1,203,000.00	664,923.00	55.27
				512	Машине и опрема	5,500,000.00	4,838,956.90	87.98
				515	Нематеријална имовина	1,500,000.00	1,384,317.60	92.29
УКУПНО 01 Приходи из буџета						220,389,000.00	212,357,770.96	96.36
УКУПНО ЗА ФУНКЦИЈУ 160:						220,389,000.00	212,357,770.96	96.36

Највећи део текућих расхода и издатака Повереника у 2020. години са извора финансирања 01 – приходи из буџета, не рачунајући лична примања запослених, тј. плате, доприносе и накнаде по основу рада, односе се на компјутерске услуге, услуге комуникација, административне услуге, стручне услуге, затим на текуће поправке и одржавање опреме, трошкове бензина, административну опрему и обнову лиценци које су неопходне за повећање сигурности рачунарске мреже службе Повереника према стандарду ISO/IEC 27001.

Табела 14. - Приказ највећих расхода и издатака

Опис	Утрошена средства - извор фин. 01
Стални трошкови	
Услуге комуникација (трошкови интернета, услуге мобилног и фиксног телефона, пошта)	3,394,251.01
Услуге по уговору	
Административне услуге (услуге превозиња)	276,592.14
Остале административне услуге (привремени и повремени послови)	2,071,861.69
Компјутерске услуге (услуге одржавања рачунара и софтвера, услуге израде софтвера)	8,202,960.00
Стручне услуге (уговор о делу - саветник повереника)	1,694,693.14
Остале стручне услуге	590,400.00
Услуге за домаћинство и угоститељство (организовање конференција, стручних скупова, пословних састанака, обука...)	947,829.00
Текуће поправке и одржавање	
Текуће поправке и одржавање опреме (опреме за саобраћај и административне опреме)	1,348,361.40
Материјал	
Материјали за саобраћај (бензин и остали материјали за превозна средства)	1,752,886.80
Машине и опрема	
Административна опрема (рачунарска опрема, електронска и фотографска опрема, уградна, телефони, намештај)	4,838,956.90
Нематеријална имовина	
Нематеријална имовина (лиценце)	1,384,317.60

У циљу стварања оптималних услова за рад запослених на примени оба закона из делокруга рада Повереника, служба Повереника је у 2020. години из извора финансирања 01 – приходи из буџета, набавила административну опрему и то претежно рачунарску опрему у износу од 3.609.900,00 динара, електронску опрему у износу од 591.938,42 динара и канцеларијски намештај у износу од 221.684,28 динара, док је остали део средстава утрошен на набавку фотографске, уградне опреме и фиксних телефона потребних за рад службе Повереника.

Табела 15. – Набављена опрема и нематеријална имовина

Ек. Класиф.	Конто	Опис конта	Извор финансирања	Реализовано
512	512211	Намештај	01	221,684.28
	512212	Уградна опрема	01	98,000.00
	512221	Рачунарска опрема	01	3,609,900.00
	512232	Телефони	01	153,000.00
	512241	Електронска опрема	01	591,938.42
	512242	Фотографска опрема	01	164,434.20
	Укупно 512:	Машине и опрема	01	4,838,956.90
515	515192	Лиценце	01	1,384,317.60
	Укупно 515:	Нематеријална имовина	01	1,384,317.60

Табела 16. - Приказ набављене опреме

Редни број	Назив основног средства	Извор финан.	Количина	Цена по комаду са ПДВ-ом	Укупно
1	Монитор Philips 21.5`` 223v5lsb	01	8	8,760.00	70,080.00
2	DVD rw externi LG	01	1	3,000.00	3,000.00
3	HDD wd 10TB WD 100EFAX	01	6	41,400.00	248,400.00
4	PC Intel i3-8100/8GB/256/W1	01	49	59,040.00	2,892,960.00
5	SSD Samsung M.2 860 Evo 1TB	01	6	19,200.00	115,200.00
6	MIKROTIK CCR1036-8G-2S	01	1	158,400.00	158,400.00
7	UPS APC SMC1500IC 1500VA	01	1	72,000.00	72,000.00
8	TP LINK SG-1008E	01	12	4,080.00	48,960.00
9	Тастатура Gembird	01	3	300.00	900.00
10	YEALINK SIP T23G IP телефон	01	15	10,200.00	153,000.00
11	Покретни клима уређај Beko Midea 12000 btu	01	2	49,000.00	98,000.00
12	HP LJ MFP M130FN	01	5	19,790.00	98,950.00
13	RICOH AFICIO MP 2555SP	01	1	336,000.00	336,000.00
14	HP LJ pro MFP M227sdn	01	3	22,360.00	67,080.00
15	HP DJ 2630 AiO V1N03B	01	2	5,490.00	10,980.00
16	USB микрофон	01	1	78,928.42	78,928.42
17	HD 1080P видео камера	01	1	164,434.20	164,434.20
18	Полица	01	1	180,200.28	180,200.28
19	Носач SBOX за TV FS-224	01	1	21,996.00	21,996.00
20	Зидни носач за TV 65	01	2	9,744.00	19,488.00
				Укупно	4,838,956.90

Табела 17. - Приказ набављене нематеријалне имовине

Редни број	Нематеријална имовина	Извор финан.	Количина	Цена по комаду са ПДВ-ом	Укупно
1	Лиценца Basic Support Vmware	01	1	110,922.00	110,922.00
1	Лиценца Mdaemon Renewal 150 users	01	1	39,856.80	39,856.80
1	Лиценца Mdaemon Antivirus Renewal 150 users	01	1	40,731.60	40,731.60
1	Лиценца Mdaemon Outlook connector Renewal 150 users	01	1	24,644.40	24,644.40
1	Лиценца Archive svr Mdaemon 150 users	01	1	42,804.00	42,804.00
1	Лиценца ESET Endpoint Protection Standard 250-499	01	1	244,500.00	244,500.00
1	Annual Basic Maintenance Rnw Veeam Backup Essentials	01	1	168,188.40	168,188.40
1	Лиценца Fine reader 16 Corporate	01	1	35,962.80	35,962.80
1	Лиценца Win svrSTD Core	01	1	113,331.60	113,331.60
1	Лиценца WinPro FPP 10P2	01	8	27,942.00	223,536.00
1	Годишња лиценца TTC сервера	01	1	84,960.00	84,960.00
1	Годишња лиценца за озвучавање портала TTC сервера	01	1	84,960.00	84,960.00
1	Годишња лиценца за озвучавање докумената у word, pdf и html	01	1	56,640.00	56,640.00
1	Годишња лиценца за озвучавање веб портала на андроид платформи	01	1	113,280.00	113,280.00
				Укупно	1,384,317.60

Служба Повереника је набавила нематеријалну имовину у укупном износу 1.384.317,60 динара која се у претежном делу односи на обнову лиценци за повећање сигурности рачунарске мреже службе Повереника у складу са стандардом SRPS ISO/IEC 27001:2013, затим за обнову лиценци неопходних за прилагођавање доступности веб портала Повереника слепим и слабовидим лицима, као и за набавку осталих софтвера у циљу унапређење рада службе.

6. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА

У циљу унапређивања постојећег стања у области слободног приступа информацијама од јавног значаја и заштите података о личности у Србији, све на основу и у складу са наводима у овом извештају, Повереник упућује следеће предлоге Народној скупштини Републике Србије и Влади Републике Србије.

6.1. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ:

1. Да без одлагања усвоји Предлог закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, припремљен у сарадњи и у складу са сугестијама Повереника, у тексту који би допринео унапређењу права која Закон уређује;
2. Да надлежни одбори Народне скупштине размотре Извештај Повереника за 2020. годину и да на основу препорука садржаних у овом извештају утврде предлоге закључака са препорукама и мерама за унапређење стања и упуте их на разматрање Народној скупштини;
3. Да донесе измене и допуне Закона о заштити података о личности у циљу његове ефикасније примене и остварења веће заштите података о личности.
4. Да отвори расправу поводом Извештаја и предлога закључака надлежних одбора и донесе одговарајуће закључке у циљу остваривања и даљег унапређивања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности и отклањању препрека изнетих у овом извештају;
5. Да обезбеди стални надзор над спровођењем својих закључака расположивим механизмима контроле над радом Владе, инсистирајући на одговорности за пропусте у раду органа власти;
6. Да надлежни одбори и стручне службе Народне скупштине у поступку усвајања закона с дужном пажњом разматрају мишљења и ставове Повереника у

погледу могућих ефеката тих закона на остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности;

7. Да до краја 2021. године усвоји законе чије су одредбе које се односе на обраду података о личности, усклађене са Законом о заштити података о личности;

8. Да благовремено пружи пуну подршку Поверенику као независном државном органу у вршењу његове надлежности.

9. Да усвоји Закон о ратификацији Конвенције Савета Европе о приступу званичним документима која је ступила на снагу 1.12.2020. године

6.2. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ:

1. Да донесе нову или измени и допуни постојећу Стратегију заштите података о личности, усклађену са актуелним стањем у области заштите података о личности, као и Акциони план за њено спровођење, све у сарадњи и у складу са сугестијама Повереника;

2. Да без одлагања утврди Предлог закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, у сарадњи и у складу са сугестијама Повереника, у тексту који би допринео унапређењу права која Закон уређује;

3. Да на основу извршене анализе утврди Предлог закона о изменама и допунама Закона о заштити података о личности у циљу његове ефикасније примене и остварења већег нивоа заштите података о личности.

4. Да благовремено утврди предлоге закона о изменама и допунама закона чије су одредбе које се односе на обраду података о личности усклађене са Законом о заштити података о личности, како би Народна скупштина могла да усвоји ове законе до краја 2021. године;

5. Да приликом утврђивања предлога закона и других прописа с дужном пажњом размотри мишљења и ставове Повереника у погледу могућих ефеката тих прописа на остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности;

6. Да у складу са сопственим обавезама прописаним Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, успостави адекватан механизам обезбеђења извршења коначних, извршних и обавезујућих решења Повереника;

7. Да обезбеди адекватне услове и финансијска средства за несметан рад Повереника као независног државног органа, посебно у односу на: проширење надлежности Повереника утврђене новим Законом о заштити података о

личности; вршење функције надзора; спровођење другостепеног поступка, као и растући обим послова чије неблаговремено извршење производи трошкове судског спора на терет буџета;

8. Да предузме мере за утврђивање одговорности надлежних, посебно функционера, који нису извршавали обавезе у складу са законом;

9. Да у сарадњи са Повереником обезбеди да надлежна министарства, као и други органи власти, унапреде знања у областима права на приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности, како би се унапредио ниво остваривања ових права у Републици Србији.

10. Да припреми Предлог закона о ратификацији Конвенције Савета Европе о приступу званичним документима која је ступила на снагу 1.12.2020. године.

ПОВЕРЕНИК

Милан Мариновић

Београд, 22. март 2021. године

Бр. 073-10-2653/2020-01